

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomiky

Bakalářská práce

**Analýza prodejů uměleckých děl v aukčních síních
České republiky v letech 2001-2020**

Jaromír Vondra

© 2022 ČZU v Praze

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jaromír Vondra

Ekonomika a management

Název práce

Analýza prodeje uměleckých děl v aukčních síních České republiky v letech 2001-2020

Název anglicky

Analysis of art auction market of the Czech Republic in 2001-2020

Cíle práce

Práce si za použití teoretických poznatků a statistických nástrojů klade za cíl zodpovědět, jaké faktory mají vliv na vývoj prodeje uměleckých děl na aukčním trhu s uměním České republiky v období let 2001-2020. Za tímto účelem je zapotřebí provést sběr dat finančních objemů a počtu prodaných děl ze statistik vybraných aukčních domů s uměním. Jedním z dílčích cílů práce je rovněž orientace na trhu, která obnáší například výběr díla, popis aktérů trhu s uměním a rozeznání originálních děl od zdánlivě naprosto totožných padělků.

Metodika

Praktická část analyzuje vývoj finančních objemů z prodeje uměleckých děl v rámci vybraných aukčních domů za jednotlivé roky, kdy je zároveň brán zřetel i na počet nabízených položek, počet prodaných a počet neprodaných položek. Na základě těchto aspektů je v praktické části vyobrazen mimo jiné i souhrn procentuální úspěšnosti prodeje. Následná analýza je sestavena za účelem vytvořit podložený komplexní přehled takového trhu v období 2001-2020. Získaná data jsou vyhodnocena za pomoci statistických metod explorační analýzy a testování hypotéz. Výstup metodiky tak zachycuje specifické tržní zákonitosti trhu s uměním, načež rovněž poukazuje na příčiny jak pozitivního, tak i negativního vývoje prodeje uměleckých děl v aukčních síních České republiky.

Doporučený rozsah práce

50-70

Klíčová slova

Umění, trh s uměním, aukční síně, explorační analýza, testování hypotéz

Doporučené zdroje informací

BUDÍKOVÁ, M. – KRÁLOVÁ, M. – MAROŠ, B. *Průvodce základními statistickými metodami*. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3243-5.

Fiala, P. (2012). *Aukce: teorie a praxe*. Praha: Professional Publishing.

Heilbrun, J. & Gray, C. (2007). *The Economics of Art and Culture*. New York, USA: Cambridge University Press.

Hook, P. (2017). *Snídaně u Sothebyho*. Zlín: Kniha Zlín.

Ročenky ART+. (2011, 2012, 2013, 2015, 2017, 2018, 2019, 2020). Praha: Ambit Media, a. s.

Thompson, D. (2018). *Oranžový Balonkový pejsek: bubliny, vřava a hrabivost na trhu se současným uměním*. Zlín: Kniha Zlín.

Westreich Wagner E., Westreich Wagner T. (2018). *Sbírání umění: vášně, investice a mnohem víc*. Zlín: Kniha Zlín.

Předběžný termín obhajoby

2021/22 LS – PEF

Vedoucí práce

Ing. Pavlína Hálová, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra ekonomiky

Elektronicky schváleno dne 28. 8. 2021

prof. Ing. Miroslav Svatoš, CSc.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 5. 10. 2021

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 04. 03. 2022

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci „Analýza prodejů uměleckých děl v aukčních síních České republiky v letech 2001-2020“ jsem vypracoval samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autor uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 28. 1. 2022 _____

Poděkování

Rád bych tímto poděkoval vedoucí své bakalářské práce Ing. Pavlíně Hálové, Ph.D. za věnovaný čas, poskytnuté odborné rady a podněty, které mi napomáhaly k vypracování tématu této bakalářské práce.

Analýza prodeje uměleckých děl v aukčních síních České republiky v letech 2001-2020

Abstrakt

Bakalářská práce se svým obsahem věnuje tématu prodeje uměleckých děl v aukčních síních České republiky, přičemž je brán zřetel právě na popis souvislostí a jevů v chování trhu, které z množství prodeje uměleckých děl vyplývají. V teoretické části práce je představeno základní pojetí aukčního trhu s uměním s navazujícím doplněním o stěžejní aktéry trhu, způsob výběru uměleckého díla a stanovení jeho ceny. Praktická část práce se zabývá analýzou vývoje českého aukčního trhu s uměním v období let 2001–2020. Z výsledných výstupů této analýzy pak vyplývají základní tržní zákonitosti natolik jedinečného odvětví o několika klíčových faktorech, přičemž jedním ze zvláště stěžejních faktorů trhu je přítomnost položek nejvyšších cenových kategorií, které svou početností mají takřka zásadní dopad na konečnou podobu celoročního tržního obratu. Přínosem této práce je tak zejména sběr dat v co nejširším možném spektru s ohledem na jejich dostupnost. Vedle toho je porovnáním období před pandemickou situací s obdobím během pandemické situace formou testování statistických hypotéz dokázána stabilita českého aukčního trhu s uměním. Aukční trh s uměním si tak i navzdory složité přizpůsobivosti a podmínkám krize dokázal při pohledu na celek osvojit a vytvořit účinnou alternativní formu pro nutné oživení své aukční aktivity, přičemž nebyly zaznamenány zásadní změny v chování sběratelů. Na tržním prostředí tak navíc dochází i k postupnému trendu snižování počtu nabízených položek, přičemž jsou do nabídek stále častěji a ve stále větším poměru zařazovány položky cenově vyšší. Tím se tak zájemci o koupi uměleckého díla přiklání k preferenci spíše hodnotnějších děl před cenově dostupnějšími díly, tedy i ke klíčovému zjištění, že jsou sběratelé v současnosti ochotni vydat takřka dvojnásobně vyšší množství finančních prostředků za stejný či dokonce nižší počet uměleckých děl, jaký byl dražen v období roku 2010, což vyjadřuje i místy velmi efektivní zhodnocení uměleckých děl. To činí z investice do uměleckého díla poměrně zajímavý nástroj, jehož zhodnocení je však v každém případě podmíněno letitým vzděláváním a širokou znalostí sběratelské veřejnosti i tržního prostředí.

Klíčová slova: umění, trh s uměním, aukční síně, explorační analýza, testování hypotéz

Analysis of art auction market of the Czech Republic in 2001-2020

Abstract

The content of the bachelor's thesis deals with the topic of sales of artworks in the auction halls of the Czech Republic, taking into account the context in the behavior of the market, which affect the sale of artworks. The theoretical part of the thesis presents the basic concept of the art auction market, followed by the addition of key market players, the method of selecting an artwork and determining its price. The practical part of the thesis deals with the analysis of the development of the Czech art auction market in the period 2001-2020. The results of this analysis show that the basic market patterns of such a unique industry with several key factors. One of the particularly key factors in the market is presence of the highest price categories, which have a major impact on the final annual market turnover. The benefit of this work is the collection of data in the widest possible range according their availability. Statistical hypotheses testing involved comparison of the period before the pandemic situation with the period during the pandemic situation. Comparison of those two different situations proved the stability of the Czech art auction market. The art auction market was able to adapt effectively. Even during the crisis was created an alternative form for the necessary revival of auction activity, while no fundamental negative changes in collectors' behavior occurred. In addition, there is a gradual trend of decreasing the number of offered items in art auction market, when higher-priced items are being included in the offers more and more often and in an increasing proportion. Collectors of art thus inclined to prefer more valuable works to more affordable works. An important finding is that collectors are currently willing to spend at least twice money on the same or even lower number of artworks as auctioned in 2010, which means the increase of artworks prices. This makes from investing into art a relatively interesting tool, but its evaluation is in any case conditioned by years of education and a broad knowledge of the collectors' behavior and the art market environment.

Keywords: art, art market, auction halls, exploratory analysis, hypothesis testing

1	ÚVOD	8
2	CÍL PRÁCE A METODIKA.....	10
3	TEORETICKÁ ČÁST	15
3.1	Trh s uměním.....	15
3.1.1	Primární trh s uměním.....	16
3.1.2	Sekundární trh s uměním.....	17
3.1.3	Online trh současného umění	18
3.2	Aktéři na trhu s uměním.....	19
3.3	Výběr díla	21
3.3.1	Námět a umělecký směr	21
3.3.2	Rozeznání padělku od originálu	24
3.3.3	Umění jako investice	26
3.4	Aukční trh s uměním	26
3.4.1	Aukce.....	27
3.4.2	Proces přípravy aukce	29
3.4.3	Historie českého aukčního trhu s uměním	30
3.4.4	Podmínky obchodu s uměním v aukční síni.....	33
3.4.5	Podmínky vztahující se na prodávajícího předmětného díla.....	33
3.4.6	Podmínky vztahující se na kupujícího.....	34
3.4.7	Česká legislativa upravující nakládání s předměty umělecko-kulturní povahy	35
3.5	Cena umění.....	36
3.5.1	Autor díla.....	36
3.5.2	Rámování.....	37
3.5.3	Restaurování.....	38
3.5.4	Vliv veřejně známého sběratele	38
3.5.5	Odborná kritika a její dopad	39
3.5.6	Faktor nabídky a poptávky	40
3.5.7	Zkreslování cen	40
4	PRAKTICKÁ ČÁST	42
4.1	Úvod do analýzy aukčních síní českého aukčního trhu s uměním.....	42
4.1.1	Aukční síň českého aukčního trhu s uměním	43
4.1.2	Výběr aukčních síní pro účely práce	44
4.2	Analýza působení vybraných aukčních síní českého aukčního trhu s uměním v letech 2001–2020	49
4.2.1	Srovnání počtu uměleckých děl nabídnutých k prodeji v jednotlivých aukčních domech.....	49
4.2.2	Srovnání podílu prodaných položek z celkové nabídky.....	53
4.2.3	Srovnání hodnot finančních objemů v závislosti na počtu prodaných uměleckých děl.....	56
4.3	Analýza vybraných uměleckých segmentů českého aukčního trhu s uměním....	59
4.3.1	Vybrané segmenty v rámci českého aukčního trhu s uměním	59
4.4	Analýza aukčního trhu s uměním České republiky jako celku	61
4.4.1	Velikost a podoba aukčního trhu s uměním České republiky	61

4.4.2	Počet vydražených uměleckých děl se zařazením do cenové kategorie.....	64
4.4.3	Srovnání celkových finančních objemů aukčního trhu s uměním vůči průměrné ceně připadající na jedno vydražené dílo	66
4.4.4	Vývoj obratu českého aukčního trhu s uměním	67
4.4.5	Vliv inflace na cenu uměleckých děl	70
4.5	Explorační analýza finančních objemů aukčního trhu s uměním.....	70
4.6	Srovnání vývoje ukazatelů aukčního trhu s uměním České republiky v období před a během pandemické situace	74
4.6.1	Testování statistických hypotéz před a v období během pandemické situace na českém aukčním trhu s uměním	74
4.7	Časová řada aukčního trhu s uměním České republiky	77
4.7.1	Analýza časové řady.....	77
5	VÝSLEDKY A DISKUSE	80
6	ZÁVĚR.....	84
7	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	88
8	SEZNAM TABULEK	96
9	SEZNAM GRAFŮ.....	98
10	SEZNAM PŘÍLOH.....	99

1 ÚVOD

Určení ceny uměleckého díla je podrobena mnoha nezbytným krokům a v následném prodeji přichází na řadu i celá řada zprostředkovatelů. Umělecké dílo lze v dnešní době zakoupit mnoha způsoby, avšak tím zásadním je bezvýhradně aukční trh s uměním. Za pomoci aukčních principů totiž dochází velmi přesvědčivě ke stanovení cen natolik specifických a unikátních položek, jakými jsou umělecká díla a další umělecké předměty. Umělecká díla se postupně stávají stále oblíbenější investiční komoditou, která se však od ostatních investic odlišuje svou jedinečností a praktickou nenapodobitelností. Narůstající zájem o umění ze strany veřejnosti, sběratelů či médií přivádí stále větší pozornost i do aukčních síní. Navzdory tomu je ale trhu s uměním České republiky ze strany vydaných publikací věnována malá či dokonce nedostatečná pozornost.

Teoretická část je rozdělena do pěti kapitol. V těchto kapitolách práce přibližuje prostřednictvím literární rešerše kromě stěžejní terminologie aukčního trhu s uměním i praktické poznatky, jako třeba úmyslné zkreslování cen či vliv proslulého sběratele na vývoj jediného díla nebo dokonce celých sbírek s uměním. Náplň teoretické části práce je jedním ze zásadních podkladů pro objasnění a zpracování části praktické. V první kapitole teoretické části jsou přiblíženy základní podoby trhu s uměleckými díly.

Obsah je následně ubírán ke kapitolám zaměřujícím se na aktéry trhu s uměním, výběr díla a jeho žádoucí vlastnosti. V neposlední řadě je pozornost směřována k aukčním síním. Aukční síně jsou popisovány z pohledu tržního, ale i legislativního, což shledává část teoretické práce, která představuje základní náležitosti ke zprostředkování prodeje, včetně pohledu ze strany prodávajícího i kupujícího, přičemž je kapitola obohacena o historický vývoj českého aukčního trhu s uměním. V poslední kapitole teoretické části práce je hlavním tématem cena uměleckého díla, kde jsou stěžejními body jednotlivé faktory, které konečnou cenu díla na trhu s uměním i v průběhu aukce zdatelně ovlivňují. Zatímco se teoretická část soustřeďuje na obecné přiblížení trhu s uměním a stěžejních principů aukčních síní, praktická část práce takový trh s uměním analyzuje za pomoci základních popisných statistik. Analýza českého aukčního trhu s uměním je vypracována dle souhrnu dat z let 2001 až 2020, kdy jsou hlavními podklady dostupná data o prodeji českých aukčních domů. Součástí praktické části je rovněž i srovnání vývoje ukazatelů aukčního trhu s uměním České republiky v období před a během pandemické situace a to za souhrnného využití testování

hypotéz. Poukázání na stěžejní ekonomické faktory, které souvisí s prodejem uměleckých děl na aukčním trhu s uměním jako celku, je podrobně zkoumáno v jednotlivých kapitolách praktické části práce, která je tak hlavním výstupem celé práce za účelem vymezení a definice příčin vývoje aukčního trhu s uměním České republiky.

2 CÍL PRÁCE A METODIKA

Práce za použití teoretických poznatků a statistických nástrojů určuje, jaké ekonomické faktory souvisí s vývojem prodeje uměleckých děl na aukčním trhu s uměním České republiky v období let 2001-2020. Dílčím cílem je tak unikátní sběr dat finančních objemů i počtu nabízených a prodaných děl ze statistik vybraných aukčních domů s uměním. Hlavním cílem práce je následně popsat prostředí aukčního trhu s uměleckými díly v jednotlivých obdobích a to formou analýzy dat finančních objemů aukčních subjektů, počtu nabízených i počtu prodaných a neprodaných uměleckých děl a to z hlediska struktury prodeje a vývoje v čase, kdy může být zjištěna přítomnost statisticky významných změn. Tyto výstupy jsou v praktické části práce v případě finančních objemů a počtu vydražených položek následně doplněny i hodnotami tempa růstu. V porovnání období roku 2019 s rokem 2020, který byl zasažen pandemickou situací, je rovněž cílem prokázat klíčovou schopnost adaptace trhu jako celku.

Závěrečné výzkumné otázky:

- Jaký faktor lze pro vysvětlení růstu finančních objemů trhu v porovnání se současnými roky a obdobím před více než deseti lety považovat za rozhodující?
- Dosáhl aukční trh s uměním České republiky od počátku sledovaného období zhodnocení?
- Mnoho odborníků aukčního trhu s uměním se v období pandemické situace roku 2020 obávalo, že sběratelé během tohoto období zásadně změní své chování. Existovalo totiž riziko, že si mnozí sběratelé vyvodí, že za nepříznivých podmínek pandemické situace není k prodeji hodnotného díla vhodná doba. To by mohlo zapříčinit snížení či v krajním případě i faktické zastavení prodeje na aukčním trhu s uměním, poněvadž jednotlivé subjekty trhu by v daném období mohly zaznamenat nedostatek zásadních hodnotných položek. Potvrdily se skutečně tyto obavy v období roku 2020?
- Lze pokládat investici do uměleckého díla jako rizikovou?

Charakteristiky polohy

Charakteristiky polohy vyjadřují, kde se určitá data nacházejí, čímž vykreslují střed datového souboru, kolem kterého dané hodnoty kolísají. Pro účely této práce byly použity vybrané charakteristiky polohy a to **aritmetický průměr, medián a kvantily**.

Aritmetický průměr, značený jako \bar{x} , představuje odhad střední hodnoty souboru. Vedle této vlastnosti se ale naskytuje i jeho hlavní nevýhoda, kterou je vysoká citlivost na vysokou variabilitu neboli rozptýlenost hodnot (Budíková, Králová, Maroš, 2010).

Vzorec pro výpočet aritmetického průměru: $\bar{x} = \frac{\sum x_i}{n}$

Kde $\sum x_i$ představuje sumu všech hodnot, n posléze jejich počet.

Medián, značený jako \hat{x} , představuje prostřední hodnotu statistického souboru. Takový statistický soubor je však v okamžiku určení mediánu seřazen od nejmenší hodnoty po největší. Výhodou mediánu je, že v porovnání s aritmetickým průměrem není natolik citlivý na odlehlé hodnoty.

Kvantily rozdělují statistický soubor na jasně definované díly, části. Pro využití v této práci je nejdůležitější zmínit tzv. kvartily, které jsou v rámci kvantilů charakteristické tím, že rozdělují soubor na 4 části. První kvartil je 25. percentil, medián je druhý kvartil, neboli padesátý percentil (Budíková, Králová, Maroš, 2010).

Charakteristiky variability

Charakteristiky variability lze definovat jako metodiku, která vypovídá o tom, jak jsou hodnoty statistického souboru kolem střední hodnoty rozptýlené. Charakteristiky variability tak tvoří tzv. variační šíře, mezikvartilové rozpětí, rozptyl, směrodatná odchylka, variační koeficient (Budíková, Králová, Maroš, 2010).

Variační šíře, neboli rozpětí za použití vzorce: $R = x_{\max} - x_{\min}$.

Kde x_{\max} je maximální hodnotou daného souboru, x_{\min} je minimální hodnotou.

V momentě odečítání největší hodnoty datového souboru od nejnižší hodnoty datového souboru však může za určitých okolností dojít k zavádějící informaci.

Mezikvartilové rozpětí, neboli mezikvartilová šíře, představuje rozdíl mezi třetím a prvním kvantilem. Současně lze tento rozdíl vyjádřit i jako rozdíl mezi 75. a 25. percentilem. Zásadní výhodou mezikvartilového rozpětí je jeho odolnost vůči přítomnosti odlehlých hodnot.

Vzorec pro výpočet mezikvartilového rozpětí: **IRQ (Interquartile range) = $Q_{III} - Q_I$** .

Rozptyl, značením s^2 , zachycuje, jak moc jsou jednotky v pozorovaném souboru odchýlené od průměru. Čím větší tedy rozptylová hodnota je, tím více se údaje od průměru odchyľují.

Zjištění hodnoty rozptylu lze dosáhnout za pomoci vzorce: $s^2 = \frac{1}{n} \sum_{i=1}^n (y_i - \bar{y})^2$

Nevýhodou rozptylu je skutečnost, že rozptyl není uváděn ve stejných jednotkách jako znaky statistického souboru, nýbrž v tzv. čtverečních jednotkách.

Směrodatná odchylka (zkratka s či SD) je oproti rozptylu již stejného fyzikálního rozměru jako střední hodnota pozorovaného souboru. Princip určení hodnoty směrodatné odchylky je koncipován jako odmocnina z výběrového rozptylu.

Variační koeficient vyobrazuje relativní míru variability. Je používán pro porovnávání dat mezi soubory, které mají odlišné průměrné hodnoty.

Metodikou variačního koeficientu je dělení směrodatné odchylky a průměru formou vzorce:

$$k = \frac{s}{\bar{x}} \cdot 100$$

Hodnota variačního koeficientu je uváděna v procentech a vyjadřuje, kolik procent hodnoty průměru je průměrnou odchylkou měřené hodnoty od průměru (Budíková, Králová, Maroš, 2010).

Five-number summary se skládá z pěti percentilů, z minimální hodnoty, dolního neboli prvního kvantilu (25. percentil), mediánu (50. percentil), horního neboli třetího kvantilu a maximální hodnoty. **Krabicový graf** je způsob vizualizace dat za pomoci jejich kvartilů. Střední část diagramu je shora ohraničena 3. kvantilem, zdola 1. kvantilem. Mezi nimi je vyobrazena linie zachycující medián, neboli druhý kvartil (Budíková, Králová, Maroš,

2010). Specifikem krabicového grafu je vlastnost, že extrémní datové hodnoty se vykreslují zvlášť jakožto samostatně oddělené body.

Testování hypotéz na hladině významnosti 5%

Nulová hypotéza je v případě F-testu definována jako:

H₀: $\sigma_1^2 = \sigma_2^2$, vyjadřující, že rozptyly hodnot dvou souborů se vzájemně příliš neliší.

Alternativní hypotéza je následně definována jako:

H₁: $\sigma_1^2 > \sigma_2^2$, že mezi rozptyly hodnot dvou souborů existuje značný rozdíl.

- Testová statistika F-testu má v podobě vzorce tvar: $F = \frac{s_1^2}{s_2^2}$

Cílem F-testu je formou nulové hypotézy vyjádřit, zdali oba zkoumané soubory vykazují přibližně stejný rozptyl sledované veličiny. V případě nezamítnutí nulové hypotézy je dalším postupem dvouvýběrový t-test, v případě zamítnutí pak **Welchův test, t-test pro variantu rozdílných rozptylů**.

- $F < \alpha = 0,05$. . byl prokázán vzájemný významný rozdíl mezi rozptyly hodnot, čímž dochází k zamítnutí nulové hypotézy a přijetí alternativní hypotézy.
- $F > \alpha = 0,05$ nebyl prokázán vzájemný významný rozdíl mezi rozptyly hodnot, čímž dochází k přijetí nulové hypotézy a zamítnutí alternativní hypotézy.

Nulová hypotéza je v případě **Welchova testu** definována jako: **H₀:** $\mu_1 = \mu_2$, že se průměrné hodnoty dvou souborů významně neliší. Alternativní hypotéza pak v podobě: **H₁:** $\mu_1 \neq \mu_2$, že mezi průměrnými hodnotami dvou souborů existuje značný rozdíl.

- $t < \alpha = 0,05$. . byl prokázán významný rozdíl průměrných hodnot, čímž dochází k zamítnutí nulové hypotézy a přijetí alternativní hypotézy.
- $t > \alpha = 0,05$. . nebyl prokázán významný rozdíl průměrných hodnot, čímž je nulová hypotéza přijata a alternativní hypotéza zamítnuta.

Posouzení dynamiky časové řady

Vzorec pro výpočet základního indexu: $k_t = \frac{y_t}{y_0}$

kde y_t je základní veličinou časové řady, představuje hodnotu, po kterou základní index sleduje vývojový trend, y_0 následně představuje hodnotu, se kterou je základní veličina porovnávána (Budíková, Králová, Maroš, 2010).

- $y_t > 1$. . byl zaznamenaný nárůst oproti y_0
- $y_t < 1$. . byl zaznamenaný pokles oproti y_0

Vzorec koeficientu růstu, neboli tempa růstu: $k_t = \frac{y_t}{y_{t-1}}$, $t = 2, 3 \dots, n$.

Průměrný koeficient růstu má ve formě vzorce podobu: $\bar{k} = \sqrt[n-1]{k_1 k_2 \dots k_n}$

První absolutní diference: $d_{y_t}^1 = y_t - y_{t-1}$ $t = 2, 3 \dots n$

Druhá absolutní diference: $d_{y_t}^2 = d_{y_t}^1 - d_{y_{t-1}}^1$ $t = 3, 4 \dots n$

3 TEORETICKÁ ČÁST

V následujících kapitolách bude popsána stěžejní problematika aukčního trhu s uměním, která bude zahrnovat trh s uměním a jeho základní formy, včetně nezbytných aktérů na takovém trhu. Dále se bude teoretická část zabývat procesem výběru díla, stanovení ceny umění a v samém závěru i aukčními síněmi, hlavním zprostředkovatelem prodeje dnešního trhu s uměním.

3.1 Trh s uměním

Trh s uměním je trhem specifické a nezaměnitelné povahy, avšak myšlenka zhodnocení takové povahy je stále nepopíratelnou a potřebnou součástí takového trhu. Na trh s uměním vstupují předměty kulturního a uměleckého významu v charakteristikách tak rozmanitých a ojedinělých, že právě to vyobrazuje onu jedinečnost a velikost trhu. Trh s uměním ale ve své podstatě tvoří mnoho dílčích úseků, z nichž každý má svůj vlastní smysl i systém a v nejednom ohledu se vůči sobě mnohdy ani nepodobají.

Každá část i forma trhu je podrobena specifickým krokům určitých aktérů i trendů. S letitým rozmachem je dnes taková závislost na tržních trendech posilována dosud nejjednodušším přístupem k ceně jakéhokoli vytouženého díla, s kterou se pojí i jedinečná cenová strategie. Trh s uměním je tak stále ovlivňován svými mnohaletými aktéry, jakými jsou akademičtí odborníci, sběratelé, investoři, obchodníci s uměním, ale do jisté míry i kritici a v neposlední řadě autoři děl samotní.

Vývoj trhu s uměním vykazuje mnoha výstupů. V jistých sférách dochází k cenovému vývoji takřka předvídatelně a stabilně. Navzdory tomu ale například v případě moderního umění často dochází k volatilitě a nepředvídatelnosti. Poptávka po umění je tak formována subjektivností, jakými mohou být například osobnostní vkus, trend či zkrátka vytyčené preference daného sběratele.

Nabídka je jako v případě každého trhu určena dostupností a množstvím, které svým počtem přímo působí na cenu. Pokud bychom tedy usilovali o dílo umělce, jehož katalogizovaná životní tvorba je již na trhu díky valnému zájmu sběratelů takřka nedostupná, očekávali

bychom růst cen děl daného umělce. Naopak, pokud by došlo v průběhu let k hromadnému rozpuštění sbírky děl téhož umělce, můžeme u takových děl očekávat cenový pokles. Tento jev tedy poukazuje na opětovnou společnou logiku trhu s uměním se zdánlivě odlišnými trhy a tou je tvorba vývoje na základě střetu nabídky a poptávky.

3.1.1 Primární trh s uměním

Primární trh s uměním je stěžejním dějištěm pro prodej děl již přes více než sto let. Jedná se o umělcům často nejbližší přístup, kdy galerie vystavují a prodávají díla, která byla přímo získána z rukou umělců.

Vystihujícím aktérem tohoto trhu je galerista. Ačkoli je na tuto profesi mnoho rozcházejících se názorů, tím nejpřesvědčivějším je tvrzení, že galerista je profese, jejíž náplní je spolupráce s danými umělci na plném rozvoji jejich tvůrčí kariéry. Prakticky toto tvrzení pak značí, že hlavním úkolem galeristy není pouze samotný prodej děl. S ohledem na tento aspekt jsou specifikem takového trhu díla, jež jsou prodávána vůbec poprvé. Předmětnými díly jsou tedy práce dosud neznámých umělců, ale i nově vytvořena díla již zavedených a známých jmen (Wagner, Wagnerová, 2018).

Pro orientaci na tomto úseku trhu je zapotřebí zmínit, že díla na primárním trhu s uměním bývají často cenově dostupnějšími. V tomto ohledu hraje totiž značnou roli skutečnost, že umělec na primárním trhu s uměním je v budování svého jména povětšinou ještě na počátku. Jeho díla navíc nebyla dosud prodána či dražena, tudíž odhadnout jejich cenu je bez předchozí cenové historie značně nejisté a komplikované. Odborníci s uměním se v tomto případě tedy řídí především svým instinktem, vycházejícím z mnohaletých zkušeností, kdy se snaží alespoň zčásti objektivizovat cenu na základě podobných děl, která již byla v minulosti oceněna, podílu problematicky definovatelné výše nákladů obětované příležitosti umělce, či na základě porozumění preferencí daného zákazníka (Heilbrun & Gray, 2007).

S tímto nedílným faktorem ale přichází i stupňující se rizikovost pro kupující, kteří se rozhodnou pro nákup díla na primárním trhu. Informovanost o jednotlivých umělcích a jejich dílech není natolik podložena, jako by tomu bylo u děl s již početnými aukčními či jinými prodejními záznamy. Navzdory tomu ale přetrvává prostor pro vlastní úsudek a zájem sběratelů, kteří se rozhodnou dané dílo zakoupit z čistě osobních subjektivních důvodů a to bez ohledu na nejistotu budoucího zhodnocení.

3.1.2 Sekundární trh s uměním

Na úvod je vhodné zmínit základního aktéra takového trhu, kterým je obecně řečeno již obchodník s uměním. Sekundárním trhem s uměním je tedy takový trh, kde jsou již daná umělecká díla prodávána mezi jejich majiteli a případnými zájemci. Důležité je podotknout, že veškerá díla na sekundárním trhu s uměním musela projít trhem primárním, kde získala svého majitele. Toto dílo v okamžiku následného prodeje majitelem vstupuje na trh sekundární (Wagner, Wagnerová, 2018).

Cena na sekundárním trhu je opět určována na bázi nabídky a poptávky. Z toho důvodu může být i v několika případech stanovena na základě sumy, kterou je zájemce ochoten za dané dílo zaplatit. Pokud by taková situace nastala, původní odhad ceny prodejce často nemusí být zveřejněn, tudíž existuje možnost, že kupujícím nabízená suma, může být vyšší nežli původní cenový odhad díla, který prodávající stanovil (Heilbrun & Gray, 2007).

Velice významnou částí sekundárního trhu jsou bez výhrad aukční síně či aukční domy, kde více než kdekoli jinde dochází k onomu dosahu maximální ceny. Tyto ceny mohou dalece překonat původní cenové odhady galeristů, ale zrovna tak může konečný výsledek skončit nepříznivě. Aukce jsou již tradičně věnovány umělcům sekundárního trhu, poněvadž na takovém trhu si umělec sběratele získává již čistě vlastní osvědčenou tvorbou. I přes to se ale k dnešnímu dni aukce stále více začínají věnovat uměleckým dílům z nedávných dob, poněvadž dostupných děl světoznámých jmen a to dokonce už i těch z poloviny 20. století, stále ubývá. Tento faktor se stal pravděpodobně důvodem, proč v průběhu minulého desetiletí začaly dokonce i pověstné aukční společnosti ve stále větším počtu zařazovat do dražeb i díla mladých, často začínajících současných umělců (Wagner, Wagnerová, 2018).

Když opět poukáží na nízkou informovanost o jednotlivých dílech, které se týkají primárního trhu, na trhu sekundárním je naopak informovanost často prověřená a skutečně vychází z letitých poznatků o tvorbě daného autora. Tento důležitý bod tak na trhu sekundárním značně snižuje rizikovost už jen z toho důvodu, že příslušná díla již byla v minulosti oceněna a prodávána, tudíž u každého z nich skutečně existuje alespoň patrný historický cenový vývoj. Do prodejů na sekundárním trhu vstupují především aukční domy i síně, obchodníci s uměním, kterými mohou být soukromí zprostředkovatelé, dealeri, prodejní galerie ale třeba i starožitnictví či místy dokonce některé zastavárny (Heilbrun & Gray, 2007).

Ačkoli rozvržení trhu na primární a sekundární napovídá o jasné hranici mezi těmito trhy, je takové označení spíše jen orientačního charakteru. Galerista často nenabízí pouze díla začínajících umělců, součástí nabídky jsou mnohdy i díla z onoho sekundárního trhu, tedy díla již nejménou prodána. Stejný princip se vyskytuje i na straně druhé, tedy i v případě obchodníka s uměním, který může svou nabídku rozšířit i o díla z primárního trhu, tj. o díla začínajících umělců. Takový postup je vzájemně prospěšným z toho důvodu, že pokud se například obchodník s uměním rozhodne pro obohacení nabídky o díla začínajících umělců, znamená to pro program galerie často značnou vzpruhu a jistou formu odlišení, což se do budoucna projeví jako přísun dalších děl k prodeji (Wagner, Wagnerová, 2018).

3.1.3 Online trh současného umění

Trh s uměním si postupně od konce 90. let získal mnoho forem a mnoho příležitostí, za pomoci kterých může zájemce dojít k vybranému dílu. K dnešnímu dni se trh stal skutečně globálním, což samo o sobě poukazuje na skutečnost, že trh současnosti vytváří, prodává a kupuje v dosud největších počtech. Už jen samotná prezentace sbírek na webových stránkách galerií, kterou má každý možnost shlédnout odkudkoli na světě, je samozřejmostí. Neustále se tudíž přidávají nové galerie, které nabízejí své výstavy formou virtuálního prostředí, včetně aukcí konaných online.

S nepopíratelnou praktičností online rozhraní začínají vznikat zcela nové projekty, které vedle prodeje samotného mají za cíl přímo usnadnit danému zájemci výběr díla, což by samo o sobě mělo zvýšit i šanci zakoupení. Jedním z takových nástrojů je projekt Art.sy, který za pomoci speciální aplikace zamýšlí vytvoření portálu s nevídaně rozšířenou databází z mnoha různých prodejních galerií. Principem by tak v předpřipraveném online prostředí zájemce zadal své preference, na základě kterých by daná aplikace byla schopna kupujícímu přímo vygenerovat nabízená díla, která se nejvíce blíží zadaným požadavkům. V případě zájmu by byl kupující kontaktován danou prodejní galerií a aplikace by, jakožto zprostředkovatel, získala za případnou zdařilou transakci provizi (Wagner, Wagnerová, 2018).

Přestože tato forma trhu s uměním nabývá neustálého pokroku, je otázkou, zdali se jí v budoucnu podaří vyrovnat se tradičním společenským aukcím. Uskutečněný nákup umění online vyjadřuje důvěru sběratele v umělce i prodejce. Sběratel si totiž prostřednictvím internetových podkladů nemůže být zcela jist, zdali je dílo skutečně v neporušeném stavu. Pokud by ale takový sběratel nabízené dílo již v minulosti viděl vystavovat či je náležitě

obeznámen s tvorbou daného umělce, pak je online nákup dokonce velice praktickou variantou. V každém případě je ale růst informativnosti a nejrůznějších specializovaných portálů všestranným prostředkem k orientaci a pochopení rychle se rozrůstajícího trhu s uměním. Za pomoci několika placených portálů tak může kdokoli získat přístup k rozsáhlým aukčním záznamům s ohledem na vybraného autora či dílo. Tyto záznamy se však týkají výlučně aukcí, tudíž neobsahují žádná data z prodejů galerií. Galerie tyto údaje zpravidla v žádné formě nezveřejňují (Wagner, Wagnerová, 2018).

Je zapotřebí ale zdůraznit, že dosavadní formy elektronického obchodování s uměním se soustřeďují především na současné umění, tedy na nabídku děl žijících umělců. To dává této formě obchodu značný prostor i rozmach. Elektronické obchodování s uměním se tudíž nesoustřeďuje na umělce historie a revolučních období, která jsou k dnešnímu dni již držena prestižními galeriemi, muzei, sběrateli a aukčními síněmi.

3.2 Aktéři na trhu s uměním

Trh s uměním zahrnuje mnoho profesí, které jsou klíčové pro jeho neustálý chod i vývoj. V následujících podkapitolách budou tak představeny základní aktéři, kteří ve své posloupnosti utváří řetězec od samotného vzniku díla, přes jeho zařazení do nabídky, až po jeho konečné zakoupení sběratelem.

Umělci jsou nepopíratelně hlavním článkem trhu s uměním. Jsou těmi, kteří se zaslouhují o vznik daných děl, která jsou posléze uváděna na trh. Umělci tedy zastávají úlohu výrobce předmětného statku a v okamžiku vstupu na trh s uměním tak formují i nabídku trhu. Případní sběratelé získávají povědomí o tvorbě umělce nejčastěji díky jeho zastoupení v galerii, jejíž galeristu umělec svou tvorbou zaujme (Wagner, Wagnerová, 2018).

Odborné profese mají na trhu s uměním mnoho podob. Mohou jimi být historici umění, kurátoři muzea, kritici či znalci umění (Hook, 2017). Konkrétní pozice však přímo vychází ze svého hlavního účelu. Historici umění, kurátoři muzea či znalci umění posuzují kupříkladu totožnost nalezených děl, posléze i jejich pravost, načež je po přiřazení neznámého díla jistému umělci provedena i následná katalogizace onoho díla jako další díl jeho dosud zdokumentované tvorby. Tito aktéři se tedy zaslouhují převážně o historický

podtext, který je posléze využíván i zprostředkovateli trhu, poněvadž výsledné odborné dokumentace a poznatky mnohdy hrají při stanovení ceny významnou roli.

Tyto profese jsou ale stěžejními zejména v okamžiku posouzení původu a totožnosti děl tzv. „starých mistrů“. Co se ale týče práce na rozvoji potenciálu současného umělce je zapotřebí zmínit přínos trhu v podobě galeristů (Wagner, Wagnerová, 2018). Galeristovou hlavní náplní je spatření potenciálu mezi umělci. V okamžiku, kdy se umělci podaří získat si galeristovu pozornost a zastoupení v galerii, galerista již s díly daného umělce pořádá výstavy, zařizuje umělcovu propagaci mezi sběratelskými kruhy, ale i mezi muzei, což úlohu galeristy již řadí i mezi zprostředkovatele na trhu s uměním. Pro kariéru umělce je tedy zastoupení v galerii zásadním bodem pro vstup do světa umění.

Zprostředkovatelé znamenají pro trh s uměním významný článek v procesu prodeje díla. Jsou jimi již zmínění galeristé, ale i obchodníci s uměním či zkušení konzultanti a poradci se zaměřením na umění. V praxi tak mohou zprostředkovateli často být právě bývalí galeristé nebo akademici s již bohatými zkušenostmi. Tito zprostředkovatelé tak využívají své letité poznatky ke zprostředkování prodeje či nákupu děl na základě preferencí daného klienta, kdy danou činnost vykonávají za provizi. Obvykle se jedná o asistenci a odborné poradenství, čímž zprostředkovatelé představují pro trh s uměním část nabídky (Thompson, 2018).

Zakončením celého procesu prodeje jsou kupující umění, tedy zákazníci. Zákazníkem na trhu s uměním může být právě sběratel, investor a neziskové galerie, muzea, veřejnost, firmy ale i sám stát, jehož zájmem je v tomto procesu zachování děl s významem pro kulturní dědictví.

Kupující představuje na trhu poptávku, která může být formována několika způsoby. Tím stále více využívaným mohou být například fondy pro nákup umění. Jedná se o spojení finančních zdrojů několika investorů, které je založeno na spekulaci úspěchu zkvétajících umělců, jejichž cenová hodnota děl dosud nedosáhla svého maxima. Jednotlivá ujednání mohou být ve fondech pro nákup umění velmi odlišná, avšak obecně lze říci, že investoři těchto fondů díla nejprve po pečlivém uvážení za dostupný kapitál nakoupí, načež získanou sbírku za určitý časový horizont prodají s vidinou očekávaného zisku. Tato sdružení jsou v dnešní době nejčastěji utvářena sběrateli, investory či soukromými nebo státními podniky (Wagner, Wagnerová, 2018).

3.3 Výběr díla

Vkročení do role sběratele je doprovázeno učením se znalostí i dovedností, které je zapotřebí za účelem sestavení úspěšné sbírky umění ovládat. Počínaje orientací na trhu s uměním, přes predikci zhodnocení daného díla formou spekulace, končíc samotným výběrem a finálním úsilím takové dílo získat.

V následujících podkapitolách tak budou rámcově přiblíženy základní vizuální formy a zpracování uměleckého námětu, které mají zřetelný vliv na preference jednotlivých kupců umění. Posléze se obsah zaměří na aspekty, které dovedou sběratele i odborníka ujistit o tom, že mají před očima originál malby, nikoliv padělek. V neposlední řadě je tento bod doplněn náležitostmi a účelem autorského certifikátu, včetně jeho ověření. Závěrem je kapitola shrnuta finálními možnostmi specializace vlastní sbírky umění.

3.3.1 Námět a umělecký směr

Námět a umělecký směr jsou prvotními vizuálními prvky, se kterými se sběratel při pohledu na dílo shledá. Zatímco námětem se stává prvotní inspirace, umělecký směr je tím prostředkem, který právě zvolený námět ztělesňuje. Tyto vždy osobité myšlenkové proudy společně přímo posilují a vyvolávají danou emoci, kterou sběratel při pohledu na dílo pociťuje a která je tím vnitřním pozůstatkem, jenž člověka intuitivně nutí k opětovnému návratu. Tímto je rovněž vyvoláván klíčový zájem o dílo a nutné kroky k jeho pořízení při účasti na samotné vypjaté aukci. Pro účely této podkapitoly bylo pro samé přiblížení vybráno několik z mnoha dalších uměleckých směrů, které si našly svou vlivnost a prostor pro osobitost napříč etapami vývoje umění.

Renesanční malířství je uměleckým směrem z období evropské renesance, který započal zhruba ve 14. století v Itálii, kdy se předchůdcem tohoto směru stal italský malíř a architekt Giotto di Bondone. Ve vrcholném období renesance tak vznikala další významná symbolická díla a to z rukou mistrů, jmenovitě například Leonardo da Vinci a Sandro Botticelli. Do pozdní renesance 16. století posléze řadíme ikonická díla Michelangela Buonarrotiho. Představitelé renesančního malířství a dalších významných období nejvýznamnějších děl starého umění jsou rovněž nazýváni jako „staří mistři“. Jedním z klíčových rysů obohacujícího renesančního směru je důraz na anatomickou přesnost, barvitost, perspektivu a kompozici daného díla. V souvislosti s těmito aspekty je vrcholný

princip uplatňován na realistické ztvárnění prostředí spolu s identickou mimikou lidských tváří, čímž každá malba tohoto směru ztělesňuje historickou autentičnost své ojedinělé atmosféry a čisté jedinečnosti. Co se týče prodeju děl z tohoto výjimečného období, jsou na našem trhu spíše ojedinělou záležitostí, kdy je ze strany sběratelů požadován detailní souhrn historického kontextu, včetně technologických analýz a dalších utvrzujících důkazů pravosti takových děl. Tuto situaci ale rázně zvrátila nově založená aukční síň Fine Antiques Prague, která v roce 2020 uspořádala celkem 4 aukce zaměřené právě na staré mistry a umění 19. století. Na těchto aukcích padaly částky vysokých řádů, přičemž cenovým vrcholem aukcí se stala malba vlámského malíře Sébastiana Vrancxe nesoucí název „*Karneval na náměstí San Marco*“, pocházející z doby kolem roku 1600, byla vydražena za téměř 3,1 milionu korun (Ročenka ART+, 2021).

Realismus se stal v první polovině 19. století průbojným směrem, poněvadž v tomto období sílila touha lidí spatřovat skutečnost objektivně, bez použití dodatečné formy fantazie či iluze. Z toho důvodu se tak často malba z období realismu jeví jako naturalistický obraz skutečnosti, který tak znázorňuje zcela konkrétní činnosti či historické události. Jako klíčový předchůdce tohoto směru bývá označováno dílo „Prám Medusy“ od francouzského malíře Théodora Géricaulta, který takovou historickou událost zachycuje dle skutečnosti o přeživších námořnících. Později ve 30. letech vznikla skupina malířů „*Barbizonská škola*“, která byla založena francouzským malířem Theodorem Rousseau, načež tato skupina svou tvorbou dala vznik dodnes natolik proslulému realistickému krajinářství. Dosud české aukční záznamy tohoto významného malíře čítají 2 vydražené položky, konkrétně „*Romantická krajina u Provence*“ (draženo 11.3.2012) a „*Montmarte*“ (draženo 26.5.2018) (ART+, Rousseau Theodore).

Impresionismus je uměleckým směrem, který vznikl v druhé polovině 19. století. Impresionismus tehdy probouzel námět malby, který se bude odehrávat uprostřed přírody, jehož cílem je zachycení jedinečné neopakovatelné chvíle, která přímo vyobrazuje svou specifickou atmosféru. Tímto námětem tak malby tohoto směru podněcují okamžik duševního rozpoložení, který s sebou často přináší pro člověka mnoho uklidňujících prvků. Jedním z průkopníků tohoto směru je francouzský malíř Claude Monet, jehož díla rozpracovala a doslovně postavila myšlenky impresionismu (Hook, 2017). V souvislosti s impresionismem je rovněž vhodné poukázat na období **postimpresionismu**, tedy pozdního impresionismu. Impresionismus a postimpresionismus nesou vůči sobě zcela odlišnou formu

ztvárnění. Postimpresionismus na rozdíl od impresionismu doslovně netíhne na přesnost zrakového dojmu a pohledu. Postimpresionismus se sice taktéž snaží vyjádřit pohyb a stav emoční exprese, jenže přitom využívá vlastní obrazotvornou metodu. Jedním z hlavních představitelů tohoto uměleckého proudu se stal Vincent van Gogh. V souvislosti s tvorbou tohoto umělce je zapotřebí podotknout, že se jeho tvorba ve své holandské fázi (1880-1885) vyvíjela od zemitých, nížinných barev. Následně přichází pařížská fáze (1885-1887), kdy je zřetelný zásah moderního umění, čímž vznikající tvorba nabrala na jas. Samými závěrečnými lety došla pak tvorba Vincenta van Gogha v provensálském světle (1888-1890) plnému rozkvětu, což zasahuje i do období vzniku **expresionismu** (Hook, 2017). Díla Vincenta van Gogha se prozatím na českých aukcích neobjevila, vyjma jediného díla „*Mlýn La Galette v Paříži*“, které však ztvárnil van Goghův napodobitel (ART+, Gogh Vincent van).

Expresionismus je uměleckým směrem s počátečním vývojem na konci 19. století, který je vyjádřen jako protiklad impresionismu. Na rozdíl od impresionismu, který se pokouší o zachycení prvku ze skutečnosti za pomoci dojmů a emocí, touží expresionismus o vyjádření svých vlastních prožitků a osobitých pocitů bez ohledu na zaběhlé konvence. Mnohdy tak dochází k vizuální deformaci reality, kterou expresionistické malby ztvárňují. Pravděpodobně nejznámějším dílem expresionismu je dílo norského malíře Evarda Muncha jménem „*Výkřik*“, který zachycuje a ztělesňuje každý ze specifických rysů osobitého pohledu expresionismu (Hook, 2017).

Kubismus je revoluční umělecké hnutí z přelomu 19. a 20. století. Ztělesňuje výtvarné umění dosud nezaměnitelným způsobem, kdy klade důraz na prostorovou koncepci díla. Cílem není zobrazit například vybrané zátiší pouze z jediného čelního pohledu, nýbrž z několika dalších propojitelných a souzněných úhlů, které ve své kombinaci vytvoří velmi ojedinělou a perspektivní ucelenost. Dosud nejvlivnějším umělcem se pro kubismus stal jeho zakladatel, španělský malíř, Pablo Picasso, jehož díla na českém aukčním trhu od roku 2001 čítají 125 záznamů, z toho 100 tisků (ART+, Picasso Pablo).

Surrealismus je s uměním úzce provázán od roku 1924, kdy byl rukou francouzského básníka a prozaika Andrého Bretona poprvé vydán Manifest surrealismu. André Breton v této publikaci tehdy prohlásil, že věří v to, že se jednou zdánlivě odlišné stavy, jakými jsou sen a realita, jednoho dne propojí v absolutní realitu, tedy surreality (Hook, 2017). Toto

vyjádření samo o sobě utvrzuje nekonvenční odloučení od jakýchkoli zdánlivě logických rámců. Surrealismus zachycuje a vystavuje podobu pocitů i myšlenek svérázným osvobozením vlastní mysli s důrazem na specifický obraz podvědomí. Pod prudký rozvoj surrealismu se svou ojedinělou a identicky rozpoznatelnou tvorbou významně podepsal katalánský malíř Salvador Dalí. Na českém trhu s uměním existuje v rámci aukčních domů od roku 2001 až 575 záznamů tohoto umělce, z toho 506 tisků (ART+, Dalí Salvador).

3.3.2 Rozeznání padělku od originálu

Tato fáze je klíčovou pro prodej umění i výslednou reputaci, jak pro prodávajícího, tak i pro kupujícího. Principem vzniku padělku je předpoklad, že podobou a ostatními aspekty dovede přelstít svou generaci. Ovládání techniky malby umělce, jehož obraz je ze strany padělatele falzifikován, je samozřejmostí a ačkoli existují výjimky, padělané dílo nebývá vždy odhaleno pouze na základě nevěrnosti výtvarné techniky přisuzovaného umělce. Posouzení pravosti díla na základě malby jako celku je totiž s jistotou identifikovatelné mnohdy jen u umění starých mistrů, kdy byla naprostá preciznost v zachycení skutečnosti základním faktorem tehdejších obrazů. V případě moderního umění tento aspekt odpadá, poněvadž se zpracování námětu v mnoha bodech vydává již rozdílným směrem, který se na vizuální totožnost plátna a reality soustřeďuje často pouze okrajově, tudíž rozeznání příslušnosti děl moderního umění vůči umělcovým ostatním dílům je oproti umění starých mistrů značně komplikovanější. Moderní umění se proto stává hlavním terčem padělatelů, navzdory tomu je ale ztížením pro každé padělané dílo značně kompletnější dokumentace jednotlivých sbírek moderního umění oproti umění starých mistrů.

Pro jednoznačné úsudky ze strany odborníků jsou proto používány i jiné osvědčené metody, jejichž účelem je zabránění mylného prohlášení díla za pravé. Pokud by nastala situace, kdy by aukční síň nechala nevědomě vydražit dílo, které je padělkem, ale bylo přitom prohlášeno a nabízeno za cenu originálu, znamenalo by to pro danou aukční síň negativní dopad ze strany veřejnosti i médií. Tento dopad by tak mohl být dlouhodobého rázu, který by se podepsal například na ztrátě nemála důležitých kontaktů i účastníků aukcí. Aby vedle tohoto bodu byla zachována především i integrita tvorby daného umělce, jsou pro klíčová rozhodnutí využívána stanoviska náležitých odborníků.

Zprvu je důležité vymezit, co je považováno za padělek a co za legitimní dílo. Pokud si například anonymní umělec vytyčí a osvojí přímý styl již známého umělce a vytvoří dle

daného jasně známého stylu zcela novou malbu, která je posléze nalezena a přisouzena onomu známému umělci, nejedná se o padělek, nýbrž o mylné posouzení. Dílo je tak považováno za legitimní. Dokonce i kdyby na tomto díle odborník objevil nepravý podpis onoho známého umělce, nemusí být nutně výsledným stanoviskem padělek, pouze jej nevytvořil původně přisuzovaný známý umělec. Po odstranění nepřislušného podpisu se bude opět jednat o legitimní dílo (Hook, 2017). V každém případě je ale přidání podvrženého podpisu jiného umělce na rovněž padělané dílo vydávané za originál, ve své kombinaci považováno za trestný čin ze strany padělatele.

Metod ke zdánlivému navození stáří existuje mnoho. Tou častou metodou je proces, při kterém je dílo starého mistra nejprve v dílně padělatele věrně reprodukováno, načež je hotová práce umístěna do speciální trouby, která pod určitou teplotou a formou vlhkosti vytvoří na povrchu obrazu krakeláž, jenž je pro díla staršího období typickou. Zde je již zřetelně viditelný úmysl o vytvoření podvodu, což činí z daného díla padělek (Hook, 2017). Krakeláž, tedy trhlinky na povrchových vrstvách, jsou tudíž jedním z prvních aspektů, které napovídají o stáří díla.

Pro další případ posouzení dobovosti díla je dále zkoumáno plátno jako celek. Jeho reakce na barvitý nános, mnohdy o několika vrstvách, by se měla s ohledem na stáří díla projevit mírným propitím barev skrze plátno. Tento aspekt by tak měl být v několika ohledech viditelný při otočení onoho dobového díla na jeho druhou stranu. Při otočení na odvrácenou stranu díla si ale lze povšimnout dalšího podstatného detailu a to v místech dřevěného rámu, kde jsou v některých případech umístěny štítky, ze kterých lze zjistit a ověřit výstavní historii daného díla.

Vedle faktorů, které je odborník schopen shledat pouhým okem, vchází do procesu usuzování i technologické možnosti. Konkrétně tuto možnost charakterizuje známý případ z minulosti, kdy při nalezení dosud nekatalogizovaného obrazu, který svým projevem i technikou nejvíce odpovídal osobitosti tvorby Vincenta van Gogha. Toto neznámé dílo odpovídalo ve všech výše uvedených aspektech, včetně krakeláže a dalších stářím zapříčiněných následků. Zdánlivě by v běžných případech již nic nebránilo katalogizaci díla, čímž by bylo dílo zařazeno do celkového seznamu životní tvorby Vincenta van Gogha. Dílo ale bylo přeci jen z důvodu nejistoty z řad odborníků dodatečně podrobeno rozsáhlému testu

složení použitých barev. Ve výsledcích tohoto testu bylo následně zjištěno, že na díle byla použita bílá barva, která ale byla vyrobena až 30 let po úmrtí umělce (Hook, 2017).

3.3.3 Umění jako investice

V dnešním trhu s uměním už zkušený obchodníci s uměním nejsou zdaleka jedinými účastníky, kteří jsou schopni své sbírky ekonomicky zhodnotit. Umění stále více proniká i mezi veřejnost, která postupně přistupuje k umění vedle jeho stěžejní vizuální a emoční stránky i jako ke komoditě. Avšak se jedná o zcela odlišnou komoditu, poněvadž každá komodita trhu s uměním je jedinečná a vyžaduje vlastní odhad i specifickou znalost. Cena uměleckého díla je totiž podmíněna mnoha faktory, jakými mohou být: směr či trendy trhu, místo konkrétního díla v dosud zdokumentované umělcově tvorbě, původ, stav a typičnost.

Podle Hooka (2017) je nejperspektivnějším způsobem k usuzování vývoje prodejnosti daných děl zaměření se na jejich aukční historii za více než 10 let, ideálně však i několik desítek let, pokud bychom cílili kupříkladu na uměleckou tvorbu impresionistů. Co se týče samotné investice do takového díla, dojde k ekonomickému zhodnocení pouze ojediněle, pakliže daný majitel díla nemá v úmyslu s prodejem vyčkat alespoň 5, ideálně však 10 let, od jeho zakoupení. Během tohoto období je však zapotřebí brát na vědomí, že dílo před svým dalším prodejem negeneruje žádný zisk. Naproti tomu se při uchovávání díla mnohdy objevují další nevyhnutelné náklady, jakými mohou být například pojištění, konzervace nebo třeba skladování. Existuje tedy mnoho postojů k investičnímu potenciálu umění, lze ale říci, že stanovit přímý odhad na příznivý cenový vývoj dané investice vyžaduje mnoho zkušeností, na základě kterých se daný investor naučí opravdovému porozumění směru umění, načež bude časem při pohledu na vytyčené dílo schopen nalézt celou řadu aspektů, na základě kterých má dílo investiční potenciál, který nebyl dosud naplněn.

3.4 Aukční trh s uměním

Aukční síně s uměním jsou již tradičně zásadním dějištěm sekundárního trhu s uměním. Jejich data a jiné záznamy utvářejí historický přehled cenových vývoje s ohledem na specifikované dílo a jsou tak jedním ze stěžejních podkladů nutných pro co nejjistější rozhodnutí ze strany sběratelů.

Potřebná data mohou být získávána například z vydávaných ročenek jednotlivých institucí nebo znatelněji využívanějším způsobem a to prostřednictvím portálů se zaměřením na umění a jeho ekonomickou stránku. V případě České republiky je dosud nejvyužívanějším portálem web artplus.cz, naproti tomu v rámci zahraničí je nejrozšířenějším zdrojem těchto informací web artprice.com. Alternativně je ale přehled o aukcích a aukčních položkách ze strany sběratelů mnohdy obohacován mnohaletými úzkými kruhy kontaktů z oboru, ať už z prodejních galerií, které danou aukci pořádají či na základě poznatků ostatních sběratelů s podobným spektrem.

V souvislosti s touto podstatnou částí trhu je vhodný zmínit místy rozličný postoj galerií a aukčních síní. K dnešnímu dni se galerie snaží stále více a stále častěji přesvědčit o úmyslech zájemce, který by od galerie dle svých preferencí rád zakoupil jisté umělecké dílo. V principu každá galerie svěří vážené umělecké dílo sběrateli, který se o koupi díla uchází z čistě sběratelského důvodu, tedy usiluje o získání díla do dlouholeté sbírky. Naproti tomu se galerie při svém rozhodování ohrazují vůči prodejm významných děl sběratelům, kteří jsou spíše investory do umění, tedy aktéři, kteří získané dílo s největší pravděpodobností ihned prodají, jakmile dojde k jeho zhodnocení (Hook, 2017).

V následujících podkapitolách budou přiblíženy nezbytné terminologie, které obecně vystihují aukční systematiku, dnešní aukční trh s uměním jako celek i historickou etapu a nezbytné legislativní náležitosti obchodu s uměním v aukční síni České republiky.

3.4.1 Aukce

Aukci lze definovat jako jedinečný tržní mechanismus soutěžního charakteru, který vyrovnává poptávku a nabídku. Svou náplní je aukce často upřednostňována pro svou otevřenost, spravedlnost a snadno pochopitelnou systematiku, která zahrnuje proces nabídek (neboli příhozů), způsob určení vítěze a finální dohodu. Tento proces je založen výhradně na předem definovaných pravidlech (Fiala, 2012).

Aukční mechanismus je vyjádřen jako postup, který vytváří ze zadané nabídky alokaci. **Alokace** je definována jako přidělení děl, která byla po dražení úspěšně získána vítěznými účastníky aukce. Alokace rovněž obnáší i určení platby, kterou je vítězný kupující povinen za získané dílo zaplatit a kterou přijme prodávající (Fiala, 2012).

Aukce zahrnuje určité aspekty, které aukční instituci vystihují a odlišují jí tak od ostatních forem obchodu. Základním bodem aukčních institucí je skutečnost, že získávají informace ve formě nabídek od potenciálních kupujících s ohledem na ochotu ze strany kupujícího zaplatit postupně nastolenou částku v aukci. Výsledek aukce, kterým je myšleno dané dílo spolu s částkou, kterou je vítězný subjekt povinen zaplatit, je tedy určen pouze na základě získaných informací. Z toho důvodu platí vlastnost, že aukce jsou **univerzální**. To pro takové instituce značí skutečnost, že na aukcích mohou být prodávány jakékoli předměty či objekty. Forma aukce tedy není závislá na žádných specifikách daného předmětu vstupujícího do aukce. Druhým, taktéž významným, bodem pro aukční instituce je aspekt, že aukční instituce jsou **anonymní**. To je v tomto ohledu myšleno tím způsobem, že totožnost účastníků aukce není podstatná pro určení vítěze aukce a následnou platbu za získané dílo. Z toho důvodu lze říci, že aukce jsou ve své podstatě univerzálními a anonymními mechanismy (Fiala, 2012).

Předměty, které vstupují na aukčním trhu s uměním do aukce jsou nejčastěji malby, kresby, fotografie, popřípadě i videa, tisky a grafiky, sochy, tapiserie (tkané koberce) nebo umělecké instalace. Aukce je rozvržena formou nabídky určitého množství položek dle seznamu, kde je každé položce přiděleno jedno číslo, které rovněž koresponduje s aukčním katalogem. Položky jsou následně draženy dle pořadí, které odpovídá katalogu vydaného aukční síní. Položkou může být předmět či skupina předmětů, přičemž vždy na jednu položku připadá jedna vyvolávací cena (bez ohledu na skupinu). Licitátor nejčastěji danou položku představí uvedením jejího názvu a katalogového čísla, následně oznámí přítomným účastníkům stanovenou vyvolávací cenu, načež začíná koordinovat reakční příhozy. Příhoz je ze strany kupujícího vyjádřen zdvižením přiděleného dražebního čísla. Popřípadě je sjednáno jiné gesto naznačující příhoz. Účastnit se aukce lze osobně, alternativně i telefonicky. Pokud by se kupující rozhodl účastnit se aukce prostřednictvím telefonu, udělí plnou moc zastupiteli z řad aukčního domu, který následně dle neustálých pokynů ze strany kupujícího jedná jeho jménem formou nastolených příhozů.

Co se týče pak cenových mechanismů, je v praxi nejvíce využíván tzv. anglický systém, často nazývaný jako „systém stoupající ceny“. Anglický systém aukce je otevřený a pracuje s postupně stoupající cenou, tudíž dražba začíná nízkou cenou, načež jí licitátor dle příhozů ze strany účastníků zvyšuje. Na samém konci pak v aukci vítězí ten, kdo učinil nejvyšší příhoz, na který již nikdo z účastníků formou vyšší cenové nabídky nezareagoval. Ceny jsou

tedy v průběhu aukce determinovány ochotou dražitelů za dané dílo zaplatit. To je však závislé na počtu kupujících a jejich peněžního hodnocení nabízených děl. S vyšším počtem kupujících v aukci a vyšším počtem hodnocení děl kupujícími nastávají i vyšší ceny generované danou aukcí (Fiala, 2012).

Aukce lze dle zaměření a počtu subjektů obecně rozčlenit na tři typy: (Fiala, 2012)

Standardní aukce jsou zaměřeny na prodej a jsou charakteristické tím, že mají jednoho prodávajícího a více kupujících. V prostředí aukčního trhu s uměním se jedná o nejčastější typ.

Reverzní aukce jsou zaměřeny na nákup. Naproti standardnímu typu aukcí jsou zde přítomni pouze jeden kupující a naproti němu se pak aukce účastní větší počet prodávajících.

Dvojité aukce jsou kombinací standardního a reverzního typu aukce. Hlavním znakem je zprostředkování výměny, která probíhá mezi větším počtem prodávajících a větším počtem kupujících.

Za cíl aukce lze považovat **efektivnost aukce**, která zaručí, že dané dílo získá takový kupující, pro kterého má dílo největší emoční hodnotu. Popřípadě lze za další cíl označit i **maximalizaci příjmů** prodávajícího, **transparentnost pravidel ocenění**, **alokace** a významný potenciál pro **zamezení** utvoření tzv. **koluzí** účastníků, tedy úmyslných sdružení subjektů aukce za účelem jejího ovlivnění (Fiala, 2012).

3.4.2 Proces přípravy aukce

Den konání aukce je podmíněn mnoha dílčími procesy a přípravami, které na svém konci budou mít konečný vliv, jak na nabídku aukce, tak i na návštěvnost, která na takový stav zareaguje. Na začátku všech činností stojí ze strany pořadatelů určení směru, kterým se daná aukce bude ubírat. To obnáší především sběr uměleckých děl, přičemž jsou rovněž vyjednávány a stanoveny náležitosti smlouvy o zprostředkování prodeje mezi majiteli děl a aukční síní samotnou. Tato fáze je v procesu přípravy aukce tou klíčovou, poněvadž mezi jednotlivými aukčními domy dochází ve vážném konkurenčním boji o díla, která daná aukce dovede uvést. Díky tomu tak rámcové podmínky smlouvy mezi aukční síní a majitelem díla mohou zásadně rozhodnout o konečné nabídce. Zavedené jméno a renomovanost může dané

aukční instituci napomoci k získání předmětného díla, kdy jsou vedle své historie často zmiňovány i schopnosti a pověst daných odborníků působících v dané instituci. Je přáním majitele každého díla, které bylo obezřetně uchováváno i desítky let, aby bylo dané dílo svěřeno do rukou co možná nejproslulejší instituce.

Vedle profesionální péče a záruky správné manipulace s dílem je ale jméno zvolené instituce prvním faktorem pro návštěvnost ze strany nejaktivnějších a nejzběhlejších sběratelů, kteří pro majitele díla znamenají větší šanci vydražení za cílenou částku. Aukční síně dnešní doby se ale při své cenové strategii nespolehnají pouze na svou pověst, nýbrž přímá komunikace s potenciálními kupci ještě před započítáním aukce je již k dnešnímu dni zaběhlou záležitostí. Za účelem co nejplošnějšího oslovení se tak mohou pro potenciální kupce pořádat předaukční výstavy nabízených děl či jiná forma prohlídky, jejíž cílem je fyzicky se seznámit s dílem ještě před jeho spatřením na aukci a podnítit tak v daném kupci větší motivaci a touhu, kterou dostane každý účastník možnost v den aukce užít.

Již tradičně je ale pro každou aukční síň významným prostředkem vůči publiku aukční katalog. Katalog je ve své podstatě shrnutím všech nabízených děl, díky čemuž je vždy vydáván před pořádáním aukce, zároveň ale v dostatečném předstihu. Pro kvalitně zpracovaný aukční katalog je nutnost detailního popisu nabízených předmětů, včetně technických parametrů. Do popisu bychom mohli zařadit název díla, jméno autora, datace a použítou techniku, včetně rozměrů daného předmětu. Pro každou aukci představují zvlášť vytyčená díla pomyslnou hlavní nabídku. Tato díla mohou být vedle obecného popisu doplněna o historii, zákulisní příběh díla nebo jiné nebyvalé vlastnosti, které se mohou na ceně onoho díla příznivě odrazit. Pro aukci symbolická díla tak často bývají umístěna přímo na obálku finálního katalogu. Přílohou aukčního katalogu je i dražební řád dané aukční síně. Protože jsou ale tyto katalogy jedním z předních marketingových prostředků pro úspěšnou aukci, je jejich vytvoření vysoce nákladnou záležitostí. Ať už bychom mluvili o propracovaném grafickém zpracování nebo nadstandardní tiskařskou práci o kvalitním papíře, barvě i metodě tisku, jsou tyto katalogy formou vizitky i reprezentace dané instituce vůči celé veřejnosti (Thompson, 2018).

3.4.3 Historie českého aukčního trhu s uměním

Pro sekundární trh s uměním je aukční prodej stěžejním parametrem pro záznam i předpověď vývoje takového trhu. Česká republika má na svém aukčním trhu s uměním k dnešnímu dni

hned několik zaběhlých aukčních domů s váženou reputací prakticky celé umělecké a sběratelské veřejnosti, kdy mnohaletá vytrvalá činnost daných aukčních domů má nezanedbatelný vliv na návštěvnost i mediální pozornost vůči každé pořádané aukci.

Za takovou prosperitou ovšem stojí i mnohaletá historie. Na jejím samotném počátku se tehdejší zlomem v kontinuálním pořádání aukcí na našem území stal 16. a 17. prosinec 1912. Během těchto dvou dnů se pod vedením Krasoumné jednoty Společnosti vlasteneckých přátel umění v Čechách konala v prostorách pražského Rudolfinu první aukce s výtvarným uměním v českých zemích a zapříčinila tak klíčový zrod aukčního trhu s uměním. Již u této první dražby bylo viditelné, že se tehdejší pořadatelé zamýšleli nad perspektivou pohledem do budoucna. Můžeme tak soudit kupříkladu z pořadatelského hlediska, které bylo na svůj první počín dle dochovaných dokumentací velmi systematické a zdařilé. Dalším významným prvkem promyšlenosti ze strany jednoty je označení prvního aukčního katalogu, jakožto prvního z celé plánované řady dalších katalogových vydání. Během těchto dvou dnů bylo v pražském Rudolfinu nabízeno celkem 241 položek z kategorie maleb a jiných prací na papíře. Díla byla z rukou menších nizozemských, italských a středoevropských mistrů 17. a 18. století, včetně jejich kopií a soubor středoevropských děl 19. století v doplnění několika prací žijících umělců. Vyvolávací ceny těchto nabízených děl se nejčastěji pohybovaly v řádu desítek až stovek korun, vyjma díla Petra Sneyderse a J. Jordaense s názvem „Prodavači ryb“, jehož nabízená cena byla v rámci celé aukce rekordní a to 7 000 korun (Mečkovský, 2013_a).

Během následujících let bylo zásluhou Krausomné jednoty uspořádáno celkem 14 dalších veřejných dražeb uměleckých předmětů. Postupně viditelnější a neustále se zdokonalující odvětví o své zájemce z řad sběratelů či publika od té doby jen rostlo. Tajemník jednoty Krausomné Rudolf Weinert následně od roku 1916 s aukcemi pokračoval v roli soukromé osoby, kdy vedle náplně pořadatele usilovně pracoval na předání svých odborných znalostí. Časem tak vyškolil řadu nových specialistů, kteří posléze za dob raného československého státu otevřeli vlastní aukční domy a taktéž znamenitě přispěli k růstu a veřejnému zájmu o něco tak osobitě specifického a neotřelého, jako je umění (Mečkovský, 2013_a).

Zhruba v druhé polovině 20. let nastalo období ekonomické konjunktury, které se stalo dalším průlomovým bodem v dosud psané historii trhu. V tomto období vstoupilo na rozvíjející se trh převratné množství aukčních síní, které si získaly značnou pozornost i přízeň

sběratelů. V tehdejší době se nabídka aukčních síní postupně vyvíjela v závislosti četnosti pořádaných aukcí i typu nabízených předmětů. Především aukční síň Zdeňka Jeřábka si získávala doslova výsadní postavení. Povětšinou se sice nezaměřovala na nejznámější díla, avšak zásadním benefitem byla vytrvalost Zdeňka Jeřábka pořádat dražby každý měsíc. Tímto přístupem se tak panu Jeřábkovi podařilo vybudovat skutečně náruživý okruh sběratelů, literátů a znalců. Zrovna tak postupně rostla zběhlost ostatních aukčních síní, jejichž nabídka se skládala od výtvarných děl, přes starožitnosti, až po malebné předměty zámeckých interiérů (Mečkovský, 2013_b).

Historie trhu s uměním se ale v našich zemích psala i nadále a to i navzdory meziválečnému období, ve kterém se významné dražby pověstných aukčních domů staly váženou společenskou událostí, kterou s patřičným nadšením komentoval dobový tisk. Vznikaly specializované časopisy o výtvarném umění, sběratelství či stále více obohacující katalogy vydávané samotnými aukčními domy. Prosperující vývoj trhu s uměním byl však narušen hospodářskou krizí, po které následovaly události protižidovských tažení a samotný začátek druhé světové války. Aukční síně, které dokázaly přetrvat řadu ekonomických krizí i těžká léta druhé světové války, byly koncem 40. let znárodněny a sdruženy pod starost státního podniku Antikva, který v následujících letech udržoval, avšak v omezené míře, pořádání uměleckých dražeb druhé poloviny 20. století (Mečkovský, 2013_a).

Za dob socialismu se trh s uměním na našem území modifikoval do takřka neperspektivní podoby. Aukce v režii podniku Antikva sice probíhaly, avšak tento státní podnik se řadil pod národní podnik Obchodní domy. To samo o sobě napovídá o tehdejšímu zařazení umění pod kategorie běžného sortimentu tehdejších obchodních domů. Pokud se tedy aukce pořádaly, zpravidla se jednalo o rozvržení několika stovek předmětů nahodilých kategorií do každého ze tří až čtyř po sobě jdoucích dnů. Soukromé aukce byly naproti tomu zcela zakázány, což donutilo řadu aktérů pořádat podobné společenské události mimo meze zákona. Neexistence dříve zaběhlého galerijního prostředí tak podněcovala řadu sběratelů současného umění k nákupu děl přímo od autorů samotných. Pokud bychom porovnali cenový rozptyl tehdy nastolených hodnotných děl vůči dnešním datům, zjistili bychom, že jsou cenové proměnné zhodnocené povětšinou nepříznivě. To je převážně zapříčiněno stěžejní proměnou vkusu, preferencemi a společenských statusů daných umělců, které postupem vytvořily nový pohled i vjem trhu s uměním napříč společností a účastníky jednotlivých aukcí (Klevisová, Ročenka ART+, 2015).

Východem z této ponuré doby se pro trh s uměním naší země stal 22. říjen 1989, přesně šestadvacet dní do pádu komunistického režimu. Tehdy uspořádalo několik mužů pod záštitou Antikva Nova Praga v Praze na Žofině první soukromou aukci umění a starožitností po dlouhých sedmatřiceti letech. Této povzbudivé aukci o 382 nabízených položkách se dodnes v publicistice přisuzuje pojmenování „Startovní výstřel“. Velkého zájmu se ze strany sběratelů vedle uměleckých děl z rukou mistrů, jako třeba Jan Preisler, Jan Zrzavý, Otakar Nejedlý, Otto Gutfreund, těšily dokonce i staré litinové kuchyňské váhy s vyvolávací cenou mezi 1500-2000, které by dnes mnohdy nedosahovaly ani zlomku této ceny. Pro trh s uměním bylo ale klíčové oživení, které nastalo. Z aukce na Žofině se toho dne stala velmi úspěšná a ujšřující událost, která zásadním podílem přispěla k formování uměleckého odvětví k zasloužilému obrazu (Klevisová, Ročenka ART+, 2015). Když s postupným příznivým vývojem trhu v roce 1994 vešel v platnost zákon o vývozu předmětů kulturní hodnoty, znamenalo to pro naši zemi faktický a průlomový vstup na světový trh umění (Klevisová, Ročenka ART+, 2015).

3.4.4 Podmínky obchodu s uměním v aukční síni

Vedle legislativních rámců existují pro obchod s uměním v prostorách aukčních síní obecné podmínky aukčního obchodu s uměním, jejichž stěžejním účelem je ochrana práv prodávajícího i kupujícího. Každá aukční síň může mít tyto podmínky v jistých člancích specifitější či mírně poupravené, avšak zde vždy zůstávají základní principy, jejichž podobu nelze jakkoli zásadně měnit.

3.4.5 Podmínky vztahující se na prodávajícího předmětného díla

Jednotlivé podmínky jsou stanoveny každému subjektu zapojujícího se do aukčního prodeje. Prvním subjektem je prodávající, který může být buď právnickou nebo fyzickou osobou. Prodávající je na počátku celého procesu výlučným vlastníkem předmětu aukce. Prodávající s aukční síní uzavírá smlouvu o zprostředkování prodeje uměleckého předmětu v aukci. Oboustranným podpisem této smlouvy prodávající, výlučný vlastník uměleckého díla, vyjadřuje svůj souhlas se zprostředkováním prodeje ze strany aukční síně, která tak provede vlastním jménem a na účet prodávajícího (Dorotheum, 2016).

Vedle zprostředkování prodeje je znění smlouvy blíže specifikováno o dílčí ujednání, týkající se například odměny aukční síně za zprostředkování prodeje, popřípadě i za

propagaci díla, jenž je předmětem smlouvy. Odměna, která za zprostředkování prodeje předmětu aukce dané aukční síni náleží, se může lišit, avšak se nejčastěji pohybuje kolem 15 - 20 % z kupní ceny díla dosažené v aukci, včetně DPH. Tím tato odměna představuje pro aukční síň procentuální podíl z kupní ceny. Pokud by se ale majitel předmětného díla rozhodl pro stažení díla z nabídky aukční síně ještě před započítáním aukce, je povinen uhradit aukční síni procentuální podíl z vyvolávací ceny díla, kdy tento podíl povětšinou činí zhruba 20 % výše vyvolávací ceny. Propagace předmětného díla, která je zajišťována před pořádáním aukce, je směřována například formou tisku předmětu a jeho popisu v katalogích aukčního domu. Všechny tyto částky jsou pak splatné dnem předání předmětu aukce kupujícímu neboli vydražiteli.

Zároveň je mnohdy součástí dílčích ujednání i článek, kde je v případě neúspěšného prodání díla v rámci aukce i podražebního prodeje vyjádřen souhlas obou smluvních stran s umístěním předmětného díla do tzv. volného prodeje. V rámci volného prodeje smí daná aukční síň nabízet dílo ke koupi kupříkladu ve své prodejní galerii, popřípadě i na svých internetových stránkách. Za předpokladu naplnění podstaty tohoto článku nesmí být u díla volný prodej vyloučen (Dorotheum, 2016).

3.4.6 Podmínky vztahující se na kupujícího

Vedle role prodávajícího a aukční síně, jakožto zprostředkovatele prodeje, je konečným subjektem aukce kupující, tedy účastník dražby. Účastníkem dražby může být stejně jako v případě prodávajícího fyzická nebo právnická osoba s oprávněním účastnit se aukce, tedy osoba plně způsobilá k daným právním úkonům, starší 18 let, dodržující aukční řád.

Principem nutným k získání daného díla v aukci je podmínka podání nejvyšší nabídky, která musí být zpravidla přijata ze strany licitátora, který přijetí peněžního hodnocení nabízeného díla vyjádří odklepnutím. Kupující, neboli po skončení aukce daného díla již jako vydražitel, je povinen kupní cenu díla zaplatit (Fiala, 2012). Způsoby platby se v závislosti na aukčních domech mohou lišit. Povětšinou je však ze strany aukčních domů upřednostňováno splacení celé částky ihned, popřípadě do 30 dnů ode dne konání aukce. Pokud nebude ze strany kupujícího v této lhůtě platba proveden, nejpozději je uhrazení kupní ceny požadováno do 14 dnů ode dne její splatnosti.

Vlastnické právo na předmětné dílo přechází na osobu kupujícího okamžikem úplného zaplacení sjednané kupní ceny daného díla, čímž bude následně kupujícímu umožněno si dané dílo převzít (Dorotheum, 2016).

Reklamační řad jednotlivých aukčních síní může být odlišný, avšak nejčastěji je reklamace vydražených děl a předmětů ze strany aukčních síní akceptovatelná nejpozději při jejich převzetí. Navzdory tomu má každý zájemce možnost si veškerá nabízená díla prohlédnout ještě před započítím aukce. Povětšinou se totiž poškození, která odpovídají přirozenému opotřebení daných předmětů v katalogích vydávaných aukčními síněmi, neuvádí. Důvodem tohoto postupu ze strany aukčních domů je skutečnost, že se taková případná opotřebení projevují se stářím a navzdory těm nejideálnějším podmínkám uchovávání děl se jim mnohdy nedá zabránit, nýbrž pouze oddálit. Mezi taková nejčastější stářím zapříčiněná opotřebení patří zejména poškození rámu, zažloutlý papír u starších kreseb a tisků, nepatrné popraskání určitých míst vícevrstvých olejomalb. V případě uměleckých děl, knih a starožitností se tak detailně specifikují pouze poškození, která mají přímý vliv na uměleckou hodnotu předmětu. Díla, která byla v minulosti prohlášena za kulturní památku, jsou opatřena posudkem odborného znalce (Vltavín, 2013).

3.4.7 Česká legislativa upravující nakládání s předměty umělecko-kulturní povahy

Prodej umění je prostřednictvím aukce či dražby vedle základních podmínek prodeje koordinován i dalšími legislativními opatřeními. Tato opatření ve svém znění upřesňují nakládání s jistými předměty umělecké či kulturní povahy. Hlavním aspektem této legislativy je zamezení nevhodné manipulace s danými předměty a kontrola nad vývozem těchto předmětů do zahraničí, kdy je zapotřebí nejprve získat souhlas od příslušných orgánů.

Pro podmínky užívání na území České republiky se v první řadě jedná o *zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči*. Tento zákon vymezuje kulturní památky a klade důraz zejména na ochranu kulturních památek, péče o kulturní památky či úpravu jejich zpřístupnění za účelem dalšího kulturního rozvoje. Tento zákon lze rovněž doplnit o *zákon č. 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy*, který definuje zejména podmínky uchovávání sbírek umění v galeriích či muzeích.

Dalším podstatným zákonem upravujícím manipulaci s uměleckými díly je *zákon č. 71/1994 Sb., o prodeji a vývozu předmětů kulturní hodnoty*, kde je již zmíněno, že předměty kulturní

povahy lze z území České republiky vyvézt pouze za předpokladu doložení osvědčení k vývozu na dobu určitou nebo v případě doložení osvědčení k trvalému vývozu. Tato osvědčení ovšem nemohou být nahrazena posudkem znalce umění. Podmínky pro vývoz kulturních statků z celního území Evropské unie jsou upravovány *zákonem č. 214/2002 Sb., o vývozu některých kulturních statků z celního území Evropských společenství*.

Závěrečným zákonem, který lze pro specifickou problematiku obchodu s uměleckými díly použít, je autorský zákon. V plném znění pak *zákon č. 121/2000 Sb. Zákon o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon)*. Tento zákon přesně vymezuje pojem „autorské dílo“ jako předmět znění zákona. Dále se obsah zákona ubírá po směru majetkového práva, tedy právo dílo užít, jeho rozmnožování, půjčování a vystavování či jiná licenční ujednání. Jako specifikum majetkového práva autorského zákona bychom mohli považovat například *pododíl 2, jiná majetková práva § 24 Právo na odměnu při opětném prodeji díla uměleckého*. Toto znění upravuje situaci, při které umělec převede do vlastnictví jiné osoby originál svého díla, které je dále prodáváno v kupní ceně 1 500 EUR a více a pokud se v případě prodeje jako prodávající, kupující nebo zprostředkovatel účastní dražebník, provozovatel galerie či jiná osoba, která provádí obchod s uměním soustavně, má daný umělec v souvislosti s každým dalším prodejem díla právo na odměnu dle přílohy č.1 zákona autorského.

3.5 Cena umění

Cena uměleckých děl je mnohdy určována na základě velmi specifických faktorů. V následující kapitole budou přiblíženy body, které jsou součástí stanovení cen umění a to od okamžiku identity díla, přes vliv ze strany kritiků a sběratelů, až po promyšlené taktické akty během samotných aukcí.

3.5.1 Autor díla

Vybudovaná pověst umělce se vždy projeví na ceně daného díla a to i v případě, pokud by se jednalo o dílo na umělcovy poměry méně zdařilé, což ale neznamená nekvalitní. Například tvorba Pabla Picassa či Vincenta van Gogha, taková jedinečnost autorského stylu je jedním z klíčových ukazatelů, poněvadž v minulosti ovlivnila nejen trh s výtvarným

uměním, ale dokonce i film, hudbu, architekturu, zkrátka jakoukoli vizuální formu, která je determinována vnitřním lidským projevem.

Vedle nevšedního a naprosto osobitého vyobrazení vlastní umělcovy tvorby se pod autorem samotným často vnímá i výrazná autorova osobnost. Při opětovném zmínění Vincenta van Gogha, jednoho z nejvlivnějších umělců v dějinách, je mnoha odborníkům i lidem z řad veřejnosti znám právě jeho silný životní příběh, který je dodnes předmětem mnoha vycházejících publikací či inspirací nejrůznějších divadelních a filmových námětů. Život Vincenta van Gogha přímo podepírá osobitost své tvorby, která postupem let zrála a vyvíjela se ke své vrcholné podobě. Van Goghova celková řada dosud dochovaných děl dosahuje počtu více než 2 000 (zhruba 900 obrazů a 1 100 kreseb, skic), přičemž ta nejvíce průlomová díla tvořil během posledních dvou let života, který souhrou mnoha okolností naneštěstí dostal tragickému konci (Hook, 2017).

Jeho životní tvorba je ztělesněním rozmanitosti ve formě odvážné a naprosto ojedinelé techniky barevného spektra. Do dnešního dne je jeho vnímavost a cit pro dílo jediným rukopisem svého druhu, což činí jeho styl jasně rozpoznatelným.

Vedle identické tvorby stojí i proslulý životní příběh se smutným koncem, který má nepopíratelně na cenu děl Vincenta van Gogha svůj vliv. To v jistých kruzích přivádí i ke spekulacím o okolnostech jeho smrti. Sběratelé, vlastníci některá jeho díla, si za žádných okolností nepřejí, aby byla dosavadní pravda o posledním dni Vincenta van Gogha časem jakkoli vyvrácena. Pokud by ale taková situace nastala, s velkou pravděpodobností by zapříčinila nepříznivý dopad na ceny umělcovy životní sbírky. Dosavadní příběh je důležitým jak pro historii umění, tak i pro trh samotný a dle mnohých názorů umocňuje svou jedinečnost ve formě po sobě zanechaných uměleckých děl (Hook, 2017).

3.5.2 Rámování

Rám obrazu je aspekt, který člověk vedle obrazu samotného zdánlivě vnímá pouze okrajově, pokud je daný rám k dílu samotnému vhodně zvolen. V případě, že je dílo zarámováno nesourodě, vnímání díla a tudíž i cena bývají ovlivněny velmi negativně. Způsob provedení rámování závisí na ceně obrazu.

Když bychom tedy vybírali rám pro dílo proslulého renesančního umělce z šestnáctého století za 9 milionů dolarů, je vhodné investovat dalších 65 tisíc dolarů do působivého rámu z šestnáctého století, který dojmu na díle nápadně pomůže a v konečném efektu by mohl přispět i k cenovému navýšení na 11 milionů dolarů. Pokud bychom ale vybírali rám pro krajinomalbu z šestnáctého století v ceně 35 tisíc dolarů a investovali bychom opět částku 65 tisíc dolarů do impozantního rámu, celkovému dojmu tím nepochybně přispějeme, ale velmi obtížně by došlo k takovému cenovému navýšení, aby se daná investice z ekonomického hlediska vyplatila (Hook, 2017).

3.5.3 Restaurování

Umělecká díla mohou po zdánlivě podmanivém dojmu pod svým povrchem skrývat počínající problémy, které mohou časem přerůst ve skutečně zhoršující se stav obrazu. V případě jejich časného objevení ještě před vstupem díla do aukce způsobí takové stanovisko výrazné snížení ceny díla. Ke snížení ceny by došlo i v případě jakéhokoli zásahu restaurátora. Pokud by například restaurátor opravoval na staletými poškozeném obraze trhliny či by se pokoušel skrýt jakoukoli vizuální vadu, bude dílo prodáno za nižší částku, nežli v původním, ovšem neporušeném, stavu (Hook, 2017).

V konečném efektu je tak každý vnější zásah do díla ve své podstatě poškozením, bez ohledu na zdařilou či nepovedenou práci restaurátora. Obecně lze tedy říci, že poškození obrazu vlivem času je vždy přijatelnějším z toho důvodu, že se stále jedná o poslední tah autora díla, který nebyl opraven nikým jiným.

3.5.4 Vliv veřejně známého sběratele

Sběratelé jsou již v dnešní době často vnímání jako zdroj odbornosti či inspirace. Jejich jména jsou mnohdy veřejně známá a ze svých dlouholetých sbírek pořádají často velmi působivé a ojedinělé výstavy, čímž přímo podepírají a utvrzují svou zkušenost, vkus i osobitost. Prominentní soukromé sběratelské sbírky mají stále působivější vliv na směr trendu dnešního trhu s uměním (Thompson, 2018).

Postoj zkušeného a veřejně známého sběratele může nezanedbatelně ovlivnit cenu celých řad uměleckých děl. Takový sběratel může začínajícím sběratelům a jiným kupcům pomoci k odhadu na dílo, jehož potenciál se v budoucnu pravděpodobně cenově zhodnotí. Tito

začínající kupci na trhu s uměním hledají u zkušených sběratelů inspiraci a snaží se sledovat každé dílo, o které onen sběratel projeví zájem. Stejně tak ale stále existuje varianta, že úsudek zkušeného sběratele nemusí být v daném případě správný, poněvadž trh s uměním místy disponuje stále velmi obtížnou předvídatelností (Wagner, Wagnerová, 2018).

3.5.5 Odborná kritika a její dopad

Odborná kritika spadá mezi dílčí aspekty trhu od jeho samotného počátku. Nejprve je třeba zmínit, že cílem kritiky umění není vždy negativní pohled na věc. Jedná se především o prostředek k diskusi, který by měl obsahovat předmětné hodnocení (Hook, 2017). Na dnešní umělecké scéně lze jen ojediněle najít jednoznačnou kritiku, která by dané dílo jasným způsobem, ať už negativním či pozitivním, hodnotila.

Kritické psaní o výtvarném umění bychom mohli rozdělit do dvou hlavních kategorií. Tu první tvoří texty akademických teoretiků a historiků umění, které jsou ale převážně určeny pro univerzitní publikace a jinou odbornou literaturu. Druhou kategorií tvoří již veřejně rozšířenější žurnalistická kritika, převážně recenze psané pro noviny, týdeníky, časopisy věnované umění, katalogy nebo třeba blogy. Stejně tak bychom mohli do této kategorie zařadit i poetické psaní o umění, které se věnuje především estetickému zážitku daného díla (Wagner, Wagnerová, 2018).

Vliv kritiky, jako prodejního faktoru trhu s uměním, se v průběhu nepřetržitého tržního vývoje velmi nápadně mění. Kupříkladu od konce druhé světové války, kdy ještě nebyly mezikontinentální lety běžnou záležitostí, byl vliv kritika a jeho poznatků naprosto stěžejním. Sběratel v tehdejší době v podstatě netrpělivě vyčkával na návrat kritika ze zámoří, aby se dozvěděl o tamním trhu s uměním co možná nejvíce (Wagner, Wagnerová, 2018). Naproti tomu, když se rozmohl cestovní ruch natolik, že se mezikontinentální lety postupně staly snadnějšími a dostupnějšími, vliv kritiky začal spolu s příchodem dalších praktických zdrojů informací, jako třeba internet, postupně klesat.

Závěrem lze tedy říci, že kritik je stále v dnešním světě umění respektován. Navzdory tomu ale stále více aktérů na trhu s uměním, jakými jsou sběratelé, obchodníci s uměním, kurátoři, získávají větší prostor a vliv. Kritika se tedy nestala nástrojem pro přebrání úsudku o daném díle, ale spíše ujišťujícím podkladem pro prodej děl z vybudovaných sbírek. Kritici mohou svými recenzemi zvýšit návštěvnost jednotlivých výstav a galerií, čímž sílí šance na

přilákání dalších zájemců o umění. Přesto povolání kritika nemá již oproti minulým obdobím na trhu zásadní vliv na prodejnost či cenový vývoj určitého díla (Hook, 2017). Závěrem bychom za hlavní roli dnešní kritiky mohli považovat právě podíl na utváření toho, jak bude v budoucnu vnímána historická role umělců, o kterých jsou veškeré texty psány (Wagner, Wagnerová, 2018).

3.5.6 Faktor nabídky a poptávky

Cena díla může být i během aukce samotné ovlivněna na první pohled zvláštními faktory, které před vstupem do aukční síně nebyly mnohdy očekávány. Tím obzvláště specifickým faktorem je i faktor nabídky a poptávky. Možností, jak se projeví faktor nabídky a poptávky, je mnoho, ale existují mezi nimi i jisté anomálie ve finančním ohodnocení díla (Wagner, Wagnerová, 2018).

To lze pozorovat například v situaci, kdy se na sekundárním trhu s uměním draží dílo umělce poprvé. V minulosti se díla od téhož umělce prodávala na primárním trhu s uměním za průměrnou cenu 5 000 dolarů. Při přihazování na sekundárním trhu následně přidejme vliv dlouhodobě neuspokojené poptávky, tedy například kupujícího, kterému se dosud na žádné z aukcí nepodařilo získat ani jedno dílo z vytoužené tvorby daného umělce. V roce 1983 tak za nastolení těchto faktorů vynesla malba Juliana Schnabela v aukci sekundárního trhu 95 500 dolarů, tedy zhruba devatenáctinásobek běžné ceny umělcových děl (Wagner, Wagnerová, 2018).

Stejně tak by ale taková situace mohla nastat i pokud by byli sběratelé po nezvykle dlouhou dobu bez možnosti účastnit se aukcí. Například z důvodu náhlého odkladu aukcí či prozatímní aukční nabídka nepřinesla určitým sběratelům díla, která by vyhovovala jejich preferencím. Neuspokojený chtíč se postupně ze strany sběratele zvyšuje a v případě, kdy se na téže aukci sejde kupříkladu více takových sběratelů, kteří neuspokojili poptávku dle svého investičního plánu, existuje reálná šance podobně výrazného a dalece nadprůměrného aukčního výsledku.

3.5.7 Zkreslování cen

Ceny děl mohou být na trhu s uměním zkreslovány. Ačkoli to není vždy na první pohled patrné, změny v podobě ovlivnění či zkreslení cen se často projeví prakticky ihned po

skončení aukce a mohou mít dokonce i plošný dopad. V okamžiku, kdy dojde k nadsazení ceny umělcova díla, jako například v případě faktoru nabídky a poptávky, znamená to pozitivní vliv na růst celé tvorby daného umělce. Což je v dnešním světě umění stále častější jev (Wagner, Wagnerová, 2018).

Nejlépe se tento jev přiblíží za názorné situace, ve které by figurovali dva sběratelé umění, kteří se všemi svými dostupnými finančními prostředky snaží v aukčním prodeji získat obraz umělce, jehož některá další díla již oba tito sběratelé mají ve svých soukromých sbírkách. Jeden z těchto dvou sběratelů nakonec vytyčené dílo získává za převratnou částku, zatímco druhý sběratel opouští aukci bezvýsledně. Sběratel, který právě získal nové dílo do sbírky za rekordní sumu, má tedy ve své sbírce i další obrazy od téhož umělce, jejichž ceny nyní díky nadsazené ceně získaného díla právě vzrostly. Později dokonce i sběratel, který v aukci toho dne neuspěl, s nadšením kontaktuje sběratele, který jej porazil a děkuje mu, protože i v aukci poražený sběratel má ve své sbírce několik dalších děl od téhož umělce a tudíž i ceny jeho obrazů vzrostly na takovou hodnotu, které by bývaly dosáhly třeba až za dalších pět let (Wagner, Wagnerová, 2018).

4 PRAKTICKÁ ČÁST

Následující kapitoly této části práce se zabývají podrobnou analýzou aukčního trhu s uměním České republiky v letech 2001–2020, přičemž svými výstupy vyjadřují popis prostředí trhu s uměleckými díly. Jednotlivé metodiky tak vycházejí ze statistik významných aukčních domů na území České republiky. Co se týče potřebných výsledků aukcí, je zásadním zdrojem dat v této části práce databáze ART+, jež je v oblasti trhu s uměním skutečně obsáhlým a aktualizovaným zdrojem podložených informací. Svou rozsáhlou databází tak ART+ zahrnuje veškerá dostupná data daného typu. Aukční síně nemají stanovenou povinnost kamkoli uvádět či zveřejňovat informace o svých prodejkách, což činnost databáze ART+ staví na pozici jediného výstupu svého druhu v naší zemi. Zprostředkování přenosu těchto zásadních údajů je zajišťováno společností Artantiques media, s. r. o. V souvislosti s tímto je zapotřebí podotknout, že databáze ART+ zahrnuje do svých statistik pouze položky, na které připadá jméno autora či název firmy, jež daný umělecký předmět vyrobila. Z toho důvodu se použitá data mohou mírně odlišovat od počtů, které jednotlivé aukční domy uvádějí. Vedle online přístupu k jednotlivým statistikám byly dílčí informace získávány i z tištěných Ročenek ART+, které jsou publikovány každoročně jakožto forma ohlédnutí se za událostmi daného roku, která má tak za cíl uvádět do centra dění vedle příznivců umění i sběratele či kurátory.

4.1 Úvod do analýzy aukčních síní českého aukčního trhu s uměním

Tato část práce se zaměřuje na analýzu prodejů vybraných aukčních domů českého trhu, kdy je brán zejména zřetel na počet nabízených a počet prodaných položek v každém roce, z čehož posléze vyplývají prvotní ukazatele pro pochopení postupného vývoje trhu, zejména formou tempa růstu. Zmíněné aukční domy jsou všemi, jejichž data databáze ART+ ve sledovaném období zpracovává, čímž výsledný obsah následně přispěje k vyobrazení vlivu těchto zásadních subjektů na bázi trhu s uměním. V následujících kapitolách jsou nejprve představovány aukční domy, s jejichž sestaveným podkladem dat z let 2001–2020 jsou posléze prováděny dílčí analýzy. Databáze ART+ tak byla v tomto případě použita pro sběr

dat, jejichž seskupený celek se stal základním podkladem pro prvotní souhrn úspěšnosti prodejtů, jakožto statistického srovnání jednotlivých subjektů.

4.1.1 Aukční síně českého aukčního trhu s uměním

Protože aukční síně nemají zákonnou povinnost zveřejňovat své aukční výsledky, neexistuje ani žádný souhrnný seznam aukčních síní České republiky. Legislativa je v tomto odvětví chybějící, naproti tomu sice k dnešnímu dni existuje Komora aukčních síní uměleckých děl a starožitností České republiky, avšak svým uskupením sdružuje pouze malý počet významných aukčních domů. Pro aukční síň tedy není zákonnou povinností začlenit se do tohoto sdružení. Navzdory tomu je ale možné říci, že na českém trhu se pravděpodobně pohybuje 20 a více aukčních síní a domů, které aktivně pořádají aukce uměleckých děl. Praktická část této práce zahrnuje dvacet takových subjektů, přičemž se jedná o ty vůbec nejvýznamnější s dohledatelnou prodejní historií. Z toho důvodu tak lze rovněž odvodit, že i když databáze ART+ nezahrnuje do svých aktualizací veškeré existující aukční domy a síně České republiky, nedochází k neobjektivnosti, poněvadž se v případě absence daných subjektů nejedná o data, jejichž zohlednění by ve výsledných statistikách dovedlo znatelným způsobem ovlivnit výslednou podobu trhu.

Protože se tato část práce zabývá lety vývoje 2001–2020, zaznamenal trh v té době mnoho změn svého složení. Do roku 2010 zastávaly pozici těch největších aukčních síní českého trhu 1. Art Consulting Brno CZ, Dorotheum, Galerie Kodl, Galerie Art Praha a Meissner – Neumann. Tyto síně se zaslouhovaly až o 80 % celkového obrátu aukčního trhu. Po roce 2010 ale došlo ke změnám v první pětce klíčových síní, kdy byla Galerie Art Praha a Meissner – Neumann překonána Galerií Arcimboldo spolu se společností Adolf Loos Apartment and Gallery. V roce 2014 byla ovšem Galerie Arcimboldo vystřídána společností European Arts, která se posléze stala nástupcem společnosti Meissner – Neumann (Ročenka ART+, 2013). Pro trh nejvýznamnějšími aukčními domy jsou v současné době zejména 1. Art Consulting Brno CZ, Dorotheum, Galerie Kodl, Adolf Loos Apartment and Gallery, European Arts a Arthouse Hejtmánek. Tyto aukční síně přesahují zhruba 70 procent objemů cen na aukčním trhu jako celku. Mimo tyto uvedené aukční síně se samozřejmě na našem trhu s uměním pohybují i další významné subjekty. Ty sice nedosahují stabilně nejvyšších obrátů, avšak navzdory tomu se bezesporu právem řadí mezi veřejně proslulé a seriózní aukční domy, jejichž nabídka dovede rovněž vzbudit nadšení mezi širokými okruhy zájemců. Je tedy

možné mezi ně zařadit například Aukční dům Zezula, Aukční síň Vltavín, Aukční dům Sýpka, Prague Auctions a Galerii Pictura. Co se pak týče po mediální stránce méně známých, avšak zcela jistě pro trh důležitých domů, které dosahují oproti dosud zmíněným subjektům menších obrátů, lze zmínit Artkunst, Aukční dům Valentinum, Art Invest či Galerii Dolmen.

4.1.2 Výběr aukčních síní pro účely práce

Počet aukčních síní působících na českém trhu s uměním v letech 2001–2020 se tedy jednou změnil. Pro zajištění co největší objektivity a úplnosti z hlediska získaných dat byla metodická část práce zpracována na základě všech dostupných záznamů jednotlivých subjektů v rozsáhlé databázi ART+, přičemž je ale zapotřebí brát na vědomí, že nejstarší záznamy dat jsou brány z roku 2001, kdy některé z dnes již proslulých aukčních domů tehdy svou činnost nevykonávaly. Pro následující analýzu v rámci praktické části této práce bylo vybráno celkem dvacet aukčních síní: 1. Art Consulting Brno CZ, Arcimboldo, Arthouse Hejtmánek, Dorotheum, European Arts (dříve Meissner – Neumann), Galerie Kodl, Galerie Art Praha, Aukční dům Zezula, Aukční dům Sýpka, Prague Auctions, Antikvity Praha, Art Invest, Artkunst, Aukční dům Valentinum, Aukční síň Vltavín, Galerie Pictura, Orlys Art Auctions, Galerie Dolmen, Galerie Kodl a Starožitnosti – Galerie Ustar. V rámci metodiky musel být však vynechán jeden ze subjektů, jehož aktivita je v rámci aukčního trhu s uměním taktéž velmi významná. Tím subjektem je společnost Adolf Loos Apartment and Gallery, která má sice na databázi ART+ vytvořen profil po boku všech zmíněných subjektů, avšak přesto o sobě nezveřejňuje žádnou formou informace o finančních objemech či datech z proběhlých aukcí, ačkoli se číselnými výsledky své činnosti řadí do hlavní pětice celého trhu.

1. Art Consulting Brno CZ

Vznik Aukční síně 1. Art Consulting připadl na rok 1990 a to panem Jiřím Rybářem, který je dodnes jediným majitelem a zároveň ředitelem. Od roku 1997 1. Art Consulting pořádá pravidelně aukce v Praze a to až čtyřikrát ročně. Art Consulting je specifický a sympatický zejména tím, že se nezaměřuje na striktně vyhrazený typ umění, do své nabídky totiž zařazuje i díla mladších, někdy i současných umělců, čímž se zásadně od svých konkurentů odlišuje. 1. Art Consulting je tak již po mnoho let jednou z předních a zásadních aukčních síní na českém trhu umění (1. Art Consulting Brno CZ, © 2021).

Arcimboldo

Galerie a aukční síň Arcimboldo, s.r.o. byla založena v roce 2009. Své prostory zaujímá na pražské Malé Straně. Ročně jsou v těchto prostorách pořádány aukce obvykle dvakrát, přičemž jsou povětšinou zaměřeny na prodej umění z koutů celého světa o rozsáhlém spektru směrů a historickém kontextu. Zásadním odlišením je skutečnost, že velkou část nabídky galerie Arcimboldo tvoří umění starých mistrů především z Číny (Galerie Arcimboldo, © 2017-2021).

Arthouse Hejtmánek

Arthouse Hejtmánek byl založen v roce 2012. Společnost má své sídlo v historickém domě ze 17.století v pražské Bubenči. Svou náplní se tak soustřeďuje na prodej výtvarného umění, starožitností a designových předmětů. Rovněž vyvíjí i činnost v oblasti posuzování umění, jeho sbírání a dokonce i restaurování. Od roku 2013 začala společnost pořádat dvě aukce ročně a to tzv. aukci zahradní a aukci večerní. Dnes se společnost řadí mezi tři nejúspěšnější aukční domy v České republice (Arthouse Hejtmánek, 2021).

Aukční dům Sýpka

Společnost Aukční dům Sýpka, s.r.o. datuje své založení v Brně roku 2003 a to paní Irenou Velkovou. Spektrum svého zájmu aukční dům k dnešnímu dni ubírá k prodeji výtvarného umění, designových předmětů a také starožitností. Zaměřuje se ve své podstatě na nabídku, která dovede zákazníkům nabídnout výběr obrazů starých mistrů i současného umění, dále pak unikátní autorský nábytek, šperky, sklo a porcelán. Aukční dům si určil již tradiční počet aukcí a to tři ročně v prostředí pražského paláce Žofína (Aukční dům Sýpka, © 2010-2021).

Aukční dům Zezula

Aukční dům Zezula byl založen v Brně roku 2002. Vedle čtyřikrát do roka aktivně pořádaných aukcí je rovněž možné umělecká díla zakoupit i formou online dražeb. Společnost se vydává zejména směrem do oblastí užitých řemesel, starožitností a dokonce i asiatických. Zvláště zdůrazňujícím sortimentem jsou také umělecké fotografie. Vedle těchto zásadních prodejních aktivit společnost pro sběratele rovněž nabízí i možnost inventarizací sbírek, oceňování a za spolupráce s externími subjekty pak i restaurátorskou činnost (Aukční dům Zezula, 2020).

Dorotheum

Dorotheum je dnes největším aukčním domem v celé střední Evropě, jehož vznik je psán již v roce 1707 ve Vídni. Na českém trhu s uměním byla následně pražská pobočka otevřena v roce 1992. Pražská pobočka pořádá až pět aukcí uměleckých děl ročně. Svou nabídkou se zaobírá celým sortimentem trhu, do kterého spadají i starožitnosti, sochy, šperky či umělecké sklo. Dorotheum se tak v současnosti řadí mezi přední aukční síně s uměním České republiky (Dorotheum, © 2021).

Meissner – Neumann, později European Arts

V roce 1997 byl pod vedením pana Jana Neumanna založen aukční dům Meissner – Neumann. Pan Neumann se mimo jiné podílel i jako licitátor na vůbec první porevoluční aukci, která se tehdy pořádala přímo v Praze. V roce 2012 však proběhly ve vedení společnosti organizační změny, které přešly ve změnu jména. Tehdejší aukční síň nyní patří společnosti European Arts Investments. Samotnou činnost společnost European Arts zahájila v roce 2013. Dodnes pořádá v pražském Obecním domě čtyři až pět aukcí uměleckých děl ročně (European Arts, © 2021).

Galerie Art Praha

Galerie Art Praha, se sídlem v Praze na Staroměstském náměstí, byla založena v roce 1994. Svým zaměřením se soustředí zejména na sálové aukce, prodej a výkup uměleckých děl a zároveň v rámci své galerijní činnosti realizuje také výstavy umění, případně i konzultační a restaurátorské služby. Největší díl v nabídce zaujímají zejména díla významných českých a slovenských malířů z 19. a 20. století. Každoročně jsou pak Galerii Art Praha pořádány dvě hlavní aukce. (Galerie Art Praha, © 2018).

Galerie Kodl

Počátky společnosti sahají až do roku 1989, tehdy dodnes aktivní majitel Martin Kodl se zásadním způsobem podílel na pořádání první aukce na pražském Žofíně. Dnes je aukční dům zároveň prodejní i výstavní galerií, tudíž se zabývá zejména nákupem a prodejem obrazů, kreseb, grafik a plastik z oblasti českého výtvarného umění 19. a 20. století. Dlouholeté činné působení na trhu umění zajistilo aukční síni jedno z předních míst v České republice (Galerie Kodl, ©2007–2020).

Prague Auctions

Společnost Prague Auctions založil v Praze roku 2006 Ondřej Sýkora, do roku 2011 zažila společnost nejednu změnu názvu, avšak pouze do roku 2011, kdy společnost dostala dodnes již definitivní název Prague Auctions. Ten rok odstartoval pro společnost zároveň pravidelné pořádání několika sálových aukcí do roka, vedle kterých se zahájil i bezpočet online aukcí, kdy je ale pokaždé zaměření nabídky ubíráno na co nejširší spektrum umění (Skřivánek, 2010).

Antikvity Praha

Antikvity Praha, s.r.o. byla založena v Praze roku 1999 a zaměřuje se na výkup starožitností z první poloviny 19. století a starší, dále jsou jejím bodem zájmu i sběratelské předměty, porcelánové figurky, ruský porcelán a stříbro, české porcelánové šálky a podšálky s malovanými vedutami z období 1. poloviny 19. století, historické šperky, militárie, obrazy českých malířů z 19. století a další. Svou širokou působnost tak společnost využívá při pořádání online aukcí (Antikvity Praha, 2021).

Artkunst

Galerie Artkunst je českou galerií a aukční síní, sídlící na Praze 1, jejíž zaměřením je zejména současné umění a umění fotografie, vedle čehož své aukce jistým dílem orientuje i na oblast poválečného umění či kreseb a koláží. Dílčí náplní, která přímo rozvíjí stěžejní zájem galerie jsou pak pořádané výstavy, prodej a poradenství, včetně expertíz z oboru současného českého umění (Artkunst galerie, 2021).

Aukční dům Valentinum

Předmětem nabídky Aukčního domu jsou především okruhy starožitností a uměleckých děl. Tyto aukce jsou konány až dvakrát ročně, přičemž celá aukční činnost tohoto subjektu započala na jaře roku 2004. V současných aukcích se tak nejčastěji objevují předměty z oblasti užitého umění, hraček, skla a porcelánu, keramiky, šperků, hodin a hodinek, grafiky, fotografie, kreseb, maleb, plastik, soch a dalších. Veškeré aukce a předaukční výstavy již tradičně probíhají v sídle Valentina na adrese Valentinská 7, Praha 1, případně v nedalekých prostorách Alma Antiques (Aukční dům Valentinum, 2021).

Aukční síň Vltavín

Aukční síň Vltavín s.r.o. je rozšířením činnosti Galerie Vltavín. Předmětem její nabídky jsou nejen čeští autoři, nýbrž i evropští představitelé nejrůznějších výtvarných proudů, zejména se jedná o díla českých i světových autorů z období 17. – 21. století. Internetové aukce jsou pak rozdělené dle své tematiky a to na aukci pravidelnou, která svým výběrem nabízí až 300 výtvarných děl týdně, během čehož je aukce navíc spuštěna celoročně. (Aukční síň Vltavín, 2021).

Galerie Dolmen

Galerie Dolmen, s.r.o. je aukční síní a prodejní galerií, jejíž místo působení se nachází v Kunovicích, okresu Uherského Hradiště. Neustále aktualizovanou a rozvíjející se nabídku pak tvoří obrazy, grafiky, sochy, bibliofilie či knihy. Specifické aukce jsou pak pořádány tradiční sálovou formou i online formou, ve kterých jsou nabízena díla osobitých českých a světových autorů (Galerie Dolmen, 2021).

Galerie Pictura

Galerie Pictura, spol. s.r.o. se zabývá aukčním a komisním prodejem obrazů, grafických listů, kreseb, plastik a posléze i pořádáním výstav. U nabízených obrazů existuje, v případě zájmu, rovněž možnost zajištění restaurátorských prací, včetně odborných posudků vybraných a zkušených odborníků. K doplnění všeho má pak zájemce rovněž příležitost si od Galerie Pictura nechat zprostředkovat rámování a paspartování zakoupených děl (Galerie Pictura, 2021).

Orlys Art Auctions

Společnost Orlys Art Auctions vstoupila v roce 2011 na trh s uměním jako navazující projekt na činnost Galerie Maldoror. Svou nabídku soustřeďovala povětšinou na oblast moderního a současného umění, přičemž se ve výběru místy objevovala i díla z první poloviny 20. století. Svou prozatím poslední aukci společnost pořádala v roce 2015, od té doby je sice činnost přerušena, avšak její historické datové výstupy jsou přesto v celkové statistice této práce zohledněny (Chmelařová, 2011).

Starožitnosti – Galerie Ustar

Starožitonosti – Galerie Ustar je rodinnou firmou založenou roku 2010. Zabývá se výkupem a prodejem uměleckých děl, včetně starožitoností, kdy svou škálu výběru prezentuje pořádáním sálových a online aukcí. V pečlivě sestavovaných sbírkách pak může zájemce nalézt hodnotné obrazy, hodiny, hodinky, nábytek, šperky, sklo a porcelán, stříbro, mince, zbraně a další ocenitelné předměty, které si svou rozmanitostí dovedou nalézt velice široký okruh sběratelů (Galerie Ustar, ©2021).

4.2 Analýza působení vybraných aukčních síní českého aukčního trhu s uměním v letech 2001–2020

Během následujících kapitol práce je kladen důraz na sledování činnosti jednotlivých aukčních domů, mezi které byly zahrnuty veškeré subjekty kapitoly 4.1.2., pokud není v průběhu kapitol uvedeno jinak, všechna použitá cenová data jsou čistým součtem cen dosažených v procesu aukce, čímž nevyobrazují kupní ceny zahrnující provizi aukčního domu a daň z přidané hodnoty. Činnost je tak v časovém období 2001–2020 vykazována na základě ukazatelů počtu položek nabídnutých k prodeji, načež je vyhodnocen podíl vydražených položek vůči celkovému počtu nabídnutých děl. Následně je vedle takto získaných statistik vyobrazen i ukazatel o finančním objemu prodeje za tyto vydražené položky, čímž jsou získaná data vyobrazena i formou koeficientu růstu a to v případě finančních objemů jednotlivých subjektů a počtu vydražených položek.

4.2.1 Srovnání počtu uměleckých děl nabídnutých k prodeji v jednotlivých aukčních domech

V rámci dějství na českém aukčním trhu bylo v rámci vybraných subjektů každoročně k prodeji nabízeno až nad 10 000 uměleckých děl všech žánrů, směrů, umělců či forem z mnoha rozličných období. Rozmanitost ať už minulých či stávajících nabídek je tudíž velice všestrannou a poměrně doširoka sahající, čímž si již roky získává přízeň sběratelů takřka každého uměleckého zaměření. Prvním výstupem tohoto tvrzení je tak tabulka číslo 1, která udává počet položek, které byly v rámci jednotlivých subjektů nabízené k prodeji. Dílčí číselné údaje jsou tvořeny součtem prodaných i neprodaných uměleckých předmětů, přičemž v tabulce místy vynechaná pole jsou zapříčiněna buď neexistencí subjektu v daném

roce či chybějícími údaji v databázi. Nejvyšších počtů roční nabídky v průměru 1 500 položek dosahují subjekty Aukční síň Vltavín, Dorotheum, Prague Auctions a Galerie Dolmen. Aukční dům Zezula nabízí v průměru sice méně, avšak stále se svými počty řadí mezi stropní statistiky současného trhu s uměním České republiky. Dále se v průměrném rozpětí 500 až 1000 nabídnutých položek ročně do celkového seznamu řadí 1. Art Consulting Brno CZ, European Arts, Galerie Art Praha, Galerie Pictura, Artkunst, Aukční dům Sýpka, Antikvity Praha, Aukční dům Valentinum. Průměrně pod 500 uměleckých děl ročně nabízejí Galerie Kodl, Orlys Art Auctions, Arthouse Hejtmánek, Starožitnosti – Galerie Ustar a Arcimboldo.

Započtené množství nabízených položek může být značně ovlivněno počtem ročně pořádaných aukcí. Počet ročně pořádaných sálových aukcí je pak ve většině subjektů pevně stanoven, nejčastěji však na 2–3, přičemž se praktickou samozřejmostí stalo i pořádání online aukcí. Počet tohoto typu aukcí je díky organizačně jednodušší náročnosti a časové flexibilitě mnohdy převyšující. Nelze však bez stínu pochybnosti říci, že čím vyšší počet položek v nabídce, tím úspěšnější či kvalitnější aukce. Naopak se pořadatelé aukcí povětšinou snaží vyhodnotit konečný počet uměleckých děl takový, aby přítomní zájemci v průběhu aukce neztráceli pozornost či přehled, kde tkví značná podoba strategie, která se napříč subjekty liší. Strategie může být totiž směřována například menším počtem nabízených děl, který však představuje o své vzácnosti větší pravděpodobnost prodeje, nežli by tomu bylo při vyšších počtech položek. Je ale třeba si připustit, že trh s uměním není trhem o neomezených zdrojích. To platí, pokud by tedy byl brán zřetel na historicky až revolučně průlomová díla a s nimi spojenými uměleckými směry. Ne vždy se však podaří na pořádané aukci taková díla představit. Z toho důvodu tak aukční domy rozšiřují svou nabídku například i o díla současných umělců. Strategie aukčních domů je mnohdy upravována a to i v relativně krátkých časových obdobích. Někdy může větší nabídka aukčního domu symbolizovat jistou snahu o zaujetí potenciálního zájemce už jen vysokým počtem položek samotným, vedle čehož je ojediněle nutné při absenci zvláště věhlasných děl nabídku doplnit sice méně známými, avšak stále kvalitními, díly umělecké scény. Opačný trend, tedy tendence snižování počtu nabízených uměleckých děl, je dle tabulky číslo 1 patrný zejména u 1. Art Consulting Brno CZ, Galerie Art Praha, Arcimboldo a Aukční síň Valentinum.

Tabulka č. 1: Souhrnný počet položek, které byly v uvedených letech aukčními domy nabídnuty k prodeji

Počet položek nabídnutých aukčními domy v období 2001-2020 (v ks)																					
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Celkem
1. Art Consulting Brno CZ	537	594	881	1435	2372	2766	2072	2111	824	671	492	475	612	665	611	478	522	657	542	447	19764
Antikvity Praha												332	576	587	294	511	595	820	771	714	5200
Arcimboldo									382	166	470	266	295	347	481	200		60	147	193	3007
Arthouse Hejtmánek													242	340	210	400	344	346	353	366	2601
Artkunst															490	1115	775		322	744	3446
Aukční dům Sýpka			91	249	251	370	586	704	852	712	1041	1078	933	789	715	511	953	816	746	589	11986
Aukční dům Valentinum												730	833	453	461	391	454		411		3733
Aukční dům Zezula			192	506	637	814	959	1036	1088	1196	914	795	459	773	903	1185	1600	2192	1490	1409	18148
Aukční síň Vltavín	467	1721	2343	1777	1331	1408	1431	1220	913	3642	5520	6943	3551	3520	6296	5129	5764	5277	4682	4527	67462
Dorotheum	741	1493	1446	1261	1384	1755	1533	1532	1288	1575	1459	1352	1684	1712	1640	2090	2204	2120	933		29202
Galerie Art Praha							425	1359	1091	1491	958	1432	751	679	749	750	745	692	515	567	12204
Galerie Dolmen												1680	2765	2224	2240	3239	2608	2380	2547	2785	22468
Galerie Kodl		329	357	346	968	371	339	355	361	405	410	402	405	393	403	437	479	500	500	252	8012
Galerie Pictura												536	583	543	698	769	787	555	798	943	6212
Meissner – Neumann, později European Arts						352		1292	1988	2369	2321	1353	295								9970
European Arts, dříve Meissner – Neumann													725	1061	1125	1001	1048	1000	814	154	6928
Orlys Art Auctions											137	343	401	494	404						1779
Prague Auctions			663	802	518	690	965	1123	685	846	942	1357	1787	2830	2157	2709	2690	1382	190		22336
Starožitnosti – Galerie Ustar													278			392	545	286		86	1587

Zdroj: ART+ (2021a), ART+ (2021b), ART+ (2021c), ART+ (2021d), ART+ (2021e), ART+ (2021f), ART+ (2021g), ART+ (2021h), ART+ (2021ch), ART+ (2021i), ART+ (2021j), ART+ (2021k), ART+ (2021l), ART+ (2021m), ART+ (2021n), ART+ (2021o), ART+ (2021p), ART+ (2021q), ART+ (2021r), ART+ (2021s); vlastní zpracování

Tabulka č. 2: Souhrnný počet položek, které byly v uvedených letech z celkové nabídky vydraženy

Počet vydražených položek v období 2001-2020 (v ks)																					
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Celkem
1. Art Consulting Brno CZ	537	594	880	1434	2372	2766	2071	2110	707	344	291	336	395	376	396	340	425	529	366	355	17624
Antikvity Praha												70	99	88	48	99	124	193	148	216	1085
Arcimboldo									161	111	275	120	167	210	256	89		19	67	24	1499
Arthouse Hejtmánek													143	142	132	288	257	270	280	291	1803
Artkunst															171	686	401		196	430	1884
Aukční dům Sýpka			29	110	116	172	294	303	381	286	423	496	470	378	378	253	484	437	402	324	5736
Aukční dům Valentinum												112	150	99	102	64	78		79		684
Aukční dům Zezula			62	289	373	614	715	778	761	718	544	495	250	413	483	677	918	1280	988	844	11202
Aukční síň Vltavín	213	987	1248	1051	740	609	681	440	233	1389	1415	1955	1039	839	1666	1312	1664	1343	1732	1795	22351
Dorotheum	401	791	797	629	763	868	939	852	683	760	656	700	756	770	889	1091	1291	1154	421		15211
Galerie Art Praha							231	582	608	639	355	784	380	293	340	384	338	298	200	267	5699
Galerie Dolmen												267	310	344	520	634	676	660	763	636	4810
Galerie Kodl		214	271	229	655	286	234	254	272	298	332	323	304	333	365	392	456	479	489	245	6431
Galerie Pictura												182	229	214	279	287	342	213	328	463	2537
Meissner – Neumann, později European Arts						235		880	1169	1166	1273	819	162								5704
European Arts, dříve Meissner – Neumann													316	608	674	765	780	705	601	132	4581
Orlys Art Auctions											65	138	164	273	221						861
Prague Auctions			243	279	162	263	322	338	119	301	541	766	1129	2052	1121	1456	1086	736	100		11014
Starožitnosti – Galerie Ustar													0			89	134	79		14	316

Zdroj: ART+ (2021a), ART+ (2021b), ART+ (2021c), ART+ (2021d), ART+ (2021e), ART+ (2021f), ART+ (2021g), ART+ (2021h), ART+ (2021ch), ART+ (2021i), ART+ (2021j), ART+ (2021k), ART+ (2021l), ART+ (2021m), ART+ (2021n), ART+ (2021o), ART+ (2021p), ART+ (2021q), ART+ (2021r), ART+ (2021s); vlastní zpracování

4.2.2 Srovnání podílu prodaných položek z celkové nabídky

Tabulka č. 2 naproti první tabulce zachycuje, kolik položek se z celkové nabídky na pořádaných aukcích ve stanoveném časovém období skutečně prodalo. Ve sledovaném období tak nejvíce položek vydražila Aukční síň Vltavín, 1. Art Consulting Brno, Dorotheum a Prague Auctions. Pokud se každoroční data v rámci počtu prodaných položek v případě těchto subjektů sečtou, dojde ke zjištění, že pouze těmito subjekty je každým rokem vydraženo až nad 3 500 uměleckých děl, v některých letech i více. Navzdory tomu je ale vhodné vedle samostatného počtu prodaných položek tento aspekt zohlednit i ve vztahu k hodnotě, ze které taková statistika vychází, tedy k počtu položek nabídnutých na aukcích. Z toho důvodu tak byla navíc vytvořena tabulka č. 3, která tento stěžejní ukazatel vůči dvěma těmito souvisejícím hodnotám vyobrazuje formou procentuální úspěšnosti prodeje.

Podíl položek, které byly prodány či vydraženy, při procentuálním vyjádření určuje prodejní úspěšnost jakéhokoli aukčního domu daleko věrohodněji. Dle nově zpracovaných dat v tabulce č. 3 lze říci, že průměrná souhrnná prodejní úspěšnost dosahuje na českém aukčním trhu s uměním v daném období hodnot mezi 45-49 %. Ovšem, bude-li tabulka č. 3 svým obsahem doplněna tabulkou č. 4, která zachycuje tempo růstu počtu prodaných položek formou koeficientu růstu, vyjde najevo, že je u valné většiny aktivit aukčních domů taková procentuální úspěšnost velmi volatilní. Průměrný koeficient růstu pak představuje teoretické tempo růstu nutné k dosažení dané změny, která v daném období nastala. Z důvodu četné volatility hodnot byla tabulka č. 4 obohacena o bazický index, který od počátku zkoumaného období až po jeho poslední rok potvrdil u třinácti z devatenácti zkoumaných subjektů nárůst. Tento nárůst však přítomnou volatilitu nevyvracuje, pouze zaznamenává nárůst od zahájení činnosti subjektů po současnost. Dílčí analýza ve formě tabulek č. 1 a č. 2 tak potvrdila tendenci poklesu počtu nabízených položek, která se jistým způsobem odráží na počtu vydražených položek. To znamená postupnou změnu v chování sběratelů a tudíž i zkoumaných aukčních domů, kdy konečné nabídky aukcí dávají stále častěji přednost cenově vyšším dílům v byt' menším množství před cenově nižšími díly v množství větším. Ačkoli je sice v obecném pojetí převažující spíše pokles nabízených i vydražených uměleckých položek, je zároveň patrné, že subjekty Aukční dům Zezula, Aukční dům Sýpka, Aukční síň Vltavín ukazují naopak v tomto ohledu na českém trhu s uměním nejznatelnější tendenci svou prodejní úspěšnost v porovnání s počátkem zkoumaného období postupně navyšovat.

Tabulka č. 3: Procentuální úspěšnost prodeje nabídnutých položek v období 2001-2020

Procentuální úspěšnost prodeje uměleckých děl na základě počtu prodaných položek a počtu nabízených položek v období 2001-2020																					
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Průměr v %
1. Art Consulting Brno CZ	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	86%	51%	59%	71%	65%	57%	65%	71%	81%	81%	68%	79%	82%
Antikvity Praha												21%	17%	15%	16%	19%	21%	24%	19%	30%	20%
Arcimboldo									42%	67%	59%	45%	57%	61%	53%	45%		32%	46%	12%	47%
Arthouse Hejtmánek													59%	42%	63%	72%	75%	78%	79%	80%	68%
Artkunst															35%	62%	52%		61%	58%	53%
Aukční dům Sýpka			32%	44%	46%	46%	50%	43%	45%	40%	41%	46%	50%	48%	53%	50%	51%	54%	54%	55%	52%
Aukční dům Valentinum												15%	18%	22%	22%	16%	17%		19%		19%
Aukční dům Zezula			32%	57%	59%	75%	75%	75%	70%	60%	60%	62%	54%	53%	53%	57%	57%	58%	66%	60%	58%
Aukční síň Vltavín	46%	57%	53%	59%	56%	43%	48%	36%	26%	38%	26%	28%	29%	24%	26%	26%	29%	25%	37%	40%	30%
Dorotheum	54%	53%	55%	50%	55%	49%	61%	56%	53%	48%	45%	52%	45%	45%	54%	52%	59%	54%	45%		51%
Galerie Art Praha							54%	43%	56%	43%	37%	55%	51%	43%	45%	51%	45%	43%	39%	47%	46%
Galerie Dolmen												16%	11%	15%	23%	20%	26%	28%	30%	23%	22%
Galerie Kodl		65%	76%	66%	68%	77%	69%	72%	75%	74%	81%	80%	75%	85%	91%	90%	95%	96%	98%	97%	91%
Galerie Pictura												34%	39%	39%	40%	37%	43%	38%	41%	49%	41%
Meissner – Neumann, později European Arts						67%		68%	59%	49%	55%	61%	55%								55%
European Arts, dříve Meissner – Neumann													44%	57%	60%	76%	74%	71%	74%	86%	68%
Orlys Art Auctions											47%	40%	41%	55%	55%						50%
Prague Auctions			37%	35%	31%	38%	33%	30%	17%	36%	57%	56%	63%	73%	52%	54%	40%	53%	53%		55%
Starožitnosti – Galerie Ustar													0%			23%	25%	28%		16%	18%

Zdroj: ART+ (2021a), ART+ (2021b), ART+ (2021c), ART+ (2021d), ART+ (2021e), ART+ (2021f), ART+ (2021g), ART+ (2021h), ART+ (2021ch), ART+ (2021i), ART+ (2021j), ART+ (2021k), ART+ (2021l), ART+ (2021m), ART+ (2021n), ART+ (2021o), ART+ (2021p), ART+ (2021q), ART+ (2021r), ART+ (2021s); vlastní zpracování

Tabulka č. 4: Tempo růstu počtu vydražených uměleckých děl v rámci pořádaných aukcí v období 2001-2020

Tempo růstu počtu vydražených položek jednotlivých subjektů českého aukčního trhu s uměním v období 2001 - 2020																						
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Průměrný koeficient růstu	Bázický index
1. Art Consulting Brno CZ	–	1,106	1,481	1,630	1,654	1,166	0,749	1,019	0,335	0,487	0,846	1,155	1,176	0,952	1,053	0,859	1,250	1,245	0,692	0,970	0,978	0,661
Antikvity Praha												–	1,414	0,889	0,545	2,063	1,253	1,556	0,767	1,459	1,151	3,086
Arcimboldo									–	0,689	2,477	0,436	1,392	1,257	1,219	0,348		–	3,526	0,358	0,809	0,149
Arthouse Hejtmánek													–	0,993	0,930	2,182	0,892	1,051	1,037	1,039	1,107	2,035
Artkunst															–	4,012	0,585		–	2,194	1,360	2,515
Aukční dům Sýpka			–	3,793	1,055	1,483	1,709	1,031	1,257	0,751	1,479	1,173	0,948	0,804	1,000	0,669	1,913	0,903	0,920	0,806	1,153	11,172
Aukční dům Valentinum												–	1,339	0,660	1,030	0,627	1,219		–		0,933	0,705
Aukční dům Zezula			–	4,661	1,291	1,646	1,164	1,088	0,978	0,943	0,758	0,910	0,505	1,652	1,169	1,402	1,356	1,394	0,772	0,854	1,166	13,613
Aukční síň Vltavín	–	4,634	1,264	0,842	0,704	0,823	1,118	0,646	0,530	5,961	1,019	1,382	0,531	0,808	1,986	0,788	1,268	0,807	1,290	1,036	1,119	8,427
Dorotheum	–	1,973	1,008	0,789	1,213	1,138	1,082	0,907	0,802	1,113	0,863	1,067	1,080	1,019	1,155	1,227	1,183	0,894	0,365		1,003	1,050
Galerie Art Praha							–	2,519	1,045	1,051	0,556	2,208	0,485	0,771	1,160	1,129	0,880	0,882	0,671	1,335	1,011	1,156
Galerie Dolmen												–	1,161	1,110	1,512	1,219	1,066	0,976	1,156	0,834	1,115	2,382
Galerie Kodl		–	1,266	0,845	2,860	0,437		–	1,071	1,096	1,114	0,973	0,941	1,095	1,096	1,074	1,163	1,050	1,021	0,501	1,008	1,145
Galerie Pictura												–	1,258	0,934	1,304	1,029	1,192	0,623	1,540	1,412	1,124	2,544
Meissner – Neumann						–		–	1,328	0,997	1,092	0,643	0,198								0,928	0,689
European Arts													–	1,924	1,109	1,135	1,020	0,904	0,852	0,220	0,883	0,418
Orlys Art Auctions											–	2,123	1,188	1,665	0,810						1,358	3,400
Prague Auctions			–	1,148	0,581	1,623	1,224	1,050	0,352	2,529	1,797	1,416	1,474	1,818	0,546	1,299	0,746	0,678	0,136		0,946	0,412
Starožitnosti – Galerie Ustar																–	1,506	0,590		–	0,397	0,157

Zdroj: ART+ (2021a), ART+ (2021b), ART+ (2021c), ART+ (2021d), ART+ (2021e), ART+ (2021f), ART+ (2021g), ART+ (2021h), ART+ (2021ch), ART+ (2021i), ART+ (2021j), ART+ (2021k), ART+ (2021l), ART+ (2021m), ART+ (2021n), ART+ (2021o), ART+ (2021p), ART+ (2021q), ART+ (2021r), ART+ (2021s); vlastní zpracování

4.2.3 Srovnání hodnot finančních objemů v závislosti na počtu prodaných uměleckých děl

Vedle počtu nabízených a následného počtu prodaných položek v rámci vybraných aukčních domů je rovněž zapotřebí aspekt prodejní úspěšnosti tabulky č. 3 blíže konkretizovat a to formou doložení a srovnání specifických finančních objemů, které z tabulek č. 1 a 2 vyplývají. Finanční objemy jsou formou tabulky č. 5 zohledněny součtem cen, které byly daným subjektem v daném roce během pořádaných aukcí dosaženy. V těchto cenách tak nejsou započteny poplatky aukčních síní za zprostředkování prodeje, čímž se jedná o čisté aukční výsledky, které jsou pro analýzu českého trhu s uměním těmi stěžejními, nikoli o celkové kupní ceny daných děl. Data v tabulce č. 5 jsou uváděna v jednotkách tisíců korun.

Dle zohlednění všech doložených údajů v tabulce č. 5 je patrné, že se v řadě případů projevila jasná rozdílnost mezi počtem prodaných uměleckých děl a jeho finančním objemem, tedy aukční dům, který realizoval nejvíce prodejů, nemusí být vždy aukčním domem s následným nejvyšším finančním objemem. Lze tak zmínit zejména Galerii Kodl, která v počtu vydražených položek v období 2001–2020 dosáhla 6 431 prodaných děl, což je v rámci všech subjektů průměrná hodnota. Naproti tomu při zohlednění prodejní úspěšnosti dosahuje zdaleka nejvyššího podílu a to až 91 %. Z toho lze odvodit zřetelnou strategii, která se zaměřuje na užší a zřetelný výběr uměleckých děl v závislosti na onom nejvyšším zájmu sběratele, kterého dovede Galerie Kodl svou adekvátní velikostí nabídky udržet po celou dobu trvání aukce v neustálém tahu a koncentraci. Galerie Kodl sama o sobě pokládá za důležité takovou strategii podepírat formou děl proslulých umělců, jako třeba Toyen, Alfons Mucha, Theodor Pištěk a mnohem více. Dalším subjektem se zajímavými výsledky ukazatelů je 1. Art Consulting Brno CZ, přičemž v porovnání s Galerií Kodl tento subjekt vydražil takřka trojnásobek uměleckých děl. U ostatních zkoumaných subjektů lze i přes dílčí výkyvy pozorovat celkovou tendenci k růstu finančních objemů prodejů s postupem let. Tendenci růstu blíže zachycuje tabulka č. 6 a to formou koeficientu růstu. Výstup této tabulky sice jednoznačně vyjádřil, že na českém aukčním trhu s uměním jsou finanční objemy každého subjektu velmi volatilní, avšak pro ucelenost analýzy je taktéž přiměřené usuzovat podobu trhu i z delšího časového období, nežli pouze z jednotlivých ročních dat. Pro komplexnější posouzení perspektivy trhu tak byla tabulka č. 6 doplněna i o bázi index, který u třinácti z devatenácti domů vyjádřil v porovnání počátku svého pozorování až po poslední zaznamenané období zřetelný nárůst.

Tabulka č. 5: Finanční objemy prodejů uměleckých děl v rámci pořádaných aukcí v období 2001-2020

Finanční objemy prodejů uměleckých děl v období 2001-2020 (v tis. Kč)																					
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Celkem
1. Art Consulting Brno CZ	35 788	22 934	22 630	23 126	24 476	30 150	99 101	163 115	132 351	92 728	70 806	123 347	131 623	100 827	76 705	66 276	115 678	122 140	128 813	134 873	1 717 487
Antikvity Praha												63	62	1 006	2 232	1 821	4 045	3 347	2 916	5 282	20 774
Arcimboldo								25 621	15 071	51 850	71 362	103 718	85 886	41 434	17 839		8 860	23 930	106		445 677
Arthouse Hejtmánek													20 889	46 937	30 340	87 576	117 485	67 087	105 634	65 666	541 614
Artkunst															2 731	7 726	4 328		3 155	4 423	22 363
Aukční dům Sýpka			270	2 044	1 212	2 969	6 448	7 503	5 878	4 601	8 301	9 450	13 859	10 222	21 660	19 920	22 933	18 033	18 623	20 731	194 657
Aukční dům Valentinum												702	707	333	485	400	285		625		3 537
Aukční dům Zezula			2 724	3 945	6 812	6 068	10 642	15 007	10 247	12 881	9 788	31 428	13 953	16 737	12 760	16 761	16 487	12 937	17 825	13 158	230 160
Aukční síň Vltavín	507	13 238	12 038	13 582	12 563	15 474	18 501	11 198	5 036	20 919	21 100	30 212	22 036	17 231	26 266	19 270	15 125	14 472	15 703	16 151	320 622
Dorotheum	22 551	36 057	42 215	30 315	47 542	59 456	71 643	73 390	61 982	63 250	53 128	72 991	81 864	36 964	49 889	57 959	77 051	49 113	14 114		1 001 474
Galerie Art Praha							66 905	118 039	142 681	91 814	70 999	68 505	42 333	35 368	50 492	42 940	56 659	31 612	17 183	13 954	849 484
Galerie Dolmen												2 341	2 403	3 589	6 103	8 004	12 026	11 390	11 202	8 909	65 967
Galerie Kodl		14 715	16 519	12 958	19 434	30 378		37 969	41 323	62 576	77 201	110 402	129 488	150 045	150 249	223 833	258 856	375 437	348 342	530 705	2 590 430
Galerie Pictura												51 171	21 438	17 710	26 694	24 937	22 006	25 223	22 264	22 848	234 291
Meissner – Neumann, později European Arts						4 793		18 519	35 705	67 693	25 953	31 044	15 289								198 996
European Arts, dříve Meissner – Neumann													62 527	106 959	147 231	194 699	256 476	155 435	99 555	66 420	1 089 302
Orlys Art Auctions											4 977	13 308	8 392	5 039	3 865						35 581
Prague Auctions			5 999	5 412	7 070	17 049	25 653	32 403	7 335	28 328	30 377	21 177	19 193	21 733	22 462	31 386	25 127	20 273	11 945		332 922
Starožitnosti – Galerie Ustar													0			19 770	14 258	2 064		27 136	63 228

Zdroj: ART+ (2021a), ART+ (2021b), ART+ (2021c), ART+ (2021d), ART+ (2021e), ART+ (2021f), ART+ (2021g), ART+ (2021h), ART+ (2021ch), ART+ (2021i), ART+ (2021j), ART+ (2021k), ART+ (2021l), ART+ (2021m), ART+ (2021n), ART+ (2021o), ART+ (2021p), ART+ (2021q), ART+ (2021r), ART+ (2021s); vlastní zpracování

Tabulka č. 6: Tempo růstu finančních objemů z prodeje uměleckých děl v rámci pořádaných aukcí v období 2001-2020

Tempo růstu finančních objemů jednotlivých subjektů českého aukčního trhu s uměním v období 2001 - 2020																						
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Průměrný koeficient růstu	Bázický index
1. Art Consulting Brno CZ	–	0,641	0,987	1,022	1,058	1,232	3,287	1,646	0,811	0,701	0,764	1,742	1,067	0,766	0,761	0,864	1,745	1,056	1,055	1,047	1,072	3,769
Antikvity Praha												–	0,984	16,226	2,219	0,816	2,221	0,827	0,871	1,811	1,740	83,841
Arcimboldo									–	0,588	3,440	1,376	1,453	0,828	0,482	0,431		–	2,701	0,004	0,543	0,004
Arthouse Hejtmánek													–	2,247	0,646	2,886	1,342	0,571	1,575	0,622	1,178	3,144
Artkunst															–	2,829	0,560		–	1,402	1,174	1,620
Aukční dům Sýpka			–	7,570	0,593	2,450	2,172	1,164	0,783	0,783	1,804	1,138	1,467	0,738	2,119	0,920	1,151	0,786	1,033	1,113	1,291	76,781
Aukční dům Valentinum												–	1,007	0,471	1,456	0,825	0,713		–		0,977	0,890
Aukční dům Zezula			–	1,448	1,727	0,891	1,754	1,410	0,683	1,257	0,760	3,211	0,444	1,200	0,762	1,314	0,984	0,785	1,378	0,738	1,097	4,830
Aukční síň Vltavín	–	26,110	0,909	1,128	0,925	1,232	1,196	0,605	0,450	4,154	1,009	1,432	0,729	0,782	1,524	0,734	0,785	0,957	1,085	1,029	1,200	31,856
Dorotheum	–	1,599	1,171	0,718	1,568	1,251	1,205	1,024	0,845	1,020	0,840	1,374	1,122	0,452	1,350	1,162	1,329	0,637	0,287		0,974	0,626
Galerie Art Praha							–	1,764	1,209	0,643	0,773	0,965	0,618	0,835	1,428	0,850	1,319	0,558	0,544	0,812	0,886	0,209
Galerie Dolmen												–	1,026	1,494	1,700	1,311	1,502	0,947	0,983	0,795	1,182	3,806
Galerie Kodl		–	1,123	0,784	1,500	1,563		–	1,088	1,514	1,234	1,430	1,173	1,159	1,001	1,490	1,156	1,450	0,928	1,524	1,251	36,066
Galerie Pictura												–	0,419	0,826	1,507	0,934	0,882	1,146	0,883	1,026	0,904	0,447
Meissner – Neumann, později European Arts					–			–	1,928	1,896	0,383	1,196	0,492								1,261	3,190
European Arts, dříve Meissner – Neumann													–	1,711	1,377	1,322	1,317	0,606	0,640	0,667	1,009	1,062
Orlys Art Auctions											–	2,674	0,631	0,600	0,767						0,939	0,777
Prague Auctions			–	0,902	1,306	2,411	1,505	1,263	0,226	3,862	1,072	0,697	0,906	1,132	1,034	1,397	0,801	0,807	0,589		1,044	1,991
Starožitnosti – Galerie Ustar																–	0,721	0,145		–	1,172	1,373

Zdroj: ART+ (2021a), ART+ (2021b), ART+ (2021c), ART+ (2021d), ART+ (2021e), ART+ (2021f), ART+ (2021g), ART+ (2021h), ART+ (2021ch), ART+ (2021i), ART+ (2021j), ART+ (2021k), ART+ (2021l), ART+ (2021m), ART+ (2021n), ART+ (2021o), ART+ (2021p), ART+ (2021q), ART+ (2021r), ART+ (2021s); vlastní zpracování

4.3 Analýza vybraných uměleckých segmentů českého aukčního trhu s uměním

Tato část práce si klade za cíl vyobrazení preferencí ze strany zákazníků aukčních domů s uměním. Podkladem pro zpracování výstupu jsou zejména statistiky nabídky a následného prodeje uměleckých děl, spadajících do několika vlivných uměleckých směrů či skupin. Na výsledném souhrnu vznikne zcela patrná míra zájmu zákazníka vůči jednotlivým segmentům, během čehož je zároveň možné blíže pochopit chování a smýšlení zájemců o umění, které nepopíratelně utváří současnou i budoucí podobu aukčního trhu s uměním České republiky.

4.3.1 Vybrané segmenty v rámci českého aukčního trhu s uměním

Podkladem pro tabulku č. 7 je kategorizace uměleckých děl, kterou využívá databáze a portál ART+. Sběr dat je tak zastoupen v letech 2006–2020, nikoli v období 2001–2020, které je zkoumáno v rámci většiny analýz této práce. Starší datový sběr tohoto druhu totiž není v databázi ART+ k dispozici. Zpracovaná data nejsou kupními cenami, nezahrnují provizi aukčního domu a daň z přidané hodnoty (DPH). Veškerá data v tabulce č. 7 jsou v jednotkách tisíců korun. Ojedinele prázdné buňky v tabulce č. 7 jsou zapříčiněny absencí dat v databázi ART+ a tehdejší nepřítomností segmentu na českém trhu. Z tabulky č. 7 vyplývá, že vedoucím segmentem v rámci finančních objemů je Moderna. Moderna je však obecným označením pro řadu zdánlivě odlišných, avšak blízkých směrů. Do Moderny tak lze zařadit díla Františka Kupky, Jana Zrzavého či Emila Filly. Pro Modernu je typické, že se vymezuje oproti starším či předchozím formám smýšlení. To z ní činí rozmanitý a pestrý směr o mnoha možných osobitých pohledech pro každého, kdo takové prvky v dílu rád pocítuje. Další důležitostí tabulky č. 5 je zařazení Umění Číny na aukční trh s uměním České republiky v roce 2009. Zde lze v dalších letech pozorovat zajímavou podobu preferencí až vzpruhu. Podle Hooka (2017) totiž obecně platí, že exotika, neznámost či kulturní odlišnost jsou pro sběratele poutavými prvky. Tento bod lze s příchodem Umění Číny pozorovat velmi zřetelně, poněvadž nárůst finančních objemů v poměrně krátkém časovém období je citelný. Samým závěrem je důležité dodat, že uvedené výsledky svědčí o preferencích, avšak s ohledem na dostupnou nabídku. To lze pozorovat i s pozvolným nárůstem zájmu o umění nejmladší generace, poněvadž, jak bylo zmíněno v předchozích kapitolách práce, trh s uměním není trhem s neomezenými statky, nýbrž s jedinečnými statky.

Tabulka č. 7: Finanční objemy prodejů uměleckých děl v rámci rozdělení na umělecké segmenty v období 2006-2020

Finanční objemy vydražených uměleckých děl v jednotlivých segmentech (v tis. Kč)																
	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Celkem
Staří mistři	3 509	8 410	3 370	28 824	25 182	16 011	8 457	26 746	19 454	8 841	23 290	16 007	13 306	28 602	9 194	239 203
Generace Národního divadla	2 351	1 586	2 594	4 081	6 459	5 656	6 867	11 253	8 972	9 402	11 934	6 636	12 904	9 605	4 939	105 239
Mařákovci	5 300	5 776	7 867	7 815	16 033	11 452	13 512	18 505	16 522	19 362	32 208	52 767	23 377	20 665	9 263	260 424
Německočeské umění	2 039	2 199	2 694	2 374	4 976	3 880	5 578	5 204	8 694	11 288	10 532	5 579	6 068	8 652	5 056	84 813
Poválečné umění	19 320	26 357	56 283	38 698	47 983	50 587	78 267	72 701	82 644	88 444	105 825	92 679	92 629	126 899	100 112	1 079 428
Skupina 42	4 067	7 254	7 642	11 259	13 301	15 537	15 001	19 491	21 151	15 461	23 676	27 141	29 929	32 537	22 519	265 966
Surrealismus	8 288	16 422	31 824	70 230	49 589	56 889	27 864	57 289	35 824	39 484	27 465	67 900	94 005	68 210	63 387	714 670
Moderna	34 905	77 912	120 646	119 180	129 320	131 712	217 910	160 823	143 326	160 945	250 090	237 218	188 808	245 594	235 069	2 453 458
Současné umění - starší generace	8 480	14 791	31 383	14 119	21 617	19 248	18 354	20 383	19 595	21 311	29 438	34 918	35 349	27 817	20 590	337 393
Současné umění - střední generace	3 580	7 210	10 715	5 253	6 529	5 395	7 645	6 763	7 975	12 031	11 023	11 301	11 936	11 737	8 957	128 050
Současné umění - nejmladší generace	44	227	471	200	261	9	206	376	1 290	1 972	1 511	1 411	1 404	980	910	11 272
Umění Číny				45	3 847	4 420	28 199	47 752	44 889	30 691	11 340	2 938	2 400	288	864	177 673
Slovenští autoři			6 137	3 221	6 136	7 248	4 113	13 868	25 499	20 538	16 597	20 700	23 456	19 623	8 925	176 061
Fotografie	1 260	1 183	1 339	1 250	2 053	1 431	1 618	4 926	8 794	8 431	9 472	9 532	9 488	8 014	5 583	74 374
Grafika před r. 1800	205	192	86	211	318	678	319	460	475	445	878	426	813	1 179	160 325	167 010

Zdroj: ART+ (2021t), ART+ (2021u), ART+ (2021v), ART+ (2021w), ART+ (2021x), ART+ (2021y), ART+ (2021z), ART+ (2021z1), ART+ (2021z2), ART+ (2021z3), ART+ (2021z4), ART+ (2021z5), ART+ (2021z6), ART+ (2021z7), ART+ (2021z8), ART+ (2021z9); vlastní zpracování

4.4 Analýza aukčního trhu s uměním České republiky jako celku

Tato kapitola se zaměřuje na hlavní analýzu aukčního trhu s uměním v České republice, přičemž je formou analýzy pohlíženo na trh s uměním jako na celek. Tím se analýza zaměřuje na sledované období od roku 2001–2020 a to formou souhrnného zpracování dat za dané roky, nikoli s kategorizací ročních dat v závislosti na subjektech či segmentech takového trhu. Tím tato analýza zčásti vychází z dosavadních analýz, zároveň však zkoumá ukazatele výkonnosti trhu a jejich stěžejní vývoj. Tato část práce tak soustřeďuje a vyhodnocuje aspekty, které se odrážejí na chování a podobě aukčního trhu s uměním ve sledovaném období let 2001–2020.

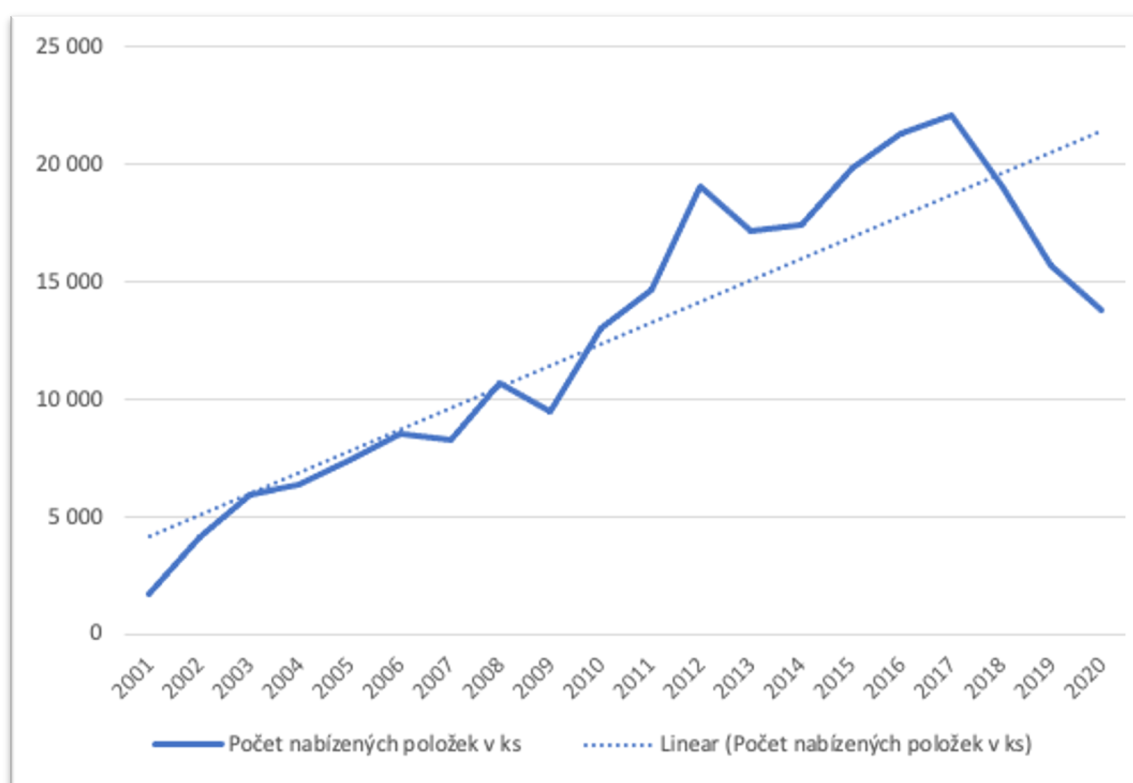
4.4.1 Velikost a podoba aukčního trhu s uměním České republiky

Aukční trh s uměním se za dobu své existence ubíral do mnoha podob, avšak jeho obnova v 90. letech ve své podstatě započala jeho zvláště prosperující a významný vývoj. V současné době je součástí působení na českém aukčním trhu více než dvacet subjektů v podobě aukčních domů a síní. Tržní síla a dosah těchto subjektů tak v roce 2017 překonaly ve své souhrnné sumě vůbec poprvé 1 miliardu korun obratu.

Velikost trhu s uměním lze tedy posoudit vývojem jeho finančních objemů. Vedle tohoto faktoru je ale rovněž důležité soustředit se i na počet a formu daných subjektů, poněvadž právě ty svou aktivitou velice znatelně přispívají k příznivému vývoji finančních objemů. Aby ale ukazatel finančních objemů prodeje uměleckých děl vypovídal o podobě a velikosti trhu s uměním co nejpřesněji, zůstává důležitým ukazatelem i počet nabízených a dražených uměleckých děl. V součtu je všemi aukčními domy každoročně pořádáno desítky aukcí, kde již nejednou souhrnný roční počet nabízených děl přesáhnul 20 000. Graf č. 1 vyobrazuje ukazatel velikosti trhu v podobě souhrnného počtu nabízených uměleckých děl s ohledem na jednotlivé roky 2001-2020. Na základě grafu č. 1 lze zcela zřetelně pozorovat prvotní aktivitu aukčního trhu s uměním České republiky v roce 2001. V tom roce na českém aukčním trhu s uměním dominovaly tehdy jediné subjekty a to 1. Art Consulting Brno, Aukční síň Vltavín a Dorotheum. V následujícím roce k těmto subjektům přibyla Galerie Kodl a o rok později počet subjektů na aukčním trhu s uměním v České republice již dosahoval sedmi. To se ve své podstatě velmi viditelně odrazilo i na znatelném nárůstu

celkového počtu děl nabídnutých k prodeji. Počet uměleckých děl nabídnutých k prodeji se totiž prakticky již na svém počátku zvedl z roku 2001 na 2002 o 237 %. V následujících letech pak již vyjma několika výkyvů byla tendence růstu zachovalou. Stalo se tak zejména z důvodu vstupu zcela nových subjektů a s nimi i spojený růst počtu pořádaných aukcí a tím pádem i rozšíření celkové škály nabízených sbírek uměleckých děl.

Graf č. 1: Vývoj souhrnného počtu uměleckých děl nabídnutých zkoumanými subjekty k prodeji v letech 2001–2020

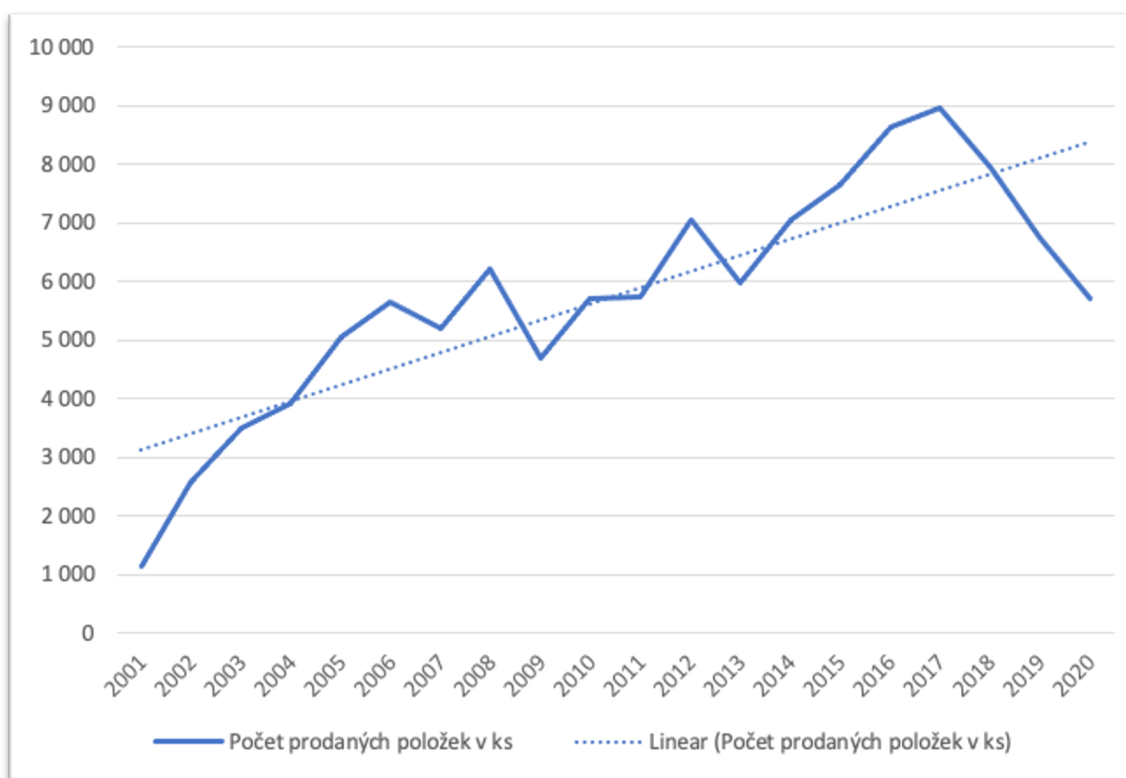

Zdroj: ART+ (2021a), ART+ (2021b), ART+ (2021c), ART+ (2021d), ART+ (2021e), ART+ (2021f), ART+ (2021g), ART+ (2021h), ART+ (2021ch), ART+ (2021i), ART+ (2021j), ART+ (2021k), ART+ (2021l), ART+ (2021m), ART+ (2021n), ART+ (2021o), ART+ (2021p), ART+ (2021q), ART+ (2021r), ART+ (2021s); vlastní zpracování

Dle grafu č. 1 je možné pozorovat na aukčním trhu s uměním hned několik významných etap. Od počátku statistických záznamů aukčního trhu s uměním České republiky, tedy od roku 2001 prakticky až do konce roku 2016 byl rostoucí trend počtu nabízených děl z velké části způsoben neustálým vstupováním nových aukčních subjektů na trh. V okamžiku prozatímního ustálení svého počtu subjektu začal ale mít počet nabízených děl spíše klesající tendenci. Ve své podstatě lze tak říci, že aukční domy začaly do své nabídky zařazovat menší počet položek, to lze přisoudit například stále více znatelnějšímu oslabování menších

subjektů a růstu subjektů finančně stabilnějších. Nutno však dodat, že pokles počtu nabízených uměleckých děl k prodeji nelze ve svém ohledu plnohodnotně považovat za negativní ukazatel. Ve své podstatě není klíčový pouze počet uměleckých děl nabídnutých k prodeji, nýbrž samotná koncepce takového počtu. V případě zvláště viditelného poklesu počtu nabízených děl v roce 2020 je však zapotřebí upozornit zejména na protipandemická opatření, na základě kterých byly galerie uzavřeny celkem třikrát a to v součtu na 127 dní. Toto nařízení mělo za následek absenci již tradičních předaukčních výstav a obdobných expozic mnoha významných aukčních domů či veřejných aukcí samotných. Tyto a však podobně situované společenské události jsou však pro trh a jeho publicitu jedním z klíčových nástrojů. Aby byla důležitost počtu nabízených položek kompletně dokreslena, byl vytvořen graf č. 2, který zachycuje počet položek, které byly v letech 2001–2020 vydraženy a to právě nutnou formou souhrnu dat s rozdělením na dané roky.

Graf č. 2: Vývoj souhrnného počtu vydražených uměleckých děl zkoumanými subjekty v letech 2001–2020

Zdroj: ART+ (2021a), ART+ (2021b), ART+ (2021c), ART+ (2021d), ART+ (2021e), ART+ (2021f), ART+ (2021g), ART+ (2021h), ART+ (2021ch), ART+ (2021i), ART+ (2021j), ART+ (2021k), ART+ (2021l), ART+ (2021m), ART+ (2021n), ART+ (2021o), ART+ (2021p), ART+ (2021q), ART+ (2021r), ART+ (2021s); vlastní zpracování

Procentuální prodejní úspěšnost, tedy podíl prodaných uměleckých děl na počtu nabízených děl, se ve sledovaném období v rámci průměrných hodnot pohybuje kolem 50%, tedy lze přibližně říci, že každé druhé nabízené dílo je na aukci skutečně vydraženo. V rámci prodejní úspěšnosti celého aukčního trhu s uměním tak lze pozorovat patrnou stabilitu, která dosahuje spíše konstantního trendu. Ačkoli prodejní úspěšnost před rokem 2009 dosahovala spíše 60 a více procent, jednalo se o období, ve kterém bylo nabízeno pod 10 000 uměleckých děl ročně a to v rámci celého trhu s uměním. Od roku 2010 a dále, kdy sice prodejní úspěšnost v průměru poklesla, se však do celkových nabídek sledovaných subjektů dostalo v průměru 15 000 a více nabízených děl ročně. I v případě grafu č. 2 je možné pozorovat pokles počtu vydražených děl, zejména v roce 2020, kdy valná většina aktivit trhu s uměním přešla do formy online aukcí či výstav, což se patrně na celkovém zájmu sběratelské veřejnosti projevilo. S tím je však nutné dodat, že trh s uměním České republiky dokázal ve srovnání s rokem 2019, který nebyl dotčen žádným omezením veřejných akcí, v roce 2020 reagovat vůči nepříznivým podmínkám velmi přizpůsobivě. Tím však nelze popřít již zmíněný negativní dopad na aukční trh s uměním jako celek a to jak po stránce finančních objemů, tak i počtu nabízených a prodaných uměleckých děl.

4.4.2 Počet vydražených uměleckých děl se zařazením do cenové kategorie

Tabulka č. 8 zachycuje počet vydražených uměleckých děl, který byl navíc rozdělen do dvou cenových kategorií a to do jedné kategorie s cenou vyšší než 100 000 Kč a do kategorie druhé s cenou vyšší než 1 milion Kč. Jediným zdrojem dat se pro tento výstup staly pravidelně vydávané Ročenky ART+, jejichž dostupnost je však v současné době omezena pouze na publikace zahrnující období 2011–2019. Ačkoli tedy tabulka č. 8 není vyobrazením celého sledovaného období této práce, stále se jedná o poměrně podstatný ukazatel, který zaznamenává preference sběratelů českého aukčního trhu s uměním v takřka posledních deseti letech. Ze získaných dat lze vyhodnotit, že obě cenové kategorie, tedy počet vydražených děl za více než 100 000 Kč a počet vydražených děl za více než 1 milion Kč vykazují rostoucí trend. Pokud by takové aspekty byly posouzené vůči chování sběratele, je zřetelné, že dnešní sběratel je v průměru ochoten zaplatit vyšší částku za stejný či dokonce menší počet uměleckých děl. Na toto odvození je ale potřeba nahlížet pouze z čistě statistického pohledu, na straně druhé je totiž zapotřebí doplnit, že každé umělecké dílo je jedinečné, zcela odlišné a ve své podstatě nenahraditelné. Pokud se tedy český aukční trh

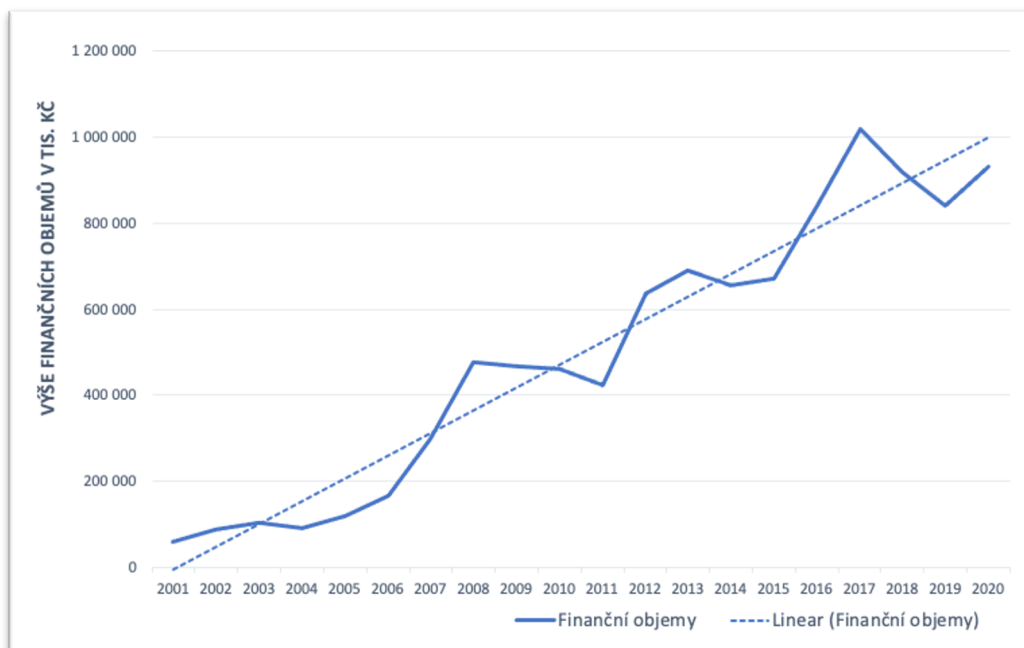
s uměním každoročně vyvíjí, s rostoucími možnostmi a publicitou se rovněž objevuje na aukcích stále více vážených uměleckých děl.

Tabulka č. 8: Počet vydražených uměleckých děl v cenové relaci za více než 100 000 Kč, ale méně než 1 milion Kč a počet uměleckých děl vydražených za více než 1 milion Kč v letech 2011–2019

Rok	Počet uměleckých děl vydražených za více než 100 000 Kč (v ks)	Počet uměleckých děl vydražených za více než 1 milion Kč (v ks)
2011	661	110
2012	624	138
2013	776	157
2014	882	138
2015	886	158
2016	1 078	198
2017	1 130	231
2018		200
2019	1 050	201

Zdroj: Ročenka ART+ (2011), Ročenka ART+ (2012), Ročenka ART+ (2013), Ročenka ART+ (2014), Ročenka ART+ (2015), Ročenka ART+ (2016), Ročenka ART+ (2017), Ročenka ART+ (2018), Ročenka ART+ (2019), Ročenka ART+ (2020); vlastní zpracování

Graf č. 3: Souhrnné finanční objemy prodeje uměleckých děl v letech 2001-2020

Zdroj: ART+ (2021a), ART+ (2021b), ART+ (2021c), ART+ (2021d), ART+ (2021e), ART+ (2021f), ART+ (2021g), ART+ (2021h), ART+ (2021ch), ART+ (2021i), ART+ (2021j), ART+ (2021k), ART+ (2021l), ART+ (2021m), ART+ (2021n), ART+ (2021o), ART+ (2021p), ART+ (2021q), ART+ (2021r), ART+ (2021s); vlastní zpracování

Graf č. 3 ukazuje výše finančních objemů napříč celým sledovaným obdobím. S ohledem na počáteční období českého aukčního trhu s uměním zde existuje vnímatelný trend nárůstu finančních objemů. Nárůst finančních objemů je na Grafu č. 3 vyjádřen lineární spojnicí. Je ale zároveň na místě podotknout, že vývoj finančních objemů v rámci prodeje uměleckých děl má u jistých aukčních domů spíše nepříznivý vývoj, avšak při zohlednění těchto aspektů s celkovou podobou a rozvojem trhu ze strany ostatních subjektů je vývoj obecně rostoucí. Trh s uměním sice vlivem pandemické situace zaznamenal během roku 2020 jistý pokles, avšak nevyhnutelné a náhlé restriktce v jistých případech přispěly k rozvoji a adaptaci celkového trhu z hlediska pořádání online aukcí.

4.4.3 Srovnání celkových finančních objemů aukčního trhu s uměním vůči průměrné ceně připadající na jedno vydražené dílo

Souhrnný vývoj finančních objemů v rámci jednotlivých aukčních síní není vždy jediným klíčovým ukazatelem. Zdánlivě finančně nejúspěšnější rok na českém aukčním trhu je značně ovlivněn i počtem prodaných děl. Z toho důvodu je vhodné vedle souhrnných finančních objemů v letech 2001–2020 rovněž dosadit i průměrnou cenu, jež připadá na jedno vydražené dílo. Tato hodnota je vyjádřena v tabulce č. 9.

Tabulka č. 9: Souhrnné finanční objemy prodeje v letech 2001–2020 (v tis. Kč), Průměrná cena připadající na jedno prodané umělecké dílo (v tis. Kč)

Rok	Souhrnná výše	Průměrná cena jednoho díla
2001	58 846	51
2002	86 944	34
2003	102 395	29
2004	91 382	23
2005	119 109	23
2006	166 337	29
2007	298 893	54
2008	477 143	73
2009	468 159	92
2010	459 861	76
2011	424 480	69
2012	637 503	84
2013	689 774	107
2014	656 586	88
2015	671 598	84
2016	841 117	94
2017	1 018 825	108
2018	917 423	109
2019	841 829	118
2020	930 362	154

Zdroj: ART+ (2021a), ART+ (2021b), ART+ (2021c), ART+ (2021d), ART+ (2021e), ART+ (2021f), ART+ (2021g), ART+ (2021h), ART+ (2021ch), ART+ (2021i), ART+ (2021j), ART+ (2021k), ART+ (2021l), ART+ (2021m), ART+ (2021n), ART+ (2021o), ART+ (2021p), ART+ (2021q), ART+ (2021r), ART+ (2021s); vlastní zpracování

I přes patrný flukтуаční vývoj s místy konstantní tendencí, zejména z počátku sledovaného období do roku 2007, lze ale na výstupu vývoje českého aukčního trhu s uměním pozorovat převážně dlouhodobý trend nárůstu obou zkoumaných ukazatelů. Tyto ukazatele ale s sebou také nesou svá úskalí, na která je třeba při posuzování ubírat pozornost. V rámci tabulky č. 9 je tak zajímavý zejména rok 2017, který v rámci českého aukčního trhu s uměním znamenal při pohledu na sumu finančních objemů zdaleka nejúspěšnější rok. Ovšem při zohlednění faktoru počtu prodaných děl, kterých bylo v onom roce vydraženo až 9 454 (což je rovněž nejvyšší hodnotou svého druhu), vyjde najevo, že průměrná cena připadající na jedno prodané dílo není ve sledovaném období tou nejvyšší. Daný rok sice dominuje ve dvou zásadních aspektech úspěšnosti, avšak s narůstajícím počtem prodaných položek vůči celkovému finančnímu objemu může průměrná cena připadající na jedno dílo klesat.

V záměru kompletního posouzení roční úspěšnosti trhu s uměním není tedy vždy stěžejním bodem pouze finanční objem samotný, ten je totiž podmíněn počtu prodaných děl, což je rovněž podmíněno koncepcí takových děl. Samotná koncepce takových děl, zejména hodnotnějších děl přesahujících částku milion korun, však může na výstupu průměrných hodnot připadajících na jedno dílo představovat zkreslení hodnot po vzoru směrodatné odchylky. To jistým způsobem dokládá výstup roku 2020, kdy bylo vydraženo 6 036 uměleckých děl, což je ve své podstatě vysoké číslo, avšak se jedná o nejnižší počet prodaných děl od roku 2011. I přes tento aspekt však rok 2020 dosáhl zdaleka nejvyšší průměrné ceny připadající na jedno umělecké dílo. S ohledem na součet počtů prodaných děl, který v roce 2020 činil v porovnání s předchozími lety v průměru o 20 % menší hodnotu, se zcela patrně projevuje faktor rostoucí přítomnosti zvláště hodnotných děl. Tímto je rovněž poukázáno, že pro obecné posouzení letitého vývoje v co nejobjektivnější míře je vhodné sledovat oba ukazatele současně, tedy vývoj výší finančních objemů trhu i průměrnou cenu připadající na jedno vydražené dílo.

4.4.4 Vývoj obratu českého aukčního trhu s uměním

Tabulka č. 10 svým datovým sběrem vykazuje přehled, který vychází z publikovaných Ročenek ART+, ovšem stejně jako tomu bylo v případě tabulky č. 8, tak i v tomto případě je časový horizont podřízen dostupnosti těchto publikací. Tím se tabulka č. 10 zabývá obdobím od roku 2011–2019. Na počátku je důležité odlišit dva zdánlivě podobné pojmy. Tím prvním je souhrn finančních objemů aukčního trhu s uměním a tím druhým je celkový

obrat českých aukcí. Souhrn finančních objemů je klíčovým faktorem, na základě kterého je posuzována skutečná velikost a vývoj trhu. Vedle toho celkový obrat českých aukcí je principem suma všech prodejních cen všech položek, které byly na českých aukcích vydraženy a to prostřednictvím aukčních síní a aukčních domů. Ukazatel celkového obratu tedy bude z důvodu své povahy vždy dosahovat vyšších hodnot, nežli suma celkových finančních objemů. Je tomu tak proto, že v případě souhrnu finančních objemů je vycházeno z dat subjektů, které databázi ART+ taková data poskytují. Celkový obrat trhu s uměním ale začleňuje veškerou aktivitu v rámci vynaložených částek za prodej uměleckých předmětů, tedy i z řad subjektů, které svou bilanci veřejně nesdělují.

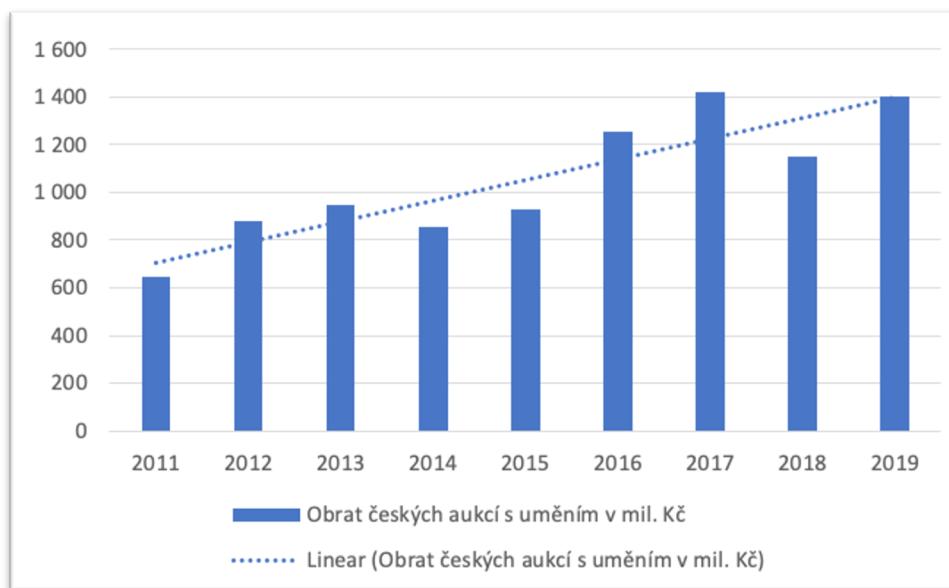
Tabulka č. 10: Vývoj celkového obratu aukčního trhu s uměním v letech 2011–2019

Rok	Obrat českých aukcí s uměním v mil. Kč	Rok	Obrat českých aukcí s uměním v mil. Kč	Tempo růstu
2010	728	2011	645	0,89
2011	645	2012	881	1,37
2012	881	2013	946	1,07
2013	946	2014	854	0,90
2014	854	2015	926	1,08
2015	926	2016	1 257	1,36
2016	1 257	2017	1 419	1,13
2017	1 419	2018	1 152	0,81
2018	1 152	2019	1 405	1,22

Zdroj: Ročenka ART+ (2011), Ročenka ART+ (2012), Ročenka ART+ (2013), Ročenka ART+ (2014), Ročenka ART+ (2015), Ročenka ART+ (2016), Ročenka ART+ (2017), Ročenka ART+ (2018), Ročenka ART+ (2019), Ročenka ART+ (2020); vlastní zpracování

Graf č. 4 svým vývojem finančního obratu ve své podstatě nepřímo zaznamenává i postupný nárůst počtu aukčních subjektů na českém trhu s uměním. Zatímco v roce 2011 figurovalo dle dostupných statistických záznamů na aukčním trhu 11 prosperujících subjektů, do roku 2019 vzrostl jejich počet až na 18. Rostoucí počet subjektů má pro trh za následek jednak znatelnější mediální i publicistickou aktivitu, celkový růst počtu společenských událostí od výstav až po pořádané aukce, což s sebou nese přínos v podobě začleňování stále atraktivnějších a významnějších uměleckých děl do českého aukčního trhu.

Graf č. 4: Vývoj celkového obratu aukčního trhu s uměním v letech 2011–2019 v mil. Kč

Zdroj: Ročenka ART+ (2011), Ročenka ART+ (2012), Ročenka ART+ (2013), Ročenka ART+ (2014), Ročenka ART+ (2015), Ročenka ART+ (2016), Ročenka ART+ (2017), Ročenka ART+ (2018), Ročenka ART+ (2019), Ročenka ART+ (2020); vlastní zpracování

Co se pak týče samotného vývoje obratu dle grafu č. 4, ten svým výstupem za pomoci lineární spojnice trendu vyobrazuje zřetelně rostoucí tendenci. Tato rostoucí tendence však ve sledovaném období zaznamenala výkyvy svých hodnot. Takové výkyvy lze rámcově popsat jako probíhající cykly. Od roku 2011 se nejvyšší dosažené hodnoty celkového obratu vyskytnou po třech letech, během kterých zřídka dochází k propadu hodnot. Co je ale pro pozorování dlouhodobé prosperity trhu důležité, je skutečnost, že každý takový cyklus končí hodnotou, která je vyšší než poslední propad. Tímto se jasně projevuje i rostoucí tendence českého aukčního trhu s uměním a to i bez ohledu na místy patrnou cykličnost, která s sebou nese i zaznamenané propady celkového obratu trhu. Taková kolísavost bývá na trhu s uměním vyvolána nedostačujícím počtem nabízených uměleckých děl, po kterých je ze strany sběratelů skutečně vysoká poptávka. V praxi tak nastává situace, kdy v jistém letitém intervalu dojde k velice výraznému zájmu až vyprodání uměleckých děl s miliónovým a vyšším potenciálem, což má v následujícím roce za následek to, že se v nastávající nabídce již dostačující počet takto významných děl v natolik úzkém časovém úseku pravděpodobně neobjeví. Zde je tak velmi důsledně viditelný vliv takto hodnotných děl na celkovou bilanci aukčního trhu s uměním, v okamžiku jejich nedostatku totiž takřka zákonitě dochází k poklesu celkového obratu českého aukčního trhu s uměním.

4.4.5 Vliv inflace na cenu uměleckých děl

Ačkoli časové období, které je v práci zkoumáno, by mohlo pobízet k zohlednění i případnou úpravu dat o vliv inflace, nebyl by tento krok v s ohledem na povahu uměleckého segmentu objektivním. Umělecká díla jsou specifickým statkem, jehož cenová vazba není ve svém pojetí spjata s inflací jako obvyklá tržní komodita. Z toho důvodu je nelze k těmto tržním komoditám jakkoli přirovnat. Cenová bilance a její vývoj je u uměleckého díla velmi specifický a pokud se nejedná o již zaběhlé či jakkoli veřejně proslulé autory, stává se celá predikce velmi obtížně předvídatelnou. Už jen z toho důvodu, že v okamžiku dražení uměleckého díla není nikdy zaručeno, že dané dílo stanoveného odhadu své současné hodnoty dosáhne, tento odhad totiž může zůstat nenaplněným nebo dokonce dalece překonaným. Detailněji byla taková cenová specifika rozvedena v kapitole č. 3.5 Cena umění. Pokud by však došlo k pokusu zanesení například indexu spotřebitelských cen dle archivu ČSÚ, nastalo by zjištění, že jednotlivé oddíly spotřebitelského indexu přímo na umělecká díla neodkazují. Nejbližšími oddíly by vůči uměleckým dílům byly „rekreace a kultura“, popřípadě „ostatní zboží“, avšak se zanesením zdánlivě nekonkrétního indexu by se práce potácela s nepřesnostmi, zrovna tak i v případě využití úhrnného indexu spotřebitelských cen. V obecné rovině lze tak říci, že vliv inflace je vůči povaze a tržnímu mechanismu umění zanedbatelný. Ať by tedy došlo k jakémukoli očištění získaných dat o výši inflace, byly by trendy nárůstu a poklesu pouze zmírněny, avšak jednotlivá stanoviska tržního vývoje by nebyla inflací ovlivněna do té míry, kdy by byly dosud vyobrazené tržní tendence ve sledovaném období vyvráceny.

4.5 Explorační analýza finančních objemů aukčního trhu s uměním

Explorační analýza je souhrn metod v rámci statistiky, jejichž cílem je průzkum vybraných datových souborů a následné vyobrazení jeho vlastností. Jedná se o jeden ze stěžejních postupů pro získání přehledu o datech, se kterými je vedena práce. Pro účely této práce byl sběr dat finančních objemů aukčního trhu s uměním podroben číselným charakteristikám explorační analýzy, konkrétně se tedy jedná o charakteristiky polohy, charakteristiky variability, five-number summary a box plot, neboli krabicový graf.

Tabulka č. 11: Explorační analýza (charakteristiky variability, charakteristiky polohy, five-number summary) finančních objemů z prodeje uměleckých děl v rámci pořádaných aukcí v období 2001-2020t+

Explorační analýza finančních objemů za prodeje uměleckých děl v období 2001-2020											
ROK	Průměr	První kvartil	Medián	Třetí kvartil	Minimum	Maximum	Rozpětí	Mezikvartilové rozpětí	Rozptyl	Směrodatná odchylka	Variační koeficient v %
2001	19 615.33	507	22 551	35 788	507	35 788	35 281	35 281	317650844	17822.76	90.8613770
2002	21 736	13 976.50	18 824.50	29 495.50	13 238	36 057	22 819	15 519	109345563	10456.84	48.1084049
2003	14 627.86	2 724	12 038	22 630	270	42 215	41 945	19 906	209612596	14 478	98.9755623
2004	13 054.57	3 945	12 958	23 126	2 044	30 315	28 271	19 181	110378241	10506.10	80.4783597
2005	17 015.57	6 812	12 563	24 476	1 212	47 542	46 330	17 664	244329193	15631.03	91.8631094
2006	20 792.13	5 430.50	16 261.50	30 264	2 969	59 456	56 487	24 833.50	358 154 734	18924.98	91.0199244
2007	42 699	10 642	25 653	71 643	6 448	99 101	92653	61 001	1303794458	36108.09	84.5642616
2008	53 015.89	15 007	32 403	73 390	7 503	163 115	155 612	58 383	2 983 886 696	54624.96	103.0350810
2009	46 815.90	7 335	30 663	61 982	5 036	142 681	137 645	54 647	2 628 525 196	51269.14	109.5122484
2010	45 986.10	15 071	45 452	67 693	4 601	92 728	88 127	52 622	1 114 893 747	33390.02	72.6089507
2011	38 589.09	9 788	30 377	70 806	4 977	77 201	72 224	61 018	737606402	27158.91	70.3797616
2012	42 500.20	9 450	31 044	71 362	63	123 347	123 284	61 912	1544697730	39302.64	92.4763714
2013	38 320.78	8 392	20 041	62 527	0	131 623	131 623	54 135	1 956 884 519	44236.69	115.4378644
2014	41 036.63	7 630.50	19 721.50	66 411.50	333	150 045	149 712	58 781	2058623095	45372.05	110.5647746
2015	39 505.76	6 103	26 266	49 889	485	150 249	149 764	43 786	2117680465	46018.26	116.4849298
2016	49 477.47	16 761	19 920	57 959	400	223 833	223 433	41 198	4196877715	64783.31	130.9349746
2017	63 676.56	13 142	22 469.50	96 364.50	285	258 856	258 571	83 222.50	7117836456	84367.27	132.4934449
2018	61 161.53	11 390	20 273	67 087	2 064	375 437	373 373	55 697	9 557 508 256	97762.51	159.8431304
2019	52 614.31	11 573.50	17 504	61 742.50	625	348 342	347 717	50 169	7 831 557 428	88496.09	168.1977448
2020	66 454.43	8 909	18 441	65 666	106	530 705	530599	56 757	19167630911	138447.21	208.3340666

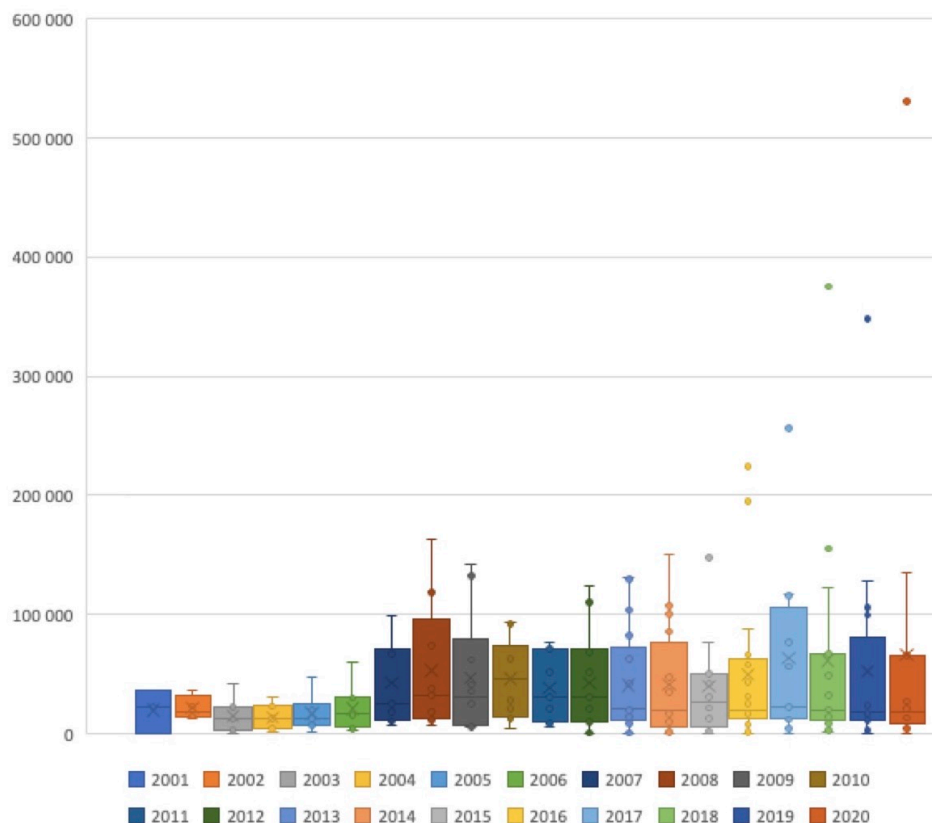
Zdroj: ART+ (2021a), ART+ (2021b), ART+ (2021c), ART+ (2021d), ART+ (2021e), ART+ (2021f), ART+ (2021g), ART+ (2021h), ART+ (2021ch), ART+ (2021i), ART+ (2021j), ART+ (2021k), ART+ (2021l), ART+ (2021m), ART+ (2021n), ART+ (2021o), ART+ (2021p), ART+ (2021q), ART+ (2021r), ART+ (2021s); vlastní zpracování

Podkladem pro tabulku č. 11 se staly souhrnné finanční objemy v rámci všech aktivních subjektů za dané roky. Výstup tabulky tedy není vyobrazením s rozdělením na dané aukční subjekty, nýbrž výstupem souhrnných výší finančních objemů, které trh napříč obdobími 2001–2020 vykazoval jako celek. Dle tabulky č. 11 lze jako první uchopit výstupy jednotlivých aritmetických průměrů od počátku sledovaného období. Při vyhodnocení samotného aritmetického průměru je jasně patrná jeho tendence růstu. V tomto bodu pohledu je tak nejvhodnější zaměřit se na ukazatel variačního koeficientu, jehož interpretace je oproti rozptylu a směrodatné odchylce nejpřehlednější, čímž navíc rozptyl i směrodatnou odchylku zahrnuje. Na procentních výsledcích variačního koeficientu je patrný trend růstu, tedy hodnoty finančních objemů aukčního trhu s uměním začaly být postupně stále více variabilní, tedy zahrnutá data svými hodnotami jsou stále více odlišná.

Maximum finančního objemu za daný rok je koncipováno jakožto nejvyšší finanční objem jednoho aukčního domu v porovnání se všemi ostatními. Je tak zřejmé, že maximální finanční objem za daný rok nemusí nutně vykazovat nejvyšší podíl položek s miliónovým potenciálem, tento aspekt mohl být totiž způsoben i nejvyšším počtem nabízených a prodaných položek, ovšem i tento faktor je pro stabilní vývoj trhu velmi podstatným a nevyhnutelným, pokud má ke stálému vývoji i nadále docházet.

Graf č. 5, který je ztvárněn formou krabicového grafu, zachycuje vývoj finančních objemů v celém sledovaném období, tedy 2001–2020. Střední část diagramu je za každý zanesený rok shora ohraničena 3. kvartilem, zdola 1. kvartilem a přímo mezi nimi je vyobrazena linie zachycující medián, neboli druhý kvartil. Prakticky uplatnitelnou vlastností krabicového grafu jsou detailně zachycené extrémní hodnoty ze sběru dat, které tak leží mimo hlavní diagram. Tím je rovněž možné již na první pohled zdánlivě vyhodnotit vliv takto extrémních hodnot pro celý soubor, který je mimo jiné vyjádřen již zmíněným rozptylem, směrodatnou odchylkou a variačním koeficientem.

Graf č. 5: Finanční objemy z prodeje uměleckých děl v rámci pořádaných aukcí v období 2001-2020

Zdroj: ART+ (2021a), ART+ (2021b), ART+ (2021c), ART+ (2021d), ART+ (2021e), ART+ (2021f), ART+ (2021g), ART+ (2021h), ART+ (2021ch), ART+ (2021i), ART+ (2021j), ART+ (2021k), ART+ (2021l), ART+ (2021m), ART+ (2021n), ART+ (2021o), ART+ (2021p), ART+ (2021q), ART+ (2021r), ART+ (2021s); vlastní zpracování

Krabicový graf zachycuje formou shora vykreslených bodů zřetelnou rozptýlenost hodnot vůči zbylému datovému sběru. To naznačuje, že je aukční trh tvořen jednak řadou subjektů s poměrně srovnatelnými finančními objemy, vedle čehož jsou ovšem na trhu s uměním v daleko menším počtu i natolik velké aukční domy, které se svými vysokými finančními objemy zásadně podílejí na celkovém obratu trhu. Pověštinou se jedná o aukční domy s dlouholetou tradicí, které již mají napříč sběratelskou společností zavedenou svou reputaci, což má za následek i neustálý přítok stále hodnotnějších děl. Jedná se především o 1. Art Consulting Brno CZ, Aukční síň Vltavín, Dorotheum, Galerie Kodl a European Arts. Jinými slovy, na aukčním trhu s uměním existuje jen několik takových subjektů, které oproti ostatním dosahují opravdu rekordních, mnohdy až několikanásobných, finančních objemů. Vedle takto velkých aukčních domů pak mají na trhu s uměním své zastoupení i takové subjekty, které zůstávají spíše na konstantních hodnotách, avšak svou činností

neodmyslitelně přispívají k podobě trhu. O této skutečnosti napovídala již zmíněná vysoká rozptýlenost hodnot finančních objemů. Naproti tomu je ale zároveň objektivní doplnit, že konkurenční síla zmíněných velkých subjektů je na českém aukčním trhu s uměním v jistých ohledech natolik převažující, že řada menších subjektů takovému dopadu odolává mnohdy jen velmi těžce.

4.6 Srovnání vývoje ukazatelů aukčního trhu s uměním České republiky v období před a během pandemické situace

Vliv pandemie způsobil v první polovině roku 2020 celému kulturnímu i společenskému spektru nemalé komplikace. Stěžejní opatření měly za následek uzavření galerií v roce 2020 celkem třikrát. První uzavření bylo formou vládního nařízení stanoveno od 13. března do 11. května 2020, druhé od 12. října do 3. prosince a třetí od 18. prosince až do období roku 2021. Celkem tak za rok 2020 došlo k uzavření galerií na 127 dní, po znovuotevření galerií pak četnost návštěv stoupala velmi pomalu. Řada aukčních domů rovněž pořádá i galerijní výstavy navazující na jejich připravovanou nabídku, vedle takových výstav jsou ale rovněž již tradiční formou prezentace nabízeného umění tzv. předaukční výstavy. V okamžiku zamezení takových společenských událostí vešla pro řadu aukčních domů v nevyhnutelnost nutná forma přizpůsobivosti.

4.6.1 Testování statistických hypotéz před a v období během pandemické situace na českém aukčním trhu s uměním

Testování statistických hypotéz lze v této práci účelně využít posouzením situace aukčního trhu s uměním v období před a během pandemické situace, kdy bude na základě stěžejního procesu testování hypotéz posouzen vzájemný vztah hodnot průměrných finančních objemů v rámci těchto dvou období, z nichž každé znamenalo pro trh naprosto odlišné podmínky. Tím je následně mimo jiné možné poukázat a vyobrazit klíčovou stabilitu aukčního trhu s uměním České republiky. Poněvadž dané období znamenalo pro mnoho, ať už aukčních či jiných subjektů, nebyvalou zkoušku udržitelnosti. (Budíková, Králová, Maroš, 2010). Během porovnávání statistik takového souboru je klíčové dbát na skutečnost, že statistiky jsou vždy ovlivněné určitou variabilitou hodnot, ze kterých byly tyto statistiky vypočteny.

Z toho důvodu tak může být případný rozdíl mezi realizacemi dvou statistik zapříčiněn variabilitou, tzn. náhodnými chybami. Případně tak může nastat i za skutečného rozdílu parametrů (Budíková, Králová, Maroš, 2010). Náhodné chyby, tedy rozdíl mezi realizacemi dvou statistik důsledkem variability, vznikají jakožto výsledek spolupůsobení mnoha náhodných vlivů. Aby bylo možné posoudit, zdali je rozdíl mezi realizacemi dvou statistik statisticky významný, tedy že takový rozdíl není způsoben pouze formou náhodných vlivů, je využíváno testování statistických hypotéz (Budíková, Králová, Maroš, 2010).

Výstupem této kapitoly práce je srovnání aukčního trhu s uměním České republiky v období před a během pandemické situace, přičemž takové srovnání proběhne formou testování statistických hypotéz, konkrétně za použití dvouvýběrového testu. Pro účely této metodiky byl použit program SAS Studio. Zdrojem dat se stal datový sběr dle tabulky č. 5, tedy finanční objemy prodeje uměleckých děl, které byly pro testování hypotéz zúženy na období 2019 a 2020. V rámci postupu se jedná o zodpovězení otázky, zdali se průměrná výše finančních objemů za rok 2019 významně odlišuje od průměrné výše finančních objemů za rok 2020 a to za využití hladiny významnosti 5 %. S tím je definována nulová hypotéza $H_0: \mu_1 = \mu_2$, že průměrná výše finančních objemů za rok 2019 se významně neliší od průměrné výše finančních objemů za rok 2020. Vedle nulové hypotézy je důležité definovat i alternativní hypotézu a to jakožto $H_1: \mu_1 \neq \mu_2$, přičemž toto tvrzení říká, že mezi průměrnými výšemi finančních objemů za rok 2019 a 2020 naopak existuje značný rozdíl. Aritmetický průměr pro rok 2019 lze dle tabulky č. 12 vyjádřit jako $\bar{x}_1 = 54\,554,7$, aritmetický průměr finančních objemů pro rok 2020 pak jakožto $\bar{x}_2 = 65\,850,6$. Jednotlivé průměry jsou uvedené v jednotkách tisíců korun. Dle očekávání jsou hodnoty směrodatných odchylek v tabulce č. 12 natolik vysoké, poněvadž vyjadřují, jak moc jsou hodnoty v daném souboru vzájemně rozptýleny. V případě zkoumaného období let 2019–2020 je vysoká variace jednotlivých hodnot zřetelná, poněvadž na aukčním trhu s uměním České republiky se pohybují subjekty, jejichž finanční objemy jsou svými výšemi vzájemně velmi odlišné. Vedle subjektů s několika stamiliónovým finančním objemem totiž na trhu figurují i aukční domy s finančním objemem v řádu několika miliónů korun ročně. Vysoký rozptyl hodnot finančních objemů tak v tomto případě nelze přímo považovat za negativní jev, pouze podepírá stanovisko zanesení všech dostupných dat subjektů pohybujících se na českém aukčním trhu s uměním. Pokud je cílem práce vytvořit co nejširší vyobrazení aukčního trhu

s uměním, nelze se vyhnout začlenění i takových subjektů, které svými hodnotami natolik vysokou varianci hodnot zapříčiňují.

Tabulka č. 12: Výsledný výstup programu SAS studio pro vyhodnocení dvouvýběrového testu

Období	Method	N	Mean	Std Dev	Std Err	Minimum	Maximum
2019		18	54554.7	86232.4	20325.2	625.0	348342
2020		12	65850.6	147941	42706.9	106.0	530705
Diff (1-2)	Pooled		-11295.9	114512	42676.1		
Diff (1-2)	Satterthwaite		-11295.9		47296.8		

Období	Method	Mean	95% CL Mean	Std Dev	95% CL Std Dev
2019		54554.7	11672.3 97437.0	86232.4	64707.7 129275
2020		65850.6	-28146.6 159848	147941	104801 251186
Diff (1-2)	Pooled	-11295.9	-98714.0 76122.1	114512	90874.4 154872
Diff (1-2)	Satterthwaite	-11295.9	-111553 88960.9		

Method	Variances	DF	t Value	Pr > t
Pooled	Equal	28	-0.26	0.7932
Satterthwaite	Unequal	16.016	-0.24	0.8143

Equality of Variances				
Method	Num DF	Den DF	F Value	Pr > F
Folded F	11	17	2.94	0.0449

Zdroj: ART+ (2021a), ART+ (2021b), ART+ (2021c), ART+ (2021d), ART+ (2021e), ART+ (2021f), ART+ (2021g), ART+ (2021h), ART+ (2021ch), ART+ (2021i), ART+ (2021j), ART+ (2021k), ART+ (2021l), ART+ (2021m), ART+ (2021n), ART+ (2021o), ART+ (2021p), ART+ (2021q), ART+ (2021r), ART+ (2021s); vlastní zpracování SAS Studio

Nulová hypotéza je pro F-test definována $H_0: \sigma_1^2 = \sigma_2^2$, že rozptyly finančních objemů roku 2019 a 2020 se vzájemně příliš neliší. Alternativní hypotéza $H_1: \sigma_1^2 > \sigma_2^2$, že mezi rozptyly finančních objemů roku 2019 a 2020 existuje rozdíl. Ve výstupu programu SAS Studio v tabulce č. 12 je výsledek F-testu $Pr > (F)$. Protože výsledek 0,0449 je menší než hladina významnosti $\alpha = 0,05$, byl prokázán rozdíl mezi rozptyly finančních objemů za rok 2019 a 2020, tím je nulová hypotéza zamítnuta a alternativní hypotéza přijata. Poté byl proveden t-test pro variantu rozdílných rozptylů, neboli Welchův test, pro ověření, zda se od sebe liší průměrné hodnoty finančních objemů aukčního trhu s uměním v letech 2019 a 2020. Tím byla vytvořena nulová hypotéza $H_0: \mu_1 = \mu_2$, že se průměrné finanční objemy za rok 2019 a 2020 významně neliší. Tabulka č. 12 je $Pr > (t)$ pro rozdílné rozptyly, neboli unequal variances, uvádí výsledek 0,8143. V porovnání s $\alpha = 0,05$ je výsledek testu vyšší, což umožní závěr, že nebyl prokázán významný rozdíl ve finančních objemech v letech 2019 a 2020. Tím je nulová hypotéza přijata a alternativní hypotéza zamítnuta.

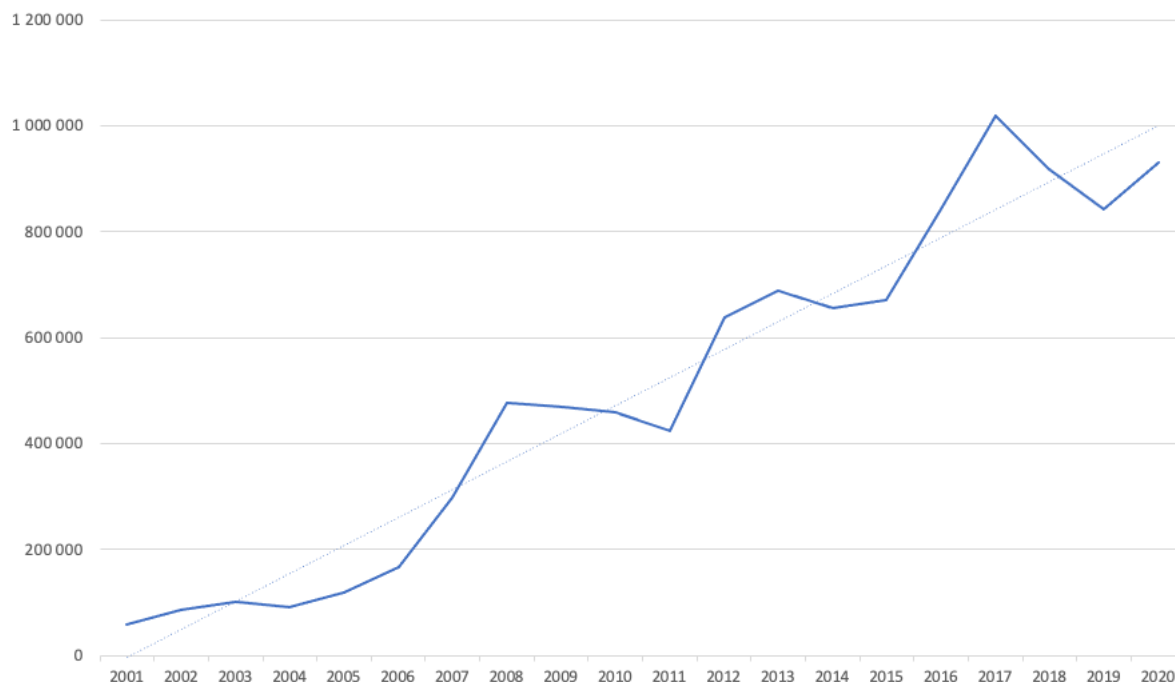
4.7 Časová řada aukčního trhu s uměním České republiky

Časová řada je věcným a prostorově srovnatelným uspořádáním hodnot jisté veličiny, přičemž tyto hodnoty jsou seřazeny ve směru růstu času. Časová řada s počtem pozorování vyjádřena jako n může být zapsána jako posloupnost y_1, y_2, \dots, y_n a to v čase zapsaného formou t_1, t_2, \dots, t_n . Pro zobrazení časových řad byl použit spojnicový graf (Budíková, Králová, Maroš, 2010).

4.7.1 Analýza časové řady

Analýza časových řad s sebou nese své popisné charakteristiky. Pro prvotní **posouzení úrovně časové řady** je využíváno nástrojů aritmetického průměru, prostého a váženého chronologického průměru. Protože se ale v této práci jedná o tzv. **intervalovou časovou řadu**, tedy dosažená velikost ukazatele y závisí na intervalu, za který je sledován, bude využit pouze aritmetický průměr (Budíková, Králová, Maroš, 2010).

Graf č. 6: Časová řada souhrnných finančních objemů z prodeje uměleckých děl v rámci pořádaných aukcí v období 2001-2020

Zdroj: ART+ (2021a), ART+ (2021b), ART+ (2021c), ART+ (2021d), ART+ (2021e), ART+ (2021f), ART+ (2021g), ART+ (2021h), ART+ (2021ch), ART+ (2021i), ART+ (2021j), ART+ (2021k), ART+ (2021l), ART+ (2021m), ART+ (2021n), ART+ (2021o), ART+ (2021p), ART+ (2021q), ART+ (2021r), ART+ (2021s); vlastní zpracování

Graf č. 6 zobrazuje vývoj souhrnných finančních objemů aukčního trhu s uměním v letech 2001–2020, pro posouzení úrovně časové řady je však nyní nutné vycházet z hodnot, jež se staly zdrojem pro zpracovaný graf číslo 6. Tato zdrojová data jsou vyobrazena v tabulce č. 5. Graf č. 6 však v tomto případě uvádí souhrnnou výši finančního objemu za každý rok, tedy bez klasifikace dílčích finančních objemů dle aukčních subjektů. Souhrnné výše finančních objemů jsou vyjádřeny v tisících korun. Pro posouzení úrovně časové řady bylo z důvodu intervalové časové řady využito aritmetického průměru, jehož výsledek činí 497 928 000 korun. Protože ale časová řada zachycuje vývoj finančních ukazatelů za období bezmála dvaceti let, dochází v souboru postupem let k výraznému rozptýlení dat. Touto rozptýleností se tak aritmetický průměr jeví jako velmi ovlivněný, čímž došlo i k jeho zkreslení, tudíž i k neobjektivnosti. Z toho důvodu tak byla hodnota aritmetického průměru doplněna variačním koeficientem, jehož hodnota dosáhla po zaokrouhlení 65 %. Tuto hodnotu lze interpretovat tak, že 65 % aritmetického průměru představuje směrodatná odchylka, což v tomto případě napovídá o vysoké variabilitě sledovaných dat.

Posouzení dynamiky časové řady je prováděno za použití charakteristik: absolutní přírůstek (první a druhá diference), bázičkový index, koeficient růstu, průměrný koeficient růstu. Mezi absolutní charakteristiky posouzení dynamiky časové řady se řadí právě první a druhá diference (Budíková, Králová, Maroš, 2010). Absolutní přírůstek, neboli první diference, vyjadřuje svou hodnotou rozdíl mezi dvěma sousedními hodnotami. Jinými slovy, přímo stanovenými hodnotami udává, o kolik se finanční objem v průběhu letitého vývoje aukčního trhu s uměním každoročně zvyšoval či v porovnání s předchozím rokem naopak propadl. Vždy se tak jedná o změnu ukazatele oproti minulému období.

První a druhá diference jsou tak při svém použití dohromady praktickým nástrojem pro detailní rozbor vývoje finančních objemů. Zatímco graf č. 6 tento letitý vývoj znázorňuje svou vizuální podobou, první a druhá diference tento vývoj detailně vyčíslují formou konkrétních hodnot. Tabulka č. 13 ve svém doplnění zaznamenává i druhou diferenci, která je ve svém smyslu rozdílem mezi dvěma sousedními prvními diferencemi, čímž tak obecně představuje rozdíl rozdílů mezi finančními objemy. Pro spatření okamžitého rozdílu mezi jednotlivými roky zkoumaného období lze nejlépe využít právě první diferenci. Její výstup v rámci tabulky č. 13 tak vypovídá, že aukční trh s uměním České republiky zaznamenal pokles svého celkového ročního finančního objemu v letech 2004, 2009, 2010, 2011, 2014, 2018, 2019.

Tabulka č. 13: Posouzení dynamiky časové řady pro souhrnné finanční objemy prodeje uměleckých děl v rámci pořádaných aukcí v období 2019–2020

Rok	Výše finančního objemu	První diference	Druhá diference	Koeficient růstu	Průměrný koeficient růstu
2001	58 846	–	–	–	1,156
2002	86 944	28 098	–	1,48	
2003	102 395	15 451	-12 647	1,18	
2004	91 382	-11 013	-26 464	0,89	
2005	119 109	27 727	38 740	1,30	
2006	166 337	47 228	19 501	1,40	
2007	298 893	132 556	85 328	1,80	
2008	477 143	178 250	45 694	1,60	
2009	468 159	-8 984	-187 234	0,98	
2010	459 861	-8 298	686	0,98	
2011	424 480	-35 381	-27 083	0,92	
2012	637 503	213 023	248 404	1,50	
2013	689 774	52 271	-160 752	1,08	
2014	656 586	-33 188	-85 459	0,95	
2015	671 598	15 012	48 200	1,02	
2016	841 117	169 519	154 507	1,25	
2017	1 018 825	177 708	8 189	1,21	
2018	917 423	-101 402	-279 110	0,90	
2019	841 829	-75 594	25 808	0,92	
2020	930 362	88 533	164 127	1,11	
BÁZICKÝ INDEX PRO ROK 2020 = 15,81 (+ 1481% od roku 2001)					

Zdroj: ART+ (2021a), ART+ (2021b), ART+ (2021c), ART+ (2021d), ART+ (2021e), ART+ (2021f), ART+ (2021g), ART+ (2021h), ART+ (2021ch), ART+ (2021i), ART+ (2021j), ART+ (2021k), ART+ (2021l), ART+ (2021m), ART+ (2021n), ART+ (2021o), ART+ (2021p), ART+ (2021q), ART+ (2021r), ART+ (2021s); vlastní zpracování

Spolu s oběma diferencemi tabulka č. 13 zaznamenává i relativní charakteristiky posouzení dynamiky vývoje časové řady, tedy vývoj koeficientu růstu, též nazývaný jako tempo růstu, jehož význam v obecném pojetí představuje, kolikrát se daná hodnota změnila oproti hodnotě předchozí (Budíková, Králová, Maroš, 2010). Místy patrný pokles koeficientu růstu reflektuje i pokles, který je vyobrazený formou záporných prvních a druhých diferencí. Tyto dva ukazatele jsou tak svou tendencí do jisté míry propojené. Pokud je tedy zaznamenána záporná hodnota diferencí, lze očekávat i pokles koeficientu růstu trhu. Koeficient růstu je rovněž doplněn i o průměrný koeficient růstu, představující jistou formu konstantního tempa růstu, prostřednictvím kterého lze za dané období dosáhnout změny, jaká v onom období skutečně nastala. Hodnota průměrného koeficientu růstu dosáhla 1,156. Závěrečným ukazatelem tabulky č. 13 i dynamiky vývoje časové řady je bázičkový index. Bázičkový index je praktickou formou shrnutí vývoje dané časové řady v procentním vyjádření. Vydělením dvou finančních objemů z konce a počátku pozorování je výsledek 15,81. Roční finanční objem aukčního trhu s uměním narostli od roku 2001 do roku 2020 o 1 481 %.

5 VÝSLEDKY A DISKUSE

Jedním zvláště výrazným výstupem explorační analýzy je vysoká variabilita zkoumaných hodnot, zejména pak formou vyjádřených rozptylů či variačních koeficientů. Tento trend však není ve svém ohledu negativním ukazatelem trhu. Trh s uměním v roce 2001 měl celkem tři aktivní subjekty. S postupnými roky se počet aktivních aukčních domů a síní dosáhl odhadem přes dvě desítky. Příchod nových subjektů na trh postupně způsoboval stále viditelnější vzájemné rozdíly mezi jednotlivými aukčními domy, co se finančních objemů i počtu nabízených uměleckých děl týče. Z toho důvodu je tak patrné, že aukční domy, které ve svých nabídkách zaobírají největší podíl položek s miliónovým i větším potenciálem, zapříčiní v porovnání s menšími subjekty právě onen patrný výkyv hodnot. U povahy trhu s uměním, který je ve svém uskupení natolik pestrý a rozmanitý tak nelze mezi jednotlivými subjekty očekávat nízké rozptyly či nízké variační koeficienty. Odečítat pak podíl položek s miliónovým potenciálem, které se na variabilitě vzorků z velké části podílejí, by zapříčinilo spíše neobjektivní pohled na aukční trh s uměním a jeho zásadní vývoj. Cílem všech subjektů s letitou tradicí je právě možnost získat a představit významná díla, která svou reputací značně přispívají k prosperitě i mediální reputaci. Z toho důvodu lze tak vysokou variabilitu dat mimořádně použít jakožto pozitivní ukazatel vývoje, poněvadž variabilita dat svým způsobem poukazuje na stále větší přítomnost takto hodnotných a sledovaných uměleckých děl na českém aukčním trhu s uměním, vedle čehož rovněž poodhaluje dílčí rozdíly mezi velikostí jednotlivých subjektů. Obdobu takového aspektu lze také vypožorovat právě v maximálních hodnotách finančních objemů v tabulce č. 11, kde je trend maximálního finančního objemu za daný rok až na počáteční výkyvy rostoucí, v posledních deseti letech však výhradně rostoucí.

Stále početnější přítomnost takto hodnotných děl na aukčním trhu s uměním ukázala i dílčí analýza prostřednictvím koeficientu růstu s ohledem na každý z jednotlivých subjektů. Z této dílčí analýzy lze vyvodit postupnou tendenci poklesu vydražených položek, což úzce souvisí právě s poklesem počtu nabízených položek. Přesto však je trh s uměním za prakticky stejného počtu vydražených položek jako v roce 2010 schopen generovat takřka dvojnásobný finanční objem oproti roku 2010. Tím je tak patrné, že v zájmu sběratelů i aukčních subjektů vzrostla preference vysoké hodnoty děl před jejich kvantitou.

Navazujícím nástrojem se stalo testování hypotéz, které svým výběrem mělo za cíl poukázat na stabilitu českého aukčního trhu s uměním a to vůči natolik nepředvídatelné až likvidující situaci, kterou doba pandemie v roce 2020 kultuře přinesla. Bude-li uvážena čistá podoba finančních objemů, pak rok 2020 dokonce dosáhl oproti roku 2019 značnému navýšení hodnoty souhrnných finančních objemů. Vyhodnocení na základě dvouvýběrového testu hypotéz prokázalo celkovou udržitelnost aukčního trhu s uměním České republiky a to i za natolik nepříznivých podmínek, jaké pandemická situace zapříčinila. Ukazateli statistických hypotéz je pouze hodnocena celková bilance, celková udržitelnost trhu v daném období za účelem zjištění, zdali mezi těmito roky nedošlo k přílišné nerovnosti.

Tímto není žádným způsobem vyvrácena skutečnost, že dopad pandemické situace byl pro zejména galerijní výstavy a obdobné společenské události velmi citelný. Květen jako běžný vrchol aukční sezóny zaznamenal v roce 2020 propad o 96 procent. Naproti tomu červnová zahradní aukce Arthouse Hejtmánek přinesla úspěšnost prodeje až 78 %. I přes to na trhu vyvolávala obavy převažující absence mnohamilionových položek. To utvářelo otázku, jak se sběratelé vlastníci taková díla za dané situace rozhodnou. Existovalo riziko, že za neustále se měnících pravidel pro pořádání aukcí si mnozí vyvodí, že na prodej hodnotného obrazu není vhodná doba. Tím hrozilo, že trh s uměním zásadně zpomalí, že se dokonce i může zastavit na tom, že nebude mít co nabízet. Příchodem podzimu však byla první z velkých aukcí pořádána subjektem Adolf Loos Apartment and Gallery. V této aukci padl nový historický rekord českých aukcí a to *Toyen, Piková dáma z roku 1926* v celkové částce 78,65 miliónů korun. To vedle českého aukčního rekordu představovalo i celosvětový rekord jakožto nejvyšší aukční cena zaplacená za dílo českého umělce. Tento rekord však vydržel pouhé dva měsíce, když jej na aukci Galerie Kodl překonalo dílo Františka Kupky z druhé poloviny 30. let *Divertimento II*, v celkové aukční ceně 90, 24 miliónů korun. Aukční rekordy na podzim pokračovaly, i když se aukce Galerie Kodl musela konat bez účasti veřejnosti, stejně tak jako předaukční výstava. Navzdory tomu její konečný celkový obrat přesahující 400 miliónů korun stanovil nový historický rekord českého trhu. I když úspěch zaznamenávaly i další společnosti, řada aukcí byla z důvodu lockdownu odložena nebo zrušena, čímž však zásadně vzrostl význam dražení přes internet (Skřivánek, 2021).

Rok 2019 zaznamenal na českých aukcích celých 6 758 vydražených uměleckých děl, vedle čehož rok 2020 dosáhl 5 712 vydražených položek, přesto však rok 2020 skončil s větším souhrnným finančním objemem a to i navzdory pandemickým opatřením. Jistým způsobem

Lze navíc dílčí aspekty trhu roku 2020 ubírat do budoucna jako přínos. Zejména pak rostoucí význam dražení přes internet může být velmi pravděpodobně nástrojem, který díky svému zdokonalení během pandemické situace přispěje i do budoucna k příznivé perspektivě českého trhu s uměním.

Vykreslením celkového obrazu vývoje aukčního trhu s uměním v letech 2001–2020 se stala analýza časové řady. Časová řada zachycuje souhrnné výše finančních objemů v závislosti na postupu času. Protože se ale v případě kontextu této práce jedná o **intervalovou časovou řadu**, tedy dosažená velikost ukazatele y závisí na intervalu, za který je sledován, byl pro posouzení úrovně časové řady využit pouze aritmetický průměr o výsledné hodnotě 497 928 000 korun. Protože se ale samotné užití aritmetického průměru v takto rozsáhlém a proměnlivém časovém období ukázalo z důvodu rozptýlenosti hodnot jako spíše zavádějící, byla míra takového vlivu doplněna hodnotou variačního koeficientu, jakožto podílu směrodatné odchylky a aritmetického průměru, čímž výsledná hodnota variačního koeficientu dosáhla po zaokrouhlení 65 %. S ohledem na povahu časové řady a kontext dat tak hodnota variačního koeficientu podkládá skutečnost růstu hodnot finančních objemů. Obecně vysoká variabilita nemusí znamenat výhradně prudký růst hodnot. Lze však závěrem dodat, že hypoteticky nízká hladina variačního koeficientu by na časové řadě s takto rozsáhlým časovým intervalem sice mohla znamenat stabilitu trhu, která nezaznamenává přílišné výkyvy, avšak vedle této stability by případný nízký variační koeficient rovněž mohl znamenat, že trh s uměním za takřka dvacet let svého pozorování nezaznamenal vedle výraznějšího propadu ani výraznější vzestup.

Navazující charakteristikou je posouzení dynamiky časové řady. To bylo v praktické části provedeno za použití charakteristik první a druhé diference, koeficientu růstu, průměrného koeficientu růstu a bázičného indexu. První diference je viditelná v letech 2004, 2009, 2010, 2011, 2014, 2018, 2019. Tyto zaznamenané poklesy jsou tak v rámci tabulky č. 13 pokaždé poklesem oproti předchozímu roku a jsou stejně jako finanční objemy uváděné v jednotkách tisíců korun. Záporné první diference od roku 2009–2011 jsou přisuzovány globální ekonomické krizi, čímž došlo v roce 2009 k poklesu daného indexu. Jednalo se však pouze o krátkodobý pokles, poněvadž trh s uměním od té doby zaznamenává růst. Příznivá bilance trhu s uměním je viditelná zejména z toho úhlu pohledu, kdy i přes nastalý pokles v pozdějších letech dosáhl stále vyššího finančního objemu v porovnání s poklesy v předchozích letech. Ačkoli tedy roky 2018 a 2019 dosáhly dle první diference poklesu,

stále se jedná o třetí a čtvrtý historicky nejúspěšnější rok. Jejich pokles byl zaznamenán zejména z důvodu jejich komparace s rokem 2017, který byl na českých aukcích historicky nejúspěšnějším. Svou roli v tomto faktoru sehrálo jisté rozšíření nabídek aukčních síní o díla poválečného a současného umění, popřípadě i hodnotných starožitností.

Rozhodujícím faktorem růstu výši finančních objemů v porovnání se současností a obdobím před více než deseti lety se stal jednoznačně růst cen vydražených položek. V roce 2010 totiž počet vydražených položek dosáhl čísla 6 012. Zatímco v roce 2020 tato hodnota činila dokonce 6 036 vydražených položek, přesto však výše finančního objemu pro rok 2020 je více než dvojnásobná. Je pravdou, že toto stanovisko napovídá o mimořádně příznivém zhodnocení, avšak trh s uměním není trhem s jednotkovým zbožím. Každé umělecké dílo je unikátem v porovnání se všemi ostatními, čímž tak nelze věrohodně stanovit, že každá investovaná částka v roce 2010 dosáhla do roku 2020 takto nevšedního zhodnocení. Existují případy mnohem vyššího zhodnocení, zrovna tak ale i případy, které za uplynulých deset let zaznamenaly i několikaprocentní propad. Tím je tak jen podepírán úhel pohledu, že umění nelze z důvodu své citlivé povahy považovat za bezrizikový a bezpracný investiční nástroj.

Vývoj koeficientu růstu v rámci analýzy časové řady je do jisté míry reflektován tendencí poklesu prvních a druhých diferencí. Tyto dva nástroje jsou tak náznakem propojené. Pokud je tedy zaznamenána záporná hodnota diferencí, lze očekávat i pokles koeficientu růstu trhu. Koeficient růstu je v rámci tabulky č. 13 doplněn i o průměrný koeficient růstu, který je přepočtením koeficientu růstu za užití geometrického průměru, což představuje jistou formu konstantního tempa růstu, prostřednictvím kterého lze za dané období dosáhnout změny, jaká v onom období skutečně nastala. Hodnota průměrného koeficientu růstu dosáhla 1,156, tudíž za průměrného tempa růstu 15,6 % lze ve sledovaném období hypoteticky dosáhnout takových finančních objemů, jaké sběr dat zaujímá. Závěrečným prvkem zkoumání dynamiky časové řady se stal bázičkový index. Konečná hodnota bázičkého indexu činí 15,81, tedy nárůst finančních objemů o 1 481 % od dob počátku měření až po rok 2020. Při takovém nárůstu od počátečních hodnot trhu je tak opět vysvětlena vysoká variabilita dat. Závěrem lze pozorování dynamického vývoje časové řady shrnout tak, že trh s uměním v daném období dosáhl vedle růstu svých finančních objemů i růstu zhodnocení či růstu počtu nabízených hodnotných uměleckých děl, což se patrně odráží i na prakticky každoročním rozšiřování nabídek, které svou pestrostí dokážou oslovovat stále širší publikum sběratelské veřejnosti a získávat si tak natolik stěžejní publicitu i přízeň.

6 ZÁVĚR

Aukční trh s uměním České republiky je ve svém dnešním pojetí velice specifickým odvětvím, které se svou podstatou nepodobá prakticky žádnému jinému. Na umělecké dílo totiž nelze pohlížet jako na běžné jednotkové zboží, za jeho pokaždé ojedinělou citelnou povahou stojí především emotivní aspekt rozhodování. Aukční trh s uměním je zprostředkovatelem této základní vazby a dodnes je tak nejvýznamnějším tržním mechanismem v obchodování s uměleckými díly. Trh s uměním lze tak chápat jako čisté zobecnění rozmanitého celku. Nevyhaslé vnímání umění zaznamenalo v devadesátých letech dvacátého století skutečnou obnovu, která vyústila v postupnou stabilitu aukčního trhu s uměním. Činorodá podoba českého trhu s uměním tak s postupujícími roky dostává stále více sběratelské, mediální i publicistické pozornosti, přesto však existuje poměrně nedostatečné množství výstupů, které by soustřeďovaly svou pozornost na specifickou tržního mechanismu.

Teoretická část práce vyobrazila zákulisní podobu aukčního trhu s uměním a to zejména formou představení jeho vlastností, které jednak aukci umění předcházejí a jednak posléze samotný vývoj aukce a dosažené ceny utvářejí. Odborný odhad ceny díla však není vždy pevně daným, z velké části ale napomůže k určení vyvolávací ceny. Poté už jen samotný průběh aukce ukáže, zdali bude dílo skutečně vydraženo v odhadované cenové hladině nebo naopak vydraženo pod cenou, či daný odborný odhad i několikanásobně překoná, i takové případy se zřídka dějí. Aukční rekordy jsou mediálně velmi sledované, tudíž zaujetí takového díla v nabídce aukčního domu je zároveň velmi perspektivním ukazatelem atraktivity a úrovně daného subjektu. Teoretická část tak svým smyslem přenesla klíčové postupy a aspekty, které jsou pro nastínění tržního principu a sběratelského myšlení těmi prvotními.

Praktická část práce tak zejména tyto aspekty rozšiřuje formou jejich reflexe v přímém tržním dění a to na základě aukčních výsledků v podobě uceleného sběru dat z let 2001–2020. Po detailním zvážení a následném aplikování vybraných ukazatelů vyplývá zásadní nárůst aukčního trhu s uměním od roku 2001. Takový nárůst je postupně pozorovatelný, kdy takřka každoročně docházelo ke vstupu nových a nových aukčních domů na tehdy počínající trh s uměním. I přes klesající ukazatele počtu nabízených a prodaných děl však celkové finanční objemy trhu znatelně stoupají. Dílčí analýzy tak jasně navodily uvědomění, že

sběratelská veřejnost je ochotna zaplatit mnohem vyšší částky za stejný či dokonce statisticky menší počet uměleckých děl. Vlivným faktorem pro tuto skutečnost jsou právě umělecká díla, přesahující částku jeden milion korun, jejichž přítomnost na aukčním trhu s uměním ve sledovaném období zásadně narůstá, což je dalším aspektem, který napovídá i o finančním růstu a dosahu zkoumaných subjektů. Přítomnost takových děl má dokonce až rozhodující dopad na velikost celkového obrátu, čehož byl důkazem například rok 2020 o hned opakovaném překonání aukčního historického maxima. I když se tedy mnohdy jedná řádově o jednotky takových obrazů, jejich případná absence by se na celkovém obrátu nejednou odrazila i v řádu poklesu o několik desítek procent.

Tato skutečnost je charakterizována do jisté míry cykličností trhu, kterou lze na základě dílčí analýzy obrátů aukčního trhu s uměním shrnout tím způsobem, že od roku 2011 se nejvyšší dosažené hodnoty celkového obrátu trhu vyskytnou po přibližně třech letech, během kterých zřídka dochází k propadu hodnotu obrátu. Zároveň je ale důležité doplnit, že každý takový cyklus končí hodnotou, která převyšuje hodnotu posledního propadu, což ztvárňuje rostoucí tendenci českého aukčního trhu s uměním. Kolísavost aukčního trhu s uměním není vždy zapříčiněna tržním selháním, nýbrž nedostačujícím počtem uměleckých děl, po kterých je ze strany sběratelů vysoká poptávka. Tento poznatek se následně i projevuje při zařazení poptávaných děl do nabídek aukčních domů, kdy následný proces aukce již nejednou vyústil v ohromné cenové výše takových děl. Je tomu tak zejména z toho důvodu, že většina sběratelů již vstupuje do aukce s tušením, že přítomnost obdobného díla na trhu je někdy otázkou i letitého čekání. V tomto ohledu je svými finančními objemy zdaleka nejvíce poptávaný umělecký segment moderny, následovaný poválečným uměním. Tento poznatek však může do budoucna naznačovat i negativní dopad, poněvadž trh s uměním je tak z velké části svého obrátu závislý právě na obdobných uměleckých dílech, kterých je nedostatek a které tvoří velmi malé procento nabídek.

Vedle růstu poptávaných segmentů z řad uměleckého odvětví však český aukční trh s uměním pocítuje i růst ceny připadající na jednu vydraženou položku. Ten od roku 2001 zaznamenal z průměrné částky přesahující 50 tisíc korun do roku 2020 více než trojnásobnou hodnotu. S rostoucí cenou za jedno vydražené dílo je mimo jiné i poukazováno na skutečnost rostoucího zájmu o položky i v nižších cenových kategoriích, což je v rámci rozšiřování sběratelské veřejnosti přínosným ukazatelem. Růst trhu v posledních deseti letech ani tak nezávisí na počtu nabízených položek, který sice místy vykazoval od roku 2010 takřka

dvojnásobný nárůst, avšak v roce 2020 bylo dokonce nabídnuto k prodeji méně uměleckých děl než v roce 2010. Navzdory tomu celkový finanční obrat dosáhl takřka 50 % zhodnocení oproti roku 2010, i přes skutečnost, že rok 2020 nabídl na aukcích dokonce o 14 obrazů méně než rok 2010. Tím je tak patrné, že celkový růst trhu velmi úzce lpí na růstu cen nabízených položek. Český aukční trh s uměním tedy v současnosti nabízí hodnotnější a pro sběratele stále atraktivnější umělecká díla.

Stabilita a dnešní podoba trhu tak napovídá i o příznivé budoucnosti, avšak tu nelze jednoznačně predikovat. Trh s uměním reflektuje preference a preference se ne vždy dovedou plnohodnotně odrazit i na nabídky. Z toho důvodu tak nebylo v této práci využito nástroje trendové funkce. Výjimečný statek v podobě uměleckého díla stál již mnohdy před naprostým šokováním z cen, které by dříve odborné kruhy nepredikovaly. Zrovna tak už nejednou nastala situace, ve které i ty nejslibnější položky v procesu aukce zkrátka nenaplnily své cenové očekávání. Praktická část práce tak skrze nashromážděná data a následné dílčí analýzy splnila svůj cíl poukázat na specifčnost a nevšednost aukčního trhu s uměním a na ekonomické ukazatele, které tuto charakteristiku přímo podepírají. Zejména pak byla představena stabilita trhu v podobě růstu cen za dražená díla či přizpůsobivosti v dobách pandemické situace, která kulturní odvětví zasáhla velmi citelně. I v těchto situacích si dovedl trh s uměním zohlednit možná východiska, na kterých posléze rozšířil své obzory v podobě zdokonalení a skrze přechod na online aukce. Přesto však na českém aukčním trhu s uměním existují i poklesy v obratu některých aukčních domů a to i navzdory celkovému růstu trhu a jeho souhrnném finančním objemu.

Tímto je zároveň třeba opět zmínit, že výstupy v této práci vychází z dat, která jsou subjekty na českém aukčním trhu s uměním ochotné poskytnout. Povinnost veřejně vykazovat jednotlivá data o finančních objemech vyplývajících z pořádaných aukcí není zákonně uložena. Přesto však výsledná praktická část pracuje s poměrně širokým sběrem dat z činnosti bezmála dvaceti subjektů, přičemž se odhaduje, že v současnosti se na českém aukčním trhu s uměním pohybuje zhruba přes dvacet subjektů. V každém případě je nedostupnost či mnohdy nesdažitelnost klíčových dat nemalým úskalím trhu s uměním. Praktická část práce však svými závěry reflektuje skutečnost v co možná nejbližším významu, avšak existuje zde mírné riziko nepřesnosti některých dílčích údajů, jejichž podoba bývá postupem plynoucího času ode dne skončení jistých aukcí místy aktualizována.

Tímto se nabízí i rozšíření analýzy trhu s uměním, kterým by mohlo být například detailní zaměření na konkrétní autory zastupující ty nejlivnější umělecké směry typu Vincent van Gogh za postimpresionismus, Salvador Dalí za surrealismus, Pablo Picasso za kubismus a další. Ačkoli by taková analýza mohla být v celkovém porovnání preferencí a dalekosáhlého vývoje aukční aktivity takto významných děl velmi obohacující, obnáší současný problém ve sběru dat. Díla těchto zásadních umělců byla dražena celosvětově, čímž se současná problematika rozkládá mezi subjekty poskytující informace a subjekty, u kterých dané informace zkrátka nebudou kompletně dohledatelné. Nicméně problematika aukčního trhu s uměním je velmi obsáhlá a rozhodně s sebou přináší potenciál na další zkoumání. Stále nízký počet publikací zkoumající toto téma v bližším pohledu tak nabízí velký prostor pro rozšíření či prohloubení významu dosavadních analýz.

Ačkoli je umění v řadě případů používáno jako alternativní investiční komodita, není vhodné tak na něj pohlížet od samého začátku. Ekonomické zhodnocení uměleckého díla nebývá vždy jistotou. Za účelem zhodnocení je v naprosté většině případů nutné s následným prodejem vyčkat přinejmenším 5, ideálně však alespoň 10 let, od jeho zakoupení. Během tohoto zdánlivě dlouhého období dílo negeneruje žádný zisk, přičemž se při uchovávání díla velmi často objevují další náklady, například pojištění, konzervace či patřičné skladování. Ani za důkladného splnění všech těchto kroků však není zhodnocení díla zaručeno, poněvadž při prodeji je dílo se svou cenou opětovně podmíněno již zmíněnými zásadními faktory ovlivňujícími průběh aukce. To platí, pokud tedy není dílo prodáváno osobně jinému sběrateli, kde je již na místě prostor pro ujednání konečné ceny i případné odmítnutí nabídky.

Jinými slovy, existuje mnoho postojů k investičnímu potenciálu uměleckých děl, lze je ale shrnout tak, že stanovit přímý odhad zhodnocení díla vyžaduje mnoho letitých zkušeností a porozumění vnímání uměleckého díla. Z toho důvodu valná část sběratelů na umění mnohdy nepohlíží skrze potenciální výnos, nýbrž skrze tento osobnostní pohled, kterým lze uměleckému dílu doopravdy porozumět. Shrnutím východisek celého spektra této práce je tak možné vyhodnotit, že tendence zájmu o umělecká díla roste. Aukční trh s uměním se zásadně dostává mezi širokou veřejnost a klíčově tak bortí mylnou domněnku, že koupě originálního uměleckého díla je v každém svém případě o velkém množství dostupných finančních prostředků. Umění nabízí neodmyslitelnou a navždy propojenou možnost úniku, rozpomenutí či naopak nastolení něčeho zcela nového, záleží na konkrétním vjemu člověka, což vysvětluje natolik věčnou přítomnost uměleckého citění již od pradávna.

7 SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Odborná literatura

BUDÍKOVÁ, Marie. KRÁLOVÁ, Maria. MAROŠ, Bohumil. *Průvodce základními statistickými metodami*. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3243-5.

FIALA, Petr. *Aukce: teorie a praxe*. Praha: Professional Publishing, 2012. ISBN 978-80-7431-099-7.

HEILBRUN, James. GRAY, M., Charles. *The Economics of Art and Culture*. New York, USA: Cambridge University Press, 2007. ISBN 9780511754135.

HOOK, Philip. *Snídaně u Sothebyho*. Zlín: Kniha Zlín. 2017. ISBN 978-80-7473-227-0

THOMPSON, Don. *Oranžový Balonkový pejsek: bubliny, vřava a hrabivost na trhu se současným uměním*. Zlín: Kniha Zlín, 2018. ISBN 978-80-7473-6889.

WAGNER, Ethan. WAGNEROVÁ, W., Thea. *Sbírání umění: vášně, investice a mnohem víc*. Zlín: Kniha Zlín, 2018. ISBN 978-80-7473-279-9.

Ročenky ART+

BARTLOVÁ, Anežka. CHMELAŘOVÁ, Marcela. PECHÁČKOVÁ, Emma. RUSINKO, Marianne. SKŘIVÁNEK, Jan. ŠIMEK, Michal. ZADRAŽILOVÁ, Lucie. *Ročenka ART+* (2011). Praha: Ambit Media, a. s., 2012. ISBN 978-0-904596-4-9.

BARTLOVÁ, Anežka. BANZETOVÁ, Michaela. CHMELAŘOVÁ, Marcela. KOSAŘ, Pavla. MEČKOVSKÝ, Robert. SKŘIVÁNEK, Jan. ZADRAŽILOVÁ, Lucie. *Ročenka ART+* (2012). Praha: Ambit Media, a. s., 2013. ISBN 978-80-904596-4-9.

BARTLOVÁ, Anežka. BANZETOVÁ, Michaela. CHMELAŘOVÁ, Marcela. MEČKOVSKÝ, Robert. SKŘIVÁNEK, Jan. STAŇKOVÁ, Hana. ZADRAŽILOVÁ, Lucie. ZEŽULA, Antonín. *Ročenka ART+* (2013). Praha: Ambit Media, a. s., 2014. ISBN 978-80-905474-3-8.

BARTLOVÁ, Anežka. DVOŘÁKOVÁ, Valerie. CHMELAŘOVÁ, Marcela. KOSARĚ, Pavla. MEČKOVSKÝ, Robert. RUSINKOVÁ, Anna, Marie. SKŘIVÁNEK, Jan. ZADRAŽILOVÁ, Lucie. *Ročenka ART+* (2014). Praha: Ambit Media, a. s., 2015. ISBN 978-80-905474-5-2.

DVOŘÁKOVÁ, Valerie. JIRÁKOVÁ, Marie. CHMELAŘOVÁ, Marcela. KOUCKÁ, Tereza. MEČKOVSKÝ, Robert. RUSINKOVÁ, Anna, Marie. SKŘIVÁNEK, Jan. SKŘIVÁNKOVÁ, Lucie. *Ročenka ART+* (2015). Praha: Ambit Media, a. s., 2016. ISBN 978-80-905474-6-9.

CINOLTER, Martin. KLEVISOVÁ, Nad'a. KOUCKÁ, Tereza. MEČKOVSKÝ, Robert. NEUMANN, Jan. SKŘIVÁNEK, Jan. SKŘIVÁNKOVÁ, Lucie. ŠPOKOVÁ, Alexandra. VAŠÁTKOVÁ, Vendula. *Ročenka ART+* (2016). Praha: Ambit Media, a. s., 2017. ISBN 978-80-905474-8-3.

CINOLTER, Martin. KLEVISOVÁ, Nad'a. KOUCKÁ, Tereza. MEČKOVSKÝ, Robert. NEUMANN, Jan. SKŘIVÁNEK, Jan. SKŘIVÁNKOVÁ, Lucie. ŠPOKOVÁ, Alexandra. VAŠÁTKOVÁ, Vendula. *Ročenka ART+* (2017). Praha: Ambit Media, a. s., 2017. ISBN 978-80-905474-8-3.

CINOLTER, Martin. HNOJIL, Adam. KOPŘIVA, David. KOUCKÁ, Tereza. MEČKOVSKÝ, Robert. SKŘIVÁNEK, Jan. SKŘIVÁNKOVÁ, Lucie. ŠPOKOVÁ, Alexandra. VAŠÁTKOVÁ, Vendula. VICHERKOVÁ, Vanda. *Ročenka ART+* (2018). Praha: Ambit Media, a. s., 2018. ISBN 978-80-906925-0-3.

CINOLTER, Martin. KOPŘIVA, David. KOUCKÁ, Tereza. KŘEŠŤAN, František. MEČKOVSKÝ, Robert. SKŘIVÁNEK, Jan. SKŘIVÁNKOVÁ, Lucie. ŠPOKOVÁ, Alexandra. VICHERKOVÁ, Vanda. *Ročenka ART+* (2019). Praha: Ambit Media, a. s., 2019. ISBN 978-80-906925-1-0.

BÍZKOVÁ, Alexandra. CINOLTER, Martin. KLIČKA, Tomáš. KOPŘIVA, David. KOUCKÁ, Tereza. MEČKOVSKÝ, Robert. RABOVÁ, Petra. SKŘIVÁNEK, Jan. SKŘIVÁNKOVÁ, Lucie. VICHERKOVÁ, Vanda. *Ročenka ART+* (2020). Praha: Ambit Media, a. s., 2020. ISBN 978-80-906925-3-4.

CINOLTER, Martin. KOUCKÁ, Tereza. NOVÁK, Radek. PULKERTOVIÁ, Anna. RABOVÁ, Petra. Jan. SKŘIVÁNEK, Jan. SKŘIVÁNKOVÁ, Lucie. VICHERKOVÁ, Vanda. *Ročenka ART+* (2021). Praha: Ambit Media, a. s., 2021. ISBN 978-80-908095-0-5.

Použitá data z databáze ART+

ART+. (2021a). *1. Art Consulting CZ*. Dostupné z: <https://www.artplus.cz/cs/aukcni-sin/11-1-art-consulting-cz/>

ART+. (2021b). *Antikvity Praha*. Dostupné z: <https://www.artplus.cz/cs/aukcni-sin/19-antikvity-praha/>

ART+. (2021c). *Arcimboldo*. Dostupné z: <https://www.artplus.cz/cs/aukcni-sin/14-arcimboldo/>

ART+. (2021d). *Arthouse Hejtmánek*. Dostupné z: <https://www.artplus.cz/cs/aukcni-sin/22-arthouse-hejtmank/>

ART+. (2021e). *Artkunst*. Dostupné z: <https://www.artplus.cz/cs/aukcni-sin/25-artkunst/>

ART+. (2021f). *Aukční dům Sýpka*. Dostupné z: <https://www.artplus.cz/cs/aukcni-sin/13-aukcni-dum-sypka/>

ART+. (2021g). *Aukční dům Valentinum*. Dostupné z: <https://www.artplus.cz/cs/aukcni-sin/18-aukcni-dum-valentinum/>

ART+. (2021h). *Aukční dům Zezula*. Dostupné z: <https://www.artplus.cz/cs/aukcni-sin/12-aukcni-dum-zezula/>

ART+. (2021ch). *Aukční síň Vltavin*. Dostupné z: <https://www.artplus.cz/cs/aukcni-sin/8-aukcni-sin-vltavin/>

ART+. (2021i). *Dorotheum*. Dostupné z: <https://www.artplus.cz/cs/aukcni-sin/6-dorotheum-/>

ART+. (2021j). *European Arts*. Dostupné z: <https://www.artplus.cz/cs/aukcni-sin/23-european-arts/>

ART+. (2021k). *Galerie Art Praha*. Dostupné z: <https://www.artplus.cz/cs/aukcni-sin/9-galerie-art-praha/>

ART+. (2021l). *Galerie Dolmen*. Dostupné z: <https://www.artplus.cz/cs/aukcni-sin/16-galerie-dolmen/>

- ART+. (2021m). *Galerie Kodl*. Dostupné z: <https://www.artplus.cz/cs/aukcni-sin/7-galerie-kodl/>
- ART+. (2021n). *Galerie Pictura*. Dostupné z: <https://www.artplus.cz/cs/aukcni-sin/17-galerie-pictura/>
- ART+. (2021o). *European Arts*. Dostupné z: <https://www.artplus.cz/cs/aukcni-sin/23-european-arts/>
- ART+. (2021p). *Meissner-Neumann*. Dostupné z: <https://www.artplus.cz/cs/aukcni-sin/10-meissner-neumann/>
- ART+. (2021q). *Orlys Art Auctions*. Dostupné z: <https://www.artplus.cz/cs/aukcni-sin/15-orlys-art--auctions/>
- ART+. (2021r). *Prague Auctions*. Dostupné z: <https://www.artplus.cz/cs/aukcni-sin/5-prague-auctions/>
- ART+. (2021s). *Starožitnosti – Galerie Ustar*. Dostupné z: <https://www.artplus.cz/cs/aukcni-sin/24-starozitnosti-galerie-ustar/>
- ART+. (2021t). *Fotografie*. Dostupné z: <https://www.artplus.cz/cs/metrika/7-fotografie/>
- ART+. (2021u). *Generace Národního divadla*. Dostupné z: <https://www.artplus.cz/cs/metrika/2-generace-narodniho-divadla/>
- ART+. (2021v). *Grafika před r. 1800*. Dostupné z: <https://www.artplus.cz/cs/metrika/11-grafika-pred-r-1800/>
- ART+. (2021w). *Mařákovci*. Dostupné z: <https://www.artplus.cz/cs/metrika/3-marakovci/>
- ART+. (2021x). *Moderna*. Dostupné z: <https://www.artplus.cz/cs/metrika/6-moderna/>
- ART+. (2021y). *Německočeské umění*. Dostupné z: <https://www.artplus.cz/cs/metrika/10-nemeckoceske-umeni/>
- ART+. (2021z). *Poválečné umění*. Dostupné z: <https://www.artplus.cz/cs/metrika/13-povalecne-umeni/>
- ART+. (2021z1). *Skupina 42*. Dostupné z: <https://www.artplus.cz/cs/metrika/5-skupina-42/>
- ART+. (2021z2). *Slovenští autoři*. Dostupné z: <https://www.artplus.cz/cs/metrika/17-slovensti-autori/>
- ART+. (2021z3). *Skupina 42*. Dostupné z: <https://www.artplus.cz/cs/metrika/5-skupina-42/>
- ART+. (2021z4). *Současné umění – nejmladší generace*. Dostupné z: <https://www.artplus.cz/cs/metrika/16-soucasne-umeni-nejmladsi-generace/>

ART+. (2021z5). *Současné umění – starší generace*. Dostupné z: <https://www.artplus.cz/cs/metrika/14-soucasne-umeni-starsi-generace/>

ART+. (2021z6). *Současné umění – střední generace*. Dostupné z: <https://www.artplus.cz/cs/metrika/15-soucasne-umeni-stredni-generace/>

ART+. (2021z7). *Starí mistři*. Dostupné z: <https://www.artplus.cz/cs/metrika/8-stari-mistri/>

ART+. (2021z8). *Surrealismus*. Dostupné z: <https://www.artplus.cz/cs/metrika/4-surrealismus/>

ART+. (2021z9). *Umění Číny*. Dostupné z: <https://www.artplus.cz/cs/metrika/9-umeni-ciny/>

Právní předpisy

Zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči

Zákon č. 71/1994 Sb., o prodeji a vývozu předmětů kulturní hodnoty

Zákon č. 214/2002 Sb., o vývozu některých kulturních statků z celního území Evropských společenství.

Zákon č. 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy

Zákon č. 121/2000 Sb., v plném znění pak zákon č. 121/2000 Sb. Zákon o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon).

Elektronické dokumenty

DOROTHEUM. [online]. Praha, 2016. [cit. 2021-06-09]. *Všeobecné obchodní podmínky*.

Dostupné z WWW:

https://www.dorotheum.com/fileadmin/user_upload/verkaufen/online_beratung/CZ_VOP_DOROTHEUM_2016.pdf

AUKČNÍ SÍŇ VLTAVÍN. [online]. Praha, 2013. [cit. 2021-06-11]. *Dražební řád*.

Dostupné z WWW:

https://livebid.cz/auction/vltavin_150/rules

MEČKOVSKÝ, Robert. [online]. Praha, 2013. [cit. 2021-06-11]. *Sto let českých aukcí.*

Dostupné z WWW:

<https://www.artplus.cz/cs/aukcni-zpravodajstvi/1/sto-let-ceskych-aukci>

MEČKOVSKÝ, Robert. [online]. Praha, 2013. [cit. 2021-06-11]. *Z historie pražských aukcí.* Dostupné z WWW:

<https://www.artplus.cz/cs/aukcni-zpravodajstvi/1/z-historie-prazskych-aukci>

ART+. [online]. Praha. [cit. 2021-06-14]. *Picasso Pablo.*

Dostupné z WWW:

<https://www.artplus.cz/cs/autor/518-picasso-pablo>

ART+. [online]. Praha. [cit. 2021-06-14]. *Dalí Salvador.*

Dostupné z WWW:

<https://www.artplus.cz/cs/autor/485-dali-salvador>

ART+. [online]. Praha. [cit. 2021-06-13]. *Gogh Vincent van.*

Dostupné z WWW:

<https://www.artplus.cz/cs/autor/21405-gogh-vincent-van>

ART+. [online]. Praha. [cit. 2021-06-13]. *Rousseau Theodore.*

Dostupné z WWW:

<https://www.artplus.cz/cs/autor/10722-rousseau-theodore>

1. ART CONSULTING BRNO CZ. [online]. Praha. [cit. 2021-09-14]. *Historie*

Dostupné z WWW:

<https://www.acb.cz/cs/historie>

GALERIE ARCIMBOLDO. [online]. Praha. [cit. 2021-09-15]. *O nás*

Dostupné z WWW:

<https://www.arcimboldo.cz/cs/o-nas>

ARTHOUSE HEJTMÁNEK. [online]. Praha. [cit. 2021-09-15]. *O nás*

Dostupné z WWW:

<https://www.arthousehejtmanek.cz/cs/o-nas/>

AUKČNÍ DŮM SÝPKA. [online]. Praha. [cit. 2021-09-15]. *Naše služby*

Dostupné z WWW:

<https://www.sypka.cz/nase-sluzby>

AUKČNÍ DŮM ZEZULA. [online]. Praha. [cit. 2021-09-15]. *O nás*

Dostupné z WWW:

<https://www.papilio.cz/page/show/o-nas>

DOROTHEUM. [online]. Praha. [cit. 2021-09-15]. *Naše společnost*

Dostupné z WWW:

<https://www.dorotheum.com/cz/c/nase-spolecnost-28/>

EUROPEAN ARTS. [online]. Praha. [cit. 2021-09-16]. *o nás*

Dostupné z WWW:

<https://www.europeanarts.cz/o-nas.php>

GALERIE ART PRAHA. [online]. Praha. [cit. 2021-09-16]. *O galerii*

Dostupné z WWW:

<https://www.galerie-art-praha.cz/o-galerii>

GALERIE KODL. [online]. Praha. [cit. 2021-09-16]. *historie*

Dostupné z WWW:

<https://www.galeriekodl.cz/cz/historie-a-tradice.html>

SKŘIVÁNEK, Jan. [online]. Praha. [cit. 2021-09-13]. *Prague Auctions 7. 11. 2010.*

Dostupné z WWW:

<https://www.artplus.cz/cs/aukcni-zpravodajstvi/1/prague-auctions-7-11-2010>

ANTIKVITY PRAHA. [online]. Praha. [cit. 2021-09-13]. *Úvodní slovo.*

Dostupné z WWW:

<https://eaukce.antiques-auctions.eu/cz/basic>

ARTKUNST GALERIE. [online]. Praha. [cit. 2021-09-20]. *home.*

Dostupné z WWW:

<http://www.artkunst.cz>

AUKČNÍ DŮM VALENTINUM. [online]. Praha. [cit. 2021-09-20]. *Aukční dům VALENTINUM*.

Dostupné z WWW:

<http://www.valentinum.cz>

AUKČNÍ SÍŇ VLTAVÍN. [online]. Praha. [cit. 2021-09-20]. *O NÁS*.

Dostupné z WWW:

<https://www.auctions-art.cz/onas.php?lang=cz>

GALERIE DOLMEN. [online]. Praha. [cit. 2021-09-20]. *GALERIE*.

Dostupné z WWW:

<https://www.galerie-dolmen.cz/galerie/index.php>

GALERIE PICTURA. [online]. Praha. [cit. 2021-09-20]. *služby*.

Dostupné z WWW:

<https://www.pictura.cz/sluzby>

CHMELAŘOVÁ, Marcela. [online]. Praha. [cit. 2021-09-20]. *Orlys Art Auctions, podzim 2011*.

Dostupné z WWW:

<https://www.artplus.cz/cs/aukcni-zpravodajstvi/1/orlys-art-auctions-podzim-2011>

GALERIE USTAR. [online]. Praha. [cit. 2021-09-20]. *O NÁS*.

Dostupné z WWW:

<https://ustar.cz/cz/o-nas>

8 SEZNAM TABULEK

Tabulka č. 1 – Souhrnný počet položek, které byly v uvedených letech aukčními domy nabídnuty k prodeji

Tabulka č. 2 – Souhrnný počet položek, které byly v uvedených letech z celkové nabídky vydraženy

Tabulka č. 3 – Procentuální úspěšnost prodeje nabídnutých položek v období 2001-2020

Tabulka č. 4 – Tempo růstu počtu vydražených uměleckých děl v rámci pořádaných aukcí v období 2001-2020

Tabulka č. 5 – Finanční objemy prodejů uměleckých děl v rámci pořádaných aukcí v období 2001-2020

Tabulka č. 6 – Tempo růstu finančních objemů z prodeje uměleckých děl v rámci pořádaných aukcí v období 2001-2020

Tabulka č. 7 – Finanční objemy prodejů uměleckých děl v rámci rozdělení na umělecké segmenty v období 2006-2020

Tabulka č. 8 – Počet vydražených uměleckých děl v cenové relaci za více než 100 000 Kč, ale méně než 1 milion Kč a počet uměleckých děl vydražených za více než 1 milion Kč v letech 2011–2019

Tabulka č. 9 – Souhrnné finanční objemy prodejů v letech 2001–2020 (v tis. Kč), Průměrná cena připadající na jedno prodané umělecké dílo (v tis. Kč)

Tabulka č. 10 – Vývoj celkového obratu aukčního trhu s uměním v letech 2011–2019

Tabulka č. 11 – Explorační analýza (charakteristiky variability, charakteristiky polohy, five-number summary) finančních objemů z prodeje uměleckých děl v rámci pořádaných aukcí v období 2001-2020

Tabulka č. 12 – Výsledný výstup programu SAS studio pro vyhodnocení dvouvýběrového testu

Tabulka č. 13 – Posouzení dynamiky časové řady pro souhrnné finanční objemy prodeje uměleckých děl v rámci pořádaných aukcí v období 2019–2020

9 SEZNAM GRAFŮ

Graf č. 1 – Vývoj souhrnného počtu uměleckých děl nabídnutých zkoumanými subjekty k prodeji v letech 2001–2020

Graf č. 2 – Vývoj souhrnného počtu vydražených uměleckých děl zkoumanými subjekty v letech 2001–2020

Graf č. 3 – Souhrnné finanční objemy prodejů uměleckých děl v letech 2001-2020

Graf č. 4 – Vývoj celkového obratu aukčního trhu s uměním v letech 2011–2019 v mil. Kč

Graf č. 5 – Finanční objemy z prodeje uměleckých děl v rámci pořádaných aukcí v období 2001-2020

Graf č. 6 – Časová řada souhrnných finančních objemů z prodeje uměleckých děl v rámci pořádaných aukcí v období 2001-2020

10 SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1 – Počet uměleckých děl nabídnutých k prodeji v letech 2001–2020

Příloha č. 2 – Počet vydražených položek v letech 2001–2020

Příloha č. 3 – Souhrnné finanční objemy prodeje uměleckých děl v rámci pořádaných aukcí v období 2019–2020

Příloha č. 4 – Finanční objemy prodeje uměleckých děl v rámci pořádaných aukcí v období 2019–2020

Příloha č. 1: Počet uměleckých děl nabídnutých k prodeji v letech 2001–2020

Rok	Počet nabízených položek v ks
2001	1 745
2002	4 137
2003	5 973
2004	6 376
2005	7 461
2006	8 526
2007	8 310
2008	10 732
2009	9 472
2010	13 073
2011	14 664
2012	19 074
2013	17 175
2014	17 410
2015	19 877
2016	21 307
2017	22 113
2018	19 083
2019	15 761
2020	13 776

Zdroj: ART+ (2021a), ART+ (2021b), ART+ (2021c), ART+ (2021d), ART+ (2021e), ART+ (2021f), ART+ (2021g), ART+ (2021h), ART+ (2021ch), ART+ (2021i), ART+ (2021j), ART+ (2021k), ART+ (2021l), ART+ (2021m), ART+ (2021n), ART+ (2021o), ART+ (2021p), ART+ (2021q), ART+ (2021r), ART+ (2021s); vlastní zpracování

Příloha č. 2: Počet vydražených položek v letech 2001–2020

Rok	Počet prodaných položek v ks	Rok	Počet prodaných položek v ks
2001	1 151	2011	5 747
2002	2 586	2012	7 067
2003	3 501	2013	5 993
2004	3 911	2014	7 054
2005	5 065	2015	7 663
2006	5 641	2016	8 653
2007	5 193	2017	8 970
2008	6 234	2018	7 958
2009	4 713	2019	6 758
2010	5 726	2020	5 712

Zdroj: ART+ (2021a), ART+ (2021b), ART+ (2021c), ART+ (2021d), ART+ (2021e), ART+ (2021f), ART+ (2021g), ART+ (2021h), ART+ (2021ch), ART+ (2021i), ART+ (2021j), ART+ (2021k), ART+ (2021l), ART+ (2021m), ART+ (2021n), ART+ (2021o), ART+ (2021p), ART+ (2021q), ART+ (2021r), ART+ (2021s); vlastní zpracování

Příloha č. 3: Souhrnné finanční objemy prodeju uměleckých děl v rámci pořádaných aukcí v období 2019–2020

Rok	Výše finančního objemu
2001	58 846
2002	86 944
2003	102 395
2004	91 382
2005	119 109
2006	166 337
2007	298 893
2008	477 143
2009	468 159
2010	459 861
2011	424 480
2012	637 503
2013	689 774
2014	656 586
2015	671 598
2016	841 117
2017	1 018 825
2018	917 423
2019	841 829
2020	930 362

Zdroj: ART+ (2021a), ART+ (2021b), ART+ (2021c), ART+ (2021d), ART+ (2021e), ART+ (2021f), ART+ (2021g), ART+ (2021h), ART+ (2021ch), ART+ (2021i), ART+ (2021j), ART+ (2021k), ART+ (2021l), ART+ (2021m), ART+ (2021n), ART+ (2021o), ART+ (2021p), ART+ (2021q), ART+ (2021r), ART+ (2021s); vlastní zpracování

Příloha č. 4: Finanční objemy prodeju uměleckých děl v rámci pořádaných aukcí v období 2019–2020

Subjekt	2019	2020
1. Art Consulting Brno CZ	128 813	134 873
Antikvity Praha	2 916	5 282
Arcimboldo	23 930	106
Arthouse Hejtmánek	105 634	65 666
Artkunst	3 155	4 423
Aukční dům Sýpka	18 623	20 731
Aukční dům Valentinum	625	
Aukční dům Zezula	17 825	13 158
Aukční síň Vltavín	15 703	16 151
Dorotheum	14 114	
Galerie Art Praha	17 183	13 954
Galerie Dolmen	11 202	8 909
Galerie Kodl	348 342	530 705
Galerie Pictura	22 264	22 848
Meissner – Neumann, později European Arts		
European Arts, dříve Meissner – Neumann	99 555	66 420
Orlys Art Auctions		
Prague Auctions	11 945	
Starožitnosti – Galerie Ustar		27 136

Zdroj: ART+ (2021a), ART+ (2021b), ART+ (2021c), ART+ (2021d), ART+ (2021e), ART+ (2021f), ART+ (2021g), ART+ (2021h), ART+ (2021ch), ART+ (2021i), ART+ (2021j), ART+ (2021k), ART+ (2021l), ART+ (2021m), ART+ (2021n), ART+ (2021o), ART+ (2021p), ART+ (2021q), ART+ (2021r), ART+ (2021s); vlastní zpracování